

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICĚ ZA ROK 2013

Odbor bezpečnostní politiky

Praha 2014

Obsah:

ÚVOD.....	2
1. POPIS SITUACE.....	3
1.1. Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.....	4
1.1.1. České oběti a pachatelé sexuálního vykořisťování v zahraničí.....	6
1.1.2. Prostituční scéna.....	8
1.2. Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování.....	11
1.2.1. České oběti a pachatelé pracovního vykořisťování v zahraničí.....	12
1.3. Obchodování s dětmi.....	14
1.4. Obchodování s lidskými orgány.....	16
2. POSTIH PACHATELŮ.....	16
2.1. Kriminální statistiky a související informace.....	16
2.1.1. Údaje poskytnuté Policií ČR.....	16
2.1.2. Údaje poskytnuté Nejvyšším státním zastupitelstvím.....	21
2.1.3. Údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti ČR.....	24
2.2. Finanční šetření.....	26
2.3. Kontrolní a další akce orgánů veřejné správy.....	26
2.3.1. Kontrolní a další činnost v gesci MPSV.....	26
3. PODPORA A OCHRANA OBĚTÍ.....	31
3.1. Oběti v trestním řízení.....	31
3.1.1. Oběti ve statistikách.....	31
3.2. Oběti obchodování s lidmi a sociální služby.....	32
3.3. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.....	33
3.4. Podpora ze strany pomáhajících organizací.....	35
3.4.1. La Strada Česká republika, o.p.s.....	35
3.4.2. Arcidiecézní charita Praha, Projekt Magdala.....	40
3.4.3. Diakonie Českobratrské církve evangelické.....	41
3.4.4. Mezinárodní organizace pro migraci.....	48
3.5. Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území.....	49
3.6. Finanční zdroje.....	50
3.6.1. Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR.....	50
3.6.2. Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.....	51
3.6.3. Další finanční zdroje.....	52
4. PREVENCE.....	52
4.1. Vzdělávání.....	52
4.2. Další aktivity.....	54
4.3. Prevence cestou zlepšení právní úpravy.....	56
5. PARTNERSTVÍ.....	59
5.1. Partnerství v rámci ČR.....	59
5.2. Přeshraniční spolupráce.....	60
6. PRIORITY.....	63
6.1. Zhodnocení aktivit v boji proti obchodování s lidmi ve světle priorit stanovených na rok 2013.....	63
6.2. Priority pro rok 2014.....	64
POUŽITÉ ZKRATKY.....	65

ÚVOD

Zájemcům o problematiku potírání obchodování s lidmi se dostává do rukou již šestá zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice. Pramenem tradice v předkládání zpráv tohoto druhu je usnesení vlády ČR ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008-2011.

Jako každoročně je cílem Zprávy o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2013 poskytnout podrobné informace o situaci v oblasti obchodování s lidmi na území ČR za období od 1. ledna do 31. prosince 2013, nicméně věnuje se i popisu situace v zahraničí, pokud zde existují vazby na ČR. Hlavní pozornost bude tradičně věnována obchodování s lidmi zejména ve smyslu definice uvedené v ustanovení §168 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také „TZ“) – obchodování s osobami staršími 18 let, ale i trestné činnosti páchané na osobách mladších 18 let ve znění ustanovení §168 odst. 1 TZ. Zpráva se, stejně jako v uplynulých letech, věnuje i jevům doprovodným, s obchodování s lidmi úzce souvisejícím.

Zpráva o stavu obchodování s lidmi by měla nejen poskytnout informace k těmto oblastem, její ambicí je mimo jiné politiku v oblasti boje proti obchodování s lidmi formovat. Závěrečná část je zaměřena na zhodnocení plnění priorit v oblasti potírání trestné činnosti obchodování s lidmi pro rok 2013, zároveň s tím jsou stanoveny nové oblasti zájmu pro rok 2014, a to v souladu s aktuálním strategickým dokumentem Národní strategií boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012-2015, který byl přijat usnesením vlády č. 282 dne 18. dubna 2012 (dále jen „Národní strategie“). Stanovené cíle jsou plně v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se ruší rámcové rozhodnutí 2002/629/SW (dále jen „Směrnice EU k obchodování s lidmi“). Obecné známá fakta k problematice obchodování (důvody obchodování, push, pull faktory, prameny viktimizace atp.), nejsou tématy, na která se zpráva koncentruje. Jde zejm. o záměr hodnotit konkrétní situaci a specifika na území ČR v daném časovém úseku.

I pro rok 2013 jsme zvolili formát členění zprávy v duchu čtyř pilířů politiky boje proti obchodování s lidmi, tzv. „4P“ - data k obchodování s lidmi jsou rozdělena do základních kapitol: PREVENČE (Prevention), POSTIH PACHATELŮ (Prosecution), PODPORA A OCHRANA OBĚTÍ (Protection) a PARTNERSTVÍ (Partnership). Zpráva také reflektuje požadavky materiálu „Předloha pro Zprávy poskytované členskými státy dle čl. 20 Směrnice EU k obchodování s lidmi“. Podklady pro zpracování zprávy poskytli národnímu koordináčnímu tělesu pro boj proti obchodování s lidmi, Ministerstvu vnitra ČR (dále také „MV“), který provádí kontinuální monitoring situace, zejména členové Meziřezortní koordináční skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi (dále jen „MKS“) a také zahraniční partneři. Všem zmíněným náleží vřelé poděkování.

Poznámky k textu:

Genderová vyváženost: V textu pod pojmem cizinec míníme osobu jak pohlaví ženského, tak mužského, tzn. jak cizince, tak cizinku, pokud z jednotlivých konkrétních případů nevyplývá něco jiného. Stejně je tomu i při užívání pojmu migrant, zaměstnanec, občan, pracovník atd., obdobně též při udávání státní příslušnosti (př. Vietnamec, míníme i Vietnamku). Dále je v textu přísně rozlišována příslušnost ke konkrétnímu pohlaví v případech, kdy tak učinili stálí členové MKS při zpracovávání podkladů pro tuto zprávu.

Korektura: Text neprošel jazykovou a stylistickou úpravou.

1. POPIS SITUACE

- Českou republiku lze považovat především za zemi **cílovou a transitní**, stále však také za zemi **zdrojovou**. Pokud jde o zemi původu obětí identifikovaných v České republice, byly jako zdrojové zaznamenány Slovensko, Nigérie, Ukrajina, Vietnam, Mongolsko, Moldavsko, Ruská federace, z nových států EU pak Rumunsko či Bulharsko. Nelze však opomenout skutečnost, že obchodování jsou i čeští občané na území ČR. Pro Velkou Británii, Německo, dále např. Francii, Finsko, Nizozemsko, Belgii, Polsko či Slovinsko byla v roce 2013 ČR zemí zdrojovou.
- V roce 2013 bylo identifikováno dle policejních statistik celkem **57 obětí obchodování s lidmi**. Nejvíce **obětí** bylo evidováno v Praze, dále v Libereckém kraji a v Královéhradeckém kraji. Do **Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV** (dále také „Program“) bylo zařazeno celkem 23 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi z Rumunska, Slovenské republiky a České republiky a Vietnamu. Převážně se jednalo o obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování.
- Nejčastější **formy obchodování s lidmi** zůstávají obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování¹ a pracovního vykořisťování². Ostatní formy obchodování s lidmi³ nebyly statisticky zaznamenány. Zaznamenáváme případy obchodování, kde forma zneužití spočívala v nucení ke krádežím (reportuje krajské ředitelství Policie ČR, dále jen „KŘP“ Praha a také Zařízení pro děti – cizince).
- Obchod s lidmi stále patří mezi nejčastější formy organizovaného zločinu páchaného na území ČR, pro niž je typická vysoká míra latence. Vyhodnocením případů zjištěných v roce 2013 byl potvrzen **odklon od násilných projevů**, které měly sloužit jako prostředek k dosažení požadavků pachatelů nebo poslušnosti obětí. Jako v předchozím roce pachatelé využívali k dosažení svých cílů převážně lsti, závislosti nebo omylu.
- Příčinou trestného činu obchodování s lidmi je ve většině případů špatná ekonomická situace rodin a jednotlivců a vysoká míra nezaměstnanosti. Lidé, kteří se rozhodnou odejít od rodiny, mnohdy opouštějí své děti a odchází s vidinou výdělku, který budou posílat domů. Neznají cizí jazyk, podepisují smlouvy, kterým nerozumí, nebo žádné smlouvy nemají. Poté jsou ubytováni v nepřiměřených podmínkách, nedostávají dohodnutou mzdu, pracují i více jak 16 hodin denně, jsou v takovém stavu, že neopustí svého „zaměstnavatele“, ani když jim není technicky zamezen volný pohyb. Často splácejí (fiktivní) narůstající dluhy.

¹ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 písm. a) nebo odst. 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), kdy je obchodovanou osobou užito „k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla“, kvalifikované skutkové podstaty nevýmaje. Pojem však zahrnuje i jednání dle předchozích právních úprav - § 232a odst. 1 písm. a) nebo odst. 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „STZ“), dále také dle § 246 obchodování se ženami, který definoval účel obchodování pouze za účelem užití k pohlavnímu styku s jiným, účinného do roku 2004. Tento termín je v textu zaveden pro zjednodušení.

² Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 písm. e) nebo odst. 2 písm. e) TZ popř. § 232a odst. 1 písm. c) nebo odst. 2 písm. c) STZ, kdy je obchodovanou osobou užito „k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování“, potažmo též „k otroctví nebo nevolnictví“ (dle § 168 odst. 1 písm. d) nebo odst. 2 písm. d) TZ včetně korespondující úpravy dle STZ).

³ Ostatními formami vykořisťování“ chápeme ty formy vykořisťování, které jsou uvedeny v § 168 TZ odst. 1 nebo 2 písm. b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla, c) k službě v ozbrojených silách, a d) k otroctví nebo nevolnictví; popř. se může jednat o § 232a STZ odst. 1 nebo 2 písm. b) k otroctví nebo nevolnictví.

- **Pachatelé** trestného činu obchodování s lidmi v roce 2013 byli evidováni převážně v Praze, Středočeském, Jihočeském kraji. Informace o vzdělání a zaměstnání pachatelů trestného činu obchodování s lidmi za rok 2013 jednoznačně ukazují, že se jednalo zejm. o nekvalifikované jedince bez pracovního zařazení či manuálně pracující osoby. Ve dvou případech šlo o podnikatele či OSVČ.
- **Trend co do podílu cizinců** na páčání této trestné činnosti pokračuje: dlouhodoběji se jedná o státní příslušníky Slovenska a Ukrajiny. V roce 2013 byly stíhány kromě občana Slovenska také občan Bulharska. Za obchodování s lidmi byli odsouzeni (kromě výše uvedených občanů Ukrajiny a Slovenska) také občané Nigerie, Libérie a Pobřeží slonoviny. V případech, kdy byli pachatelé předmětných trestných činů cizí státní příslušníci, jednalo se často o v ČR etablované cizince. Tito cizinci využívají úzké vazby na země původu, odkud jsou podporováni, znalost jazyka, kulturního prostředí, tradic a zvyklostí, kterým jsou připisovány hodnoty v zemích původu.
- Po roce 2012, kdy došlo k prvním 2 pravomocným **odsouzením pro trestný čin obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování**, evidujeme i v roce 2013 další dva rozsudky v této oblasti. Kromě násilných forem donucení zde zaznamenáváme i zneužití omylu, tísně či použití lsti. Z celkem devatenácti odsouzených osob v roce 2013 bylo 6 osob odsouzeno pro obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování.
- V roce 2013 nabyl účinnosti **zákon o obětech trestných činů**. Byla také připravena **novela trestního zákoníku** směřující k úpravě ustanovení obchodování s lidmi (§ 168 TZ), která přinese nejen rozšířenější chápání tohoto trestného činu, ale zajistí také soulad právní úpravy s mezinárodními i EU dokumenty k této problematice.
- V dubnu 2013 byla zveřejněna první statistická **zpráva EUROSTATu** k problematice obchodování s lidmi v EU za období let 2008 – 2010. Za uvedené časové období bylo v rámci EU identifikovaných či předpokládaných obětí obchodování 23 632 osob. Počet obchodovaných osob v/do EU se mezi lety 2008-2010 zvýšil o 18%, avšak počet odsuzujících rozsudků pro trestný čin obchodování s lidmi v celé EU klesl o 13%. Zpráva dále uvádí, že ženy zůstávají dosud nejpočetnější skupinou obětí (68%). Procento dětských obětí obchodování s lidmi se blíží 15 % (převažují dívky nad chlapci). Pokud jde o formy vykořisťování, tak převládá sexuální vykořisťování (62%) nad pracovním vykořisťováním (25 %), zastoupeny jsou i ostatní formy (odběr orgánů, obchod za účelem páčání trestné činnosti, obchod s dětmi - 14%).

1.1. Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování

Lze konstatovat, že způsoby páčání trestné činnosti obchodování s lidmi v oblasti sexuálního vykořisťování v průběhu roku 2012 zásadně nezměnily ve srovnání s předchozím rokem. Vedle subtilních forem donucení stále ještě evidujeme případy, kdy pachatelé využívali vyhrožování, fyzického napadání jako způsobu donucení. Oběti byly také nuceny užívat omamné a psychotropní látky, čímž byla také zajištěna jejich poslušnost. Také platí, že se tato trestná činnost týká velmi často osob pocházejících ze sociálně znevýhodňujícího prostředí, a to jak na straně obětí, tak pachatelů.

Z hlediska dlouhodobé poptávky i nabídky je regionální výskyt sexuálního vykořisťování velmi blízký oblastem, kde se daří i prostituci dobrovolné (viz níže). Významné jsou tedy příhraniční regiony s Německem a Rakouskem, dále pak hlavní město Praha.

V některých příhraničních oblastech Jihočeského kraje byla zjevná pouliční prostituce i v roce 2013, byť v důsledku trestních řízení míra poskytování sexuálních služeb ve formě pouliční prostituce na tomto teritoriu klesla cca o 50%, přesto však tato oblast představuje nadále značná rizika. Z kriminálního hlediska se jednalo o projevy organizovaných skupin osob, údajně romského etnika, které postupně zaplňovalo uvolněné teritorium a přebíralo kontrolu nad touto trestnou činností, s níž úzce souvisel i obchod s omamnými a psychotropními látkami, s jejichž pomocí dochází k vyvolání stavu závislosti.

V únoru Expozitura Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR (dále jen „ÚOOZ“) České Budějovice zahájila v říjnu 2013 trestní stíhání v trestním spise „KIL“, v němž byly zahájeny úkony trestního řízení v polovině listopadu 2012 pro trestné činy obchodování s lidmi, kuplířství a nedovolenou výrobu a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Trestná činnost spočívala v tom, že pachatelé v období od začátku roku 2011 do zadržení organizovali nábor a dopravu dívek do nočních erotických klubů na území okr. Český Krumlov či na území SRN a následně kořistili z jejich prostituce. Dívkám přislíbili práci tanečnic v nočním klubu a následně po dopravení na místo byly dívky prodány provozovatelům a pod pohrůzkou násilí nebo za užití fyzického násilí přinuceny vykonávat prostituci s tím, že minimálně polovinu výdělku z prostituce odváděly pachatelům této trestné činnosti. Bylo obchodováno cca 15 osob, sociálně slabších dívek, u nichž docházelo k vyvolání návyku na užívání omamných a psychotropních látek (pervitinu). Realizace proběhla na území Jihočeského kraje, a byli při ní zadrženi 4 pachatelé, proti nimž bylo zahájeno trestní stíhání za spáchání uvedených trestných činů.

Na základě vyšetřování konkrétních případů v předchozích letech týkající se nigerijského obchodování s lidmi lze konstatovat, že se prognóza útlumu aktivit těchto skupin v jihočeském regionu potvrdila. Organizovaným skupinám z Nigérie je však nadále věnována pozornost (viz projekt ETUTU v kapitole partnerství).

V únoru 2013 bylo zahájeno trestní stíhání pod krycím názvem „RELAX“. Organizovaná skupina měla celkem 8 pachatelů - mužů, ve věku 22 až 47 let, všichni jsou státní příslušníci ČR, kdy za účelem kořistění z prostituce vykonávané dívkami české a slovenské státní příslušnosti, ovládali propracovaným způsobem teritorium odpočívky Drahelčice na 5,1 kilometru dálnice D5 ve směru z Prahy na Plzeň, kde až na výjimky nepripouštěli působení jiných osob provozujících prostituci a pod vedením vůdčího člena organizované skupiny vytvořili systém dělby činností směřující k dohledu nad výkonem prostituce s minimalizací rizika odhalení, kdy koordinovaně a ve vzájemné součinnosti spolupracovali při zajišťování vlastního odvozu do prostor odpočívky, při odvozu dívek provozujících na odpočívce prostituci, vzájemně se informovali o probíhajících policejních kontrolách, o situaci a stavu možných zákazníků v místě odpočívky a vzájemně si vypomáhali při vybírání peněz od prostitutek za poskytnuté sexuální služby.

Pachatelé v některých případech používali fyzického násilí, vyhrožování či jiných způsobů nátlaku nebo přinucení, vyvolání návyku na užívání omamných a psychotropních látek (pervitinu) u jednotlivých prostitutek, pachatelé jsou původem ze sociálně vyloučených lokalit, celá skupina fungovala na detekovaných rodinných vazbách.

Při výslechu svědků (obětí obchodování s lidmi), byli vzhledem k jejich osobnostním charakteristikám a okolnostem trestné činnosti přítomni znalci z oboru psychologie. Dívky a ženy, které provozovaly prostituci, pocházely z nízkých sociálních a vzdělanostních vrstev, některé byly na základním stupni gramotnosti, některé neměly kde bydlet a byly zcela odkázány na obviněné. V trestní věci probíhala intenzivní spolupráce s policejními orgány Slovenské republiky, za účelem zjištění důležitých skutečností k místům původu obětí obchodování s lidmi, na niž navazovala žádost o právní pomoc ve věcech trestních. Denní výdělek jedné prostitutky se pohyboval kolem 5 až 7 tisíc korun, přičemž na uváděném teritoriu provozovalo průběžně prostituci cca 12 - 15 žen.

Bylo zahájeno trestní stíhání ze zločinu obchodování s lidmi podle ustanovení § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) TZ, obchodování s lidmi podle ustanovení § 168 odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. d) TZ, kuplířství podle § 189 odst. 1, odst. 2 písm. b) TZ, nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle ustanovení § 283 odst. 1 TZ.

1.1.1. České oběti a pachatelé sexuálního vykořisťování v zahraničí

Zdroje informací o českých obětech i pachatelích obchodování s lidmi v zahraničí nelze označit jako komplexní. Informace na následujících stránkách tvoří výběr z údajů poskytnutých prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) od zastupitelských úřadů ČR v zahraničí (dále jen „ZÚ“), od Policie ČR (dále jen „PČR“), MV či z informací získaných od zahraničních orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“), partnerů v rámci bilaterální komunikace nebo pravidelných jednání národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů popř. jiných setkání. Dlužno připomenout, že se jedná o poznatky různé povahy, tedy i o případy, které nakonec nemusely být jako obchodování s lidmi dále řešeny příslušnými OČTŘ.

ZÚ v zahraničí se s případy podezření na obchod s lidmi setkávají zpravidla v rámci vlastní činnosti při výkonu konzulárních funkcí. Nejčastější formou pomoci, kterou ZÚ postiženému občanovi ČR zajišťují (na základě jeho žádosti) je pomoc v nouzi, asistence při jednání s místními úřady a vystavení náhradního cestovního dokladu k návratu do ČR. Zjištěné případy obchodování s lidmi, případně podezření na obchodování s lidmi, jsou obvykle řešeny v kooperaci s ostatními složkami mezinárodní policejní spolupráce. Pokud jsou ZÚ příslušnými úřady státní správy přijímacího státu informovány o případech vykazujících znaky obchodování s lidmi, jsou takovéto informace neprodleně předávány dále příslušným úřadům ČR, včetně MV.

Francie

Dle informace ZÚ Paříž bylo v roce 2013 Ústředním úřadem pro potlačování obchodování s lidmi (Office central pour la répression de la traite des êtres humains) zaznamenáno 10 případů osob – obětí kuplířství/obchodu s lidmi – s českým občanstvím.

Jedna 24letá žena organizovala z Prahy prostituci dalších 10 českých žen. Služby byly poskytovány v hotelích v podobě tzv. „sex-tours“. „Kordinátorka“ zajišťovala z ČR zveřejňování inzerátů na odkazu „allureczechmodels.com“ (provozovaný přes USA) a dále se starala o veškerou logistiku „sex-tours“ svých obětí (pro tyto inzeráty se ve Francii používá označení „escortannonces“). Honorář organizátorky - údajně též prostitutky - činil 40% celkových výdělků. Příklad byl vyšetřován policejními útvary měst Toulouse a Bordeaux, které spolupracovaly s Policií ČR na základě mezinárodního dožádání.

Kromě výše uvedeného byly zaznamenány případy zadržení 2 žen pocházejících z ČR. Důvodem bylo nabízení sexuálních služeb na ulici (tzv. racolage = lovení mužů) – k jednomu případu došlo ve městě Lyon a k druhému ve Štrasburku – ženy byly ve věku 33 a 38 let. Nejsou k dispozici informace o tom, že by obdobné aktivity vedly opačným směrem (do ČR) a že by byly zabezpečovány francouzskými občany. Je však třeba vzít v potaz, že údaje získané o obchodování s lidmi/prostituci jsou takřka jistě mnohem nižší, než je reálná situace.

Francouzským příslušným útvarům je známo, že občané/občanky ČR fungují hlavně přes e-adresy „escort“ a služby poskytují v hotelích – obdobně je tomu u osob z dalších slovanských zemí (Asiaté však využívají hlavně soukromé byty a masážní salony).

Internetové odkazy jsou spravovány v zahraničí (hlavně byly zjištěny ve Švýcarsku, USA a Rusku), i ostatní servis pro Francii je poskytován ze zahraničí a z „bezpečné“ vzdálenosti (Španělsko pro jih Francie, SRN a Švýcarsko pro východ země). Síť zjištěné ve Francii a v západní Evropě mají údajně původ v zemích bývalého „východního bloku“ (z celkového počtu rozkrytých sítí jich 2/3 působí z „Východní Evropy“ a Balkánu – v průměru jich v několika posledních letech bylo zjištěno kolem 40 ročně). Sdělovací prostředky si v nedávné době povšimly i dětské prostituce – nelichotivé je, že mezi státy, z nichž nezletilí pochází, se zmiňuje i ČR (u dívek se jako stát původu uvádí: Albánie, Kosovo, Ukrajina, Bulharsko, Rusko, Sierra Leone, Nigérie, Ghana a Kamerun; u chlapců: Rumunsko, Maroko a Alžírsko).

Finsko

Dle sdělení ZÚ Helsinky byli v roce 2013 v souvislosti s podezřením z obchodování s lidmi zadrženi dva čeští občané. V květnu 2013 uložil soud obžalovaným podmíněný trest odnětí svobody za kuplířství ve výši jednoho roku. Oběť trestného činu (občanka ČR) byla během vyšetřování umístěna v azylovém zařízení ve Finsku. Finské úřady poté zajistily její návrat do ČR. ZÚ během tohoto případu spolupracoval s finskou policií (vyšetřovatel, vrchní komisař), finskou advokátkou oběti, Kanceláří veřejného ochránce práv ČR a s odborem bezpečnostní politiky MV (dále jen „OBP MV“).

Německo

Dle Spolkového kriminálního úřadu ve Wiesbadenu, do jehož kompetence tato problematika spadá, bylo v roce 2012⁴ v SRN ukončeno celkem 491 šetření v oblasti obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, což je zhruba o dvě procenta více než v předchozím roce. Většina obětí pochází ze zemí východní Evropy, a to především z Bulharska a Rumunska. Pouze 7 osob bylo z ČR. Předpokládá se, že vysoký počet zneužitých osob balkánského původu souvisí s uvolněním pracovního trhu a zjednodušením vstupních a pobytových formalit.

Nizozemsko

Dle sdělení ZÚ Haag se v roce 2013 stalo v Nizozemí 6 osob (žen) s českým státním občanstvím oběťmi obchodování s lidmi, z toho se ve 4 případech jednalo o sexuální vykořisťování, u dvou případů není účel znám⁵. Čtyři oběti byly ve věku 20-30 let, jedné oběti bylo 18 a jedné 36 let. Nejsou poznatky o tom, že by pachatelé této trestné činnosti v Nizozemsku v loňském roce byli českými státními občany.

Polsko

Dle informace ZÚ Varšava byl v roce 2013 v Polsku zjištěn jeden případ, ve kterém byla evidována nezletilá občanka ČR jako oběť trestné činnosti obchodování s lidmi. Dotyčná občanka ČR byla za účelem repatriace poskytnuta pomoc mezinárodní organizací La Strada.

Velká Británie

Dle informací Úřadu na potírání závažného organizovaného zločinu (Serious Organized Crime Agency, „SOCA“), která je obdobou českého ÚOOZ, je ČR z hlediska problematiky obchodování s lidmi ve Velké Británii stále primárně zemí zdrojovou. SOCA eviduje za rok 2013 celkem 32 osob (v r. 2012 to bylo 18) z ČR, které zařadila do kategorie osob, se kterými se v rámci UK obchodovalo. Oproti předcházejícímu roku tak došlo k nárůstu o 80%. Z uvedených 32 případů se jednalo o 11 žen, 20 mužů, v jednom případě šlo o případ nezletilé osoby ženského pohlaví. V 11 případech se jednalo o sexuální vykořisťování (z toho ve dvou případech šlo o muže). Případ nezletilé osoby není blíže

⁴ Údaje k roku 2012, neboť statistická data za rok 2013 ještě nejsou k dispozici.

⁵ Nizozemská nezisková organizace Comensha (Coördinatiecentrum Mensenhandel – Koordinační centrum obchodu s lidmi) právě dokončuje registraci obětí za rok 2013, proto čísla nemusí být zcela přesná (respektive se mohou ještě zvýšit).

popsán. Z hlediska věku vykořisťovaných převládají u obětí sexuálně vykořisťovaných osoby mladší 30 let. V devíti případech šlo o ženy a 2 muže.

1.1.2. Prostituční scéna

O situaci na prostituční scéně v ČR se dozvídáme z několika zdrojů: zejm. z poznatků PČR a obecní policie; je ovšem nutné zmínit význam v této oblasti specializovaných neziskových organizací. Nenahraditelnou roli zde hraje organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, o. s. (dále také „R-R“), která poskytuje sociální, zdravotnické a terapeutické služby především ženám poskytujícím placené sexuální služby a sexuálně vykořisťovaným osobám.

Dle dostupných informací oblast dobrovolné prostituce, tedy konsenzuálního poskytování sexuálních služeb za úplatu, nezaznamenává zásadních změn. V rámci forem poskytování prostituce se v ČR nadále setkáváme především s prostitucí v nočních erotických klubech, poskytování sexuálních služeb v tzv. „privátech“, popř. eskortní servis a dále také s prostitucí pouliční.

Ohledně státního občanství prostituujících za uplynulý rok disponujeme poznatky o příslušnicích ČR, Slovenska, Ukrajiny, Rumunska a Ruska, Polska, Moldavska, Maďarska, Litvy. V uplynulém roce byly v rámci prováděných kontrolních akcí zjišťovány jako prostitutky převážně ženy české a slovenské státní příslušnosti.

Dle odhadů R-R se v ČR nabízí k prostituci až 13 000 žen. Velké množství osob se aktivně nabízí jako „příležitostné“ prostituující a reaguje na nabídku práce v erotice, prezentovanou v tiskovinách nebo na internetu. Z prováděných šetření je zřejmé, že prostituci se věnuje široká škála osob ve smyslu sociálních, věkových a vzdělanostních vrstev. Zjištěné skutečnosti rovněž potvrzují informace, že v důsledku velkého množství osob poskytujících sexuální služby se jedná téměř ve všech případech o prostituci dobrovolnou, resp. se souhlasem. R-R se nesešla v uplynulém roce s dětskou prostitucí.

1.1.2.1. Pouliční prostituce

Pouliční prostituce je dlouhodobě na ústupu a lze ji zaznamenat jen v menší míře a v konkrétních lokalitách, přičemž sociální a vzdělanostní úroveň pouličních prostitutek je na nejnižším stupínku. Ve značné míře se jedná o nejrizikovější prostitutky ve smyslu zdravotním a hygienickým, užívající omamné a psychotropní látky.

Ve vztahu k výskytu pouliční prostituce se v ČR vyzdvihují příhraniční regiony s Německem a Rakouskem, dále hl. Praha.

Praha: pouliční scéna se soustředila zejména na území MČ Praha 1 (Václavské náměstí) a Praha 2 (Karlovo náměstí a okolí), zde R-R zaznamenala nové ženy (mladé i starší, i migrantky - Slovenky), které jsou v obtížné sociální situaci a prostitucí řeší nedostatek příjmů.

Středočeský kraj: pouliční scéna je zastoupena, byť již v omezené míře, především v lokalitě parkoviště Rudná u Prahy. V lokalitě Rudná proběhla v únoru 2013 rozsáhlejší policejní operace (viz výše), od té doby poklesl počet žen na scéně, kuplíři se zde vyskytují zřídka. R-R zaznamenala informace o možné nabídce sexuálních služeb též na parkovišti na Berounsku a v blízkosti Nymburka a v regionu Kladno. Jedná se však spíše o jednotlivé nabídky, než o prostituční scénu.

Teplicko: co se týká pouliční prostituční scény, setkává se R-R zde více než kde jinde s uživatelkami drog, převážně injekčními, ve většině případů se jedná o užívání pervitinu. Pouliční scéna je tvořena nejvíce Češkami a Slovenkami, poměrnou část tvoří ženy

romského etnika. Pouliční prostituce funguje nejvíce v oblasti Bíliny, Duchcova, Dubí, Teplicka a Chomutovska.

Liberecký kraj: ženy poskytující placené sexuální služby na ulici jsou pak výhradně Češky a většina z nich pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí, chybí jim dostatečné vzdělání, špatně se orientují v zákonech a mají často malé znalosti o zdravotních rizicích spojených s prací v „sexbyznysu“. Také R-R pozoruje nové důvody vstupu do prostituce. Jedná se především o důsledky ekonomické krize, prohlubující se nezaměstnaností a zadlužeností rodin (převažují místní ženy české národnosti).

Ústecko, Děčínsko: nadále se zde téměř nevyskytuje pouliční prostituce.

Jihočeský kraj: v okrese Český Krumlov se jedná v oblasti pouliční prostituce o hlavní tah do Rakouska po silnici E55 a dále silnici spojující obec Dolní Dvořiště a obec Vyšší Brod. V okrese Prachatice je pouliční prostituce provozována na hlavním tahu do Německa a to od obce Vimperk až po obec Strážný. V okrese Jindřichův Hradec je pouliční prostituce provozována především v obci České Velenice.

Plzeňský kraj: pouliční prostituce je nejvíce zjišťována na území územního odboru Městského ředitelství Plzeň na dálničním přivaděči směr dálnice D-5, Domažlické ul. a Plzeň sever směr Rozvadov dálniční přivaděč na dálnici D-5. V menším měřítku se prostituující osoby vyskytují v teritoriu územního odboru Domažlice a Klatovy. Řádově se jedná celkem o 50 žen. Na územním odboru Rokycany, Plzeň sever, Plzeň jih a Tachov se pouliční prostituce téměř nevyskytuje.

1.1.2.2. Klubová prostituce

Pod klubovou prostitucí rozumíme pro účely této zprávy podniky různého charakteru, u kterých lze předpokládat, že je v nich realizován erotický program či erotické služby a který je zpravidla přístupný veřejnosti k vstupu či pronajmutí. Jedná se o různé bary, noční podniky, penziony, masážní salony či sauna kluby.

Počty nočních erotických klubů zůstávají na stejných početních stavech, pokud jde o stabilní kluby, dochází i nadále k snižování počtu v některých lokalitách. Ohledně národnostních složení se setkáváme s kluby, kde pracují pouze Češky, tak v menší míře s kluby, kde se nabízí např. jen Ukrajinky.

V roce 2013 uskutečnili pracovníci 3. oddělení obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství Policie ČR 5 vlastních bezpečnostních akcí zaměřených na provoz nočních podniků na území hlavního města Prahy. Uvedené bezpečnostní akce jsou prováděny ve spolupráci s Živnostenským odborem Magistrátu hl. m. Prahy a Živnostenskými odbory jednotlivých úřadů městských částí hlavního města, Hasičským záchranným sborem hl. m. Prahy, cizineckou policií, Městskou policií hl. m. Prahy. Smyslem těchto akcí je nejenom získání detailní znalosti zájmového prostředí – popřípadě zjištění poznatků k páchané trestné činnosti, nýbrž také působení ve smyslu bezpečnostním, preventivním (např. dohled nad dodržováním požárních předpisů) a ve smyslu podnikatelském – dodržování režimu živnostenského zákona.

Pražská scéna se vyznačuje vysokou fluktuací sexuálních pracovníků. Celkově zaznamenala R-R v erotických podnicích více mladých pracovníků, které jsou ve velmi špatné finanční situaci, a často se jedná o ženy, které mají pouze základní vzdělání či nemají žádné jiné pracovní zkušenosti. Vzrostl také počet Rumunek a Nigerijek oproti dřívějším letům. Klientky častěji zmiňovaly pracovní výjezdy do Švýcarska, Rakouska či Německa za lepšími výdělky.

Teplice: klubová scéna je v tomto regionu tvořena Češkami, Slovenkami, Ukrajinkami, vyskytuje se zde také hodně žen romského původu a v menší míře také občanek Nigerie. Největší koncentraci klubů můžeme nalézt na Chomutovsku v Hoře sv. Šebestiána, další kluby se nacházejí v oblasti Lounska, Litvínovska a Dubí. V klubech se

u klientek setkáváme minimálně s užíváním drog, klientky se spíše uchylují k užívání alkoholu při práci.

Ostravsko: klubová scéna je zde celkem stabilní. Většina tzv. velkých klubů je funkčních. Některé menší kluby zanikly. R-R zaznamenává výraznější mobilitu dívek v klubech. Dívky v klubech „kolují“.

Jihočeský kraj: V příhraničí (Dolní Dvořiště, Houžná) byly zrušeny převážně kluby, kde pracovaly rumunské a maďarské klientky. Od roku 2006 se počet klubů v tomto regionu kontinuálně snižuje (aktuální odhadovaný počet klubů je 41).

Ústecký kraj: v roce 2013 úpadek několika nočních klubů ve Hřensku či na Litoměřicku.

Královehradecký a Pardubický kraj: v loňském roce byl uzavřen další noční klub. Nyní se zde nachází pouze 5 nočních klubů (3 Pardubicko, 2 Hradecko).

Plzeňský kraj: v Plzeňském kraji je dále prostituce provozována v nočních klubech a penzionech. Jedná se opět zejména o podniky v příhraničních městech a v Plzni. V roce 2012 bylo evidováno 48 nočních klubů v roce 2013 zaznamenáno 44 nočních klubů, kdy bylo zjištěno na okrese Domažlice, že 4 noční kluby jsou uzavřeny z důvodu nezájmu zákazníků.

1.1.2.3. Privátní prostituce

Oproti tomu zůstalo na stejné nebo mírně se zvyšující kvantitativní úrovni poskytování sexuálních služeb za úplatu v privátních bytech. Ceny za služby v privátních bytech byly výrazně nižší než v nočních erotických klubech, což je logickým vyústěním porovnání faktorů přímých nákladů na provoz a počty klientů. Ve vysoké míře je využíváno inzerce prostřednictvím internetových stránek.

R-R začíná mapovat intenzivněji i oblast privátů, což plánuje rozšířit v regionech své působnosti i v roce 2014. Např. v Praze zaznamenala R-R v rámci monitoringu privátní scény 400 zařízení, ve Středočeském kraji 56 privátních zařízení. V rámci terénní práce bylo v Brně navštíveno 36 privátů, na Ostravsku pak 13. V Libereckém kraji byl pozorován nárůst počtu sexuálních pracovnic na tzv. privátech. V klubech i na privátech na Liberecku národnostně převažují Češky, v menší míře Slovenky a Ukrajinky. Často se jedná o matky samoživitelky.

Existují regiony, kde je privátní prostituce více skrytá – např.: Ústecký kraj. Naopak v Pardubickém a Královehradeckém kraji privátní scéna převládá.

Nutno podotknout, že monitoring takových míst ze strany Policie ČR je o poznání komplikovanější a velice problematický, protože zde nelze provádět prakticky žádnou formální kontrolu.

1.1.2.4. Pokusy o regulaci

Připomeňme, že ČR prostituci nikterak nereguluje a v zásadě ani netrestá - trestně právně se zaměřuje na postih některých protiprávních jednání, která s prostitucí souvisejí. Přesto však v ČR v posledních letech opět intenzivněji identifikujeme pokusy o regulování prostituce. V roce 2013 došlo k předložení hned 2 návrhů. Přepracovaný návrh Magistrátu hlavního města Prahy, který byl schválen pražským zastupitelstvem v červnu 2013, byl vládou zamítnut v srpnu 2013. Druhý návrh zákona o toleranci prostituce, předložený v poměrně minimalistické podobě po vzoru německého spolkového zákona o prostituci, čekal stejný osud.

Publikace „Ze sexbyznysu na trh práce?“

V rámci mezinárodního projektu Ze sexbyznysu na trh práce R-R vydala publikaci shrnující zkušenosti s problematikou legalizace prostituce v zahraničí a tématem odchodu ze sexbyznysu. Jedná se o unikátní publikaci „[Ze sexbyznysu na trh práce?](#)“, která

doposud nebyla v českém prostředí vydána. Publikace přináší informace získané během stáží v zahraničí (Německo, Holandsko), od zahraničních partnerů a z řady zahraničních analýz vztahující se k problematice legalizace prostituce, řešení problematiky pouliční prostituce, stanoviska R-R k navrhované legislativě k prostituci a dále přináší konkrétní informace o zavádění služeb exitových programů zaměřených na odchod ze sexbyznysu). V neposlední řadě obsahuje i příspěvky žen ze sexbyznysu, které se podařilo zapojit aktivně i během konferencí a workshopů, které R-R uspořádala v roce 2012 a 2013. Publikace se rovněž zaměřuje na novou profesi – **intimní/sexuální asistentky**, což by mohla být rovněž jedna z cest pro ženy ze sexbyznysu, jak se vrátit na trh práce prostřednictvím zavedení nové profese, jejíž služby v zahraničí využívají zejm. osoby s handicapem. Publikace je doplněna řadou fotografií dokumentující průběh projektu. Publikace byla zařazena do některých knihoven, a je tak dostupná i další odborné i laické veřejnosti. Zároveň byla rozeslána elektronicky neziskovým organizacím, zástupcům úřadů, pracovníkům úřadů práce, policistům a dalším osobám. Probíhala rovněž distribuce její tištěné formy.

Z hlediska diskuzí v členských státech Evropské unie lze identifikovat 3 proudy: oproti státům, které prostituci regulují (př. Německo, Rakousko), přes státy tuto problematiku nikterak nevymezující, po stále sílící „švédský proud“ spočívající v kriminalizaci klientely prostituujících osob.

Zaznamenali jsme z monitoringu médií i situace a diskuzí v zahraničí, že v některých státech EU se znovu otvírá problematika právní úpravy prostituce, resp. zaměření se na poptávku služeb a její možnou kriminalizaci. Již zmíněné Německo, které prostituci zákonem reguluje od přelomu tisíciletí, zažívá diskuze, zda tato cesta byla správná popř., zda by zákaz prostituce, resp. trestání klientely nebyla novou cestou.

Francie: Poslanci Národního shromáždění 4. 12. 2013 schválili zákon, který počítá s pokutou 1 500 eur (zhruba 41 000 Kč) pro zákazníky, kteří si sexuální službu koupí. Zákonodárci se na znění návrhu shodli hladce, pro hlasovalo 268, proti se vyslovilo 138 z nich. Zastánci zákona si od něj slibují nejen tresty pro klienty, ale především zlomení kuplířských gangů, které „dovážejí“ prostitutky z celého světa. Francouzské ministerstvo vnitra udává, že až 90 procent sexuálních pracovníků pochází ze zahraničí. Odpůrci zákona varují, že k vymýcení prostituce nedojde, jen se ukryje, což může být ještě nebezpečnější.

1.2. Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování

Za země zdrojové lze v této oblasti označit Ukrajinu⁶, dále jde o Rumunsko, Bulharsko, Slovensko, či Polsko, Mongolsko a Vietnam.

V případech obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, byl typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Pod záminkou práce s dobrým výdělkem byli lidé zjednávaní k pracovnímu uplatnění v ČR prostřednictvím nabídky konkrétních pracovních míst ve svých domovských státech. Tuto činnost prováděly organizované skupiny, které vystupovaly jako legální agentury práce, případně právnické osoby, mající povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen „MPSV“) ke zprostředkování práce. Byla jim nabízena pomoc při vyřízení veškerých náležitostí legálního vstupu a pobytu na území ČR, byla jim nabízena doprava.

⁶ V roce 2013 se jednalo celkově o 14 obětí obchodování s lidmi do ČR, 1 z nich byla využívána v oblasti stavebnictví a 13 z nich bylo využíváno v průmyslové výrobě. Jednalo se ve všech případech o ženy z Ukrajiny (7 z nich bylo ve věku 18 – 25 let, 5 z nich bylo ve věku 25 – 35 let a 2 z nich byly ve věku 35 – 45 let).

Prováděná šetření potvrdila, že po příjezdu vykonávali podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Byla vytvářena závislost na zaměstnavateli nebo pracovní agentuře nevyplácením celé mzdy (tzv. „dluhová závislost“), strachem ze ztráty zaměstnání, docházelo ke zneužití celkově nevýhodného postavení dělníků spočívajícího v jazykové bariéře, neznalosti právního prostředí a nedostatku finančních prostředků, tedy ke zneužívání tzv. „zranitelného postavení“ obětí obchodování s lidmi. Osoby podezřelé z páčání výše uvedené trestné činnosti využívají rovněž nepřehlednosti legislativy při zaměstnávání cizinců a nemožnosti provádění masivnější kontrolní činnosti odpovědných institucí (MPSV, Ministerstvo financí ČR, dále jen „MF“).

V roce 2013 nebyly identifikovány nové případy vykořisťování v diplomatických rodinách rezidujících v ČR.

1.2.1. České oběti a pachatelé pracovního vykořisťování v zahraničí

Pokud jde o cílové země pro občany ČR, stále je velmi relevantní Velká Británie. Nadále byly zjišťovány informace o náboru bezdomovců a dalších sociálně slabých jedinců k práci vykonávané na území Anglie. Dle informací Úřadu na potírání závažného organizovaného zločinu (Serious Organized Crime Agency, „SOCA“), bylo pracovní vykořisťováno 20 osob, pokud počítáme i případ muže vykořisťovaného v domácnosti.

České oběti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování ve Velké Británii (dle SOCA)				
	Muži		Žena	
Věk	Pracovní vykořisťování	Domácí otroctví	Pracovní vykořisťování	nespecifikováno
do 18	-	-	-	1
18-20	1	-	-	-
21-30	3	-	-	-
31-40	1	-	-	-
41-50	8	-	1	-
51-60	4	1	1	-

I když oficiální čísla o počtech obětí z řad českých občanů nejsou nijak vysoká, je opět vysoce pravděpodobné, že reálná čísla budou mnohonásobně větší. Ne o každém případě se britská policie dozví, ne každý případ obchodu s lidmi je rovněž britskou policií na regionální úrovni rozpoznán.

Přesné počty českých občanů, kteří se podíleli na této trestné činnosti, nejsou organizací SOCA statisticky evidovány. Z vlastních statistik, které ZÚ Londýn za rok 2013 eviduje, vyplývá, že v souvislosti se zapojením do obchodování s lidmi byli v roce 2013 zadrženi v UK minimálně 4 čeští občané, u kterých britská strana uvedla, že jsou obviněni v souvislosti s obchodováním s lidmi.

Ve všech případech, kdy se ZÚ setkal s oběťmi, byli za organizátory obchodování s lidmi označováni čeští občané romského původu. Prakticky ve všech popisovaných případech byly oběti vyhledávány v ČR osobním kontaktem před charitami, ubytovny pro sociálně slabé, hernami apod. Tyto osoby byly následně převezeny do Velké Británie a ve většině případů byly ubytovány přímo u organizátorů této trestné činnosti, případně v jimi pronajímaných bytech. Za svou práci však dostávaly pouze zlomek vydělaných peněz, zbytek si ponechávali samotní organizátoři. Od svých zaměstnavatelů takto postižení občané odešli buď v důsledku nepřijatelných pracovních poměrů či ukončením pracovního poměru. Ve většině případů pocházejí postižení občané ze sociálně slabých skupin, neovládají anglický jazyk a nemají prakticky

žádné finanční rezervy na případný návrat do ČR. Není výjimkou, že jsou od nich předem vybrány rozličné zálohy na ubytování a pod záminkou zprostředkování pracovních povolení či pojištění jsou jim následně zabaveny či odcizeny doklady, které jsou dále pachateli této trestné činnosti zneužívány.

Velkým problémem při odhalování případných pachatelů obchodu s lidmi stále zůstává, že postižení občané, kteří se na ZÚ obracejí o pomoc, nechtějí v řadě případů o svých zkušenostech hovořit, případně vzhledem ke své neznalosti angličtiny často ani neví, ve které části Velké Británie vlastně pobývali. Přesnou adresu pak obvykle zná jen nepatrná část českých obětí. Podle zkušeností pracovníků ZÚ je spolupráce s britskou stranou v této oblasti velmi dobrá. Londýnská Metropolitní policie využila v několika případech informace získané od českých obětí obchodu s lidmi, které se obrátily na náš ZÚ, k vyšetřování konkrétních případů v různých částech Velké Británie. Rovněž místní charitativní organizace se snaží v rámci svých možností obětem maximálně pomáhat, v řadě případů jim byla uhrazena i cesta zpět do ČR. V tomto směru spolupracuje ZÚ především s londýnskou charitativní organizací Thames Reach, charitou CRI ve městě Leeds a charitou City Hearts z města Sheffield.

Jednáním podezřelých však nebyly v šetřených případech českými OČTŘ naplněny všechny znaky skutkové podstaty obchodování s lidmi, zejména pak skutkový děj znaky „použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužíváje omylu, tísně nebo závislosti“, protože se na budoucí podmínky práce a ubytování ve Velké Británii předem neinformovali ani u podezřelých, ani nikde jinde a životní podmínky, ve kterých zde v ČR žili, byly jejich životním standardem již delší dobu a odjezdem do Velké Británie tedy neřešili žádnou aktuálně nastalou tíseň.

Jedná se o pokračující trend, kdy současně dochází na území Velké Británie ke zneužívání sociálních dávek a k úvěrovým podvodům. V této oblasti nelegálních aktivit a trestné činnosti byly jako pachatelé potvrzeny osoby především z ČR a SR.

Podvod vs. obchodování s lidmi?

Jeden z relevantních případů z října roku 2013 představovala kauza úmyslného zneužívání britského sociálního systému, kdy byli čeští občané souzeni v Nottinghamu pro podvod - benefit fraud. Orgaizovaná skupina fungující přes 2 roky byla schopná získat podvody až 33000 liber týdně. Nezaměstnaní z ČR i Slovenska byli lákáni na nekvalifikovanou práci do Velké Británie.

Po příjezdu byli ubytováni v jednom ze tří domů pachatelů, byli vzati na místní úřad práce, kde na základě občanského průkazu, řidičského průkazu či rodného listu získali národní evidenční číslo pojištění. Dalším krokem bylo vytvoření účtů, které kontrolovali pachatelé. Následovala návštěva úřadů (HM Revenue and Customs) daňový úřad v Nottinghamu, kde pachatelé vystupující jako tlumočníci pomáhali vyplňovat žádosti o daňové úlevy a přídatky na děti. Tyto přídatky jsou placené každému, kdo pečuje o dítě mladší 16 let a je zároveň nezaměstnaný nebo pracuje do 25 hodin týdně. Většina žádajících však neměla děti. Byli pak pachatelé upozorněni, že ve Velké Británii pro ně není práce, odvezeni na letiště a poslání domů – žádosti však nebyly zrušené. Celkem vytvořili pachatelé 124 bankovních účtů, na které obdrželi finanční obnosy ze 77 falešných žádostí. Takovým jednáním získali 535 000 liber.

Je otázkou, do jaké míry je v těchto případech patrná, či britskou stranou prokazatelná a rozeznatelná míra zneužití osob/potenciálních obětí v rámci celého řetězce podvodů, kdy se role pachatelů a oběti mnohdy stírají.

Dle ZÚ **Brusel** byly tamními orgány zjištěny i případy českých občanů vykořisťovaných v Belgii: s odvoláním na údaje poskytnuté belgickým Úřadem pro cizince uvádí, že v roce 2013 byly v Belgii zaregistrovány dva případy obchodování s lidmi původem z ČR. Jednalo se o muže a ženu (oba starší 30ti let), kteří se stali oběťmi obchodu s lidmi za

ekonomickým účelem. Obě osoby využily pomoci obětem obchodování s lidmi tak, jak předvídá belgický systém.

1.3. Obchodování s dětmi

Z pohledu kriminálních statistik byly z 18 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi tímto činem dotčeny ve 14 případech osoby mladší 18 let – děti; přičemž vycházíme z trestně právní kvalifikace skutku dle § 168 odst. 1 TZ. Tento údaj potvrzuje nárůst posledních let v porovnání se skutky páchanými na dospělých jedincích (kvalifikace dle § 168 odst. 2 TZ). V roce 2013 byl zjištěn jediný trestný čin svěření dítěte do moci jiného dle § 169 TZ.

MPSV disponuje údaji o dětech, které byly zneužity k dětské prostituci nebo k výrobě dětské pornografie. V roce 2013 byly shromážděny statistické údaje orgánů sociálně-právní ochrany dětí za rok 2012. Ve statistických výkazech MPSV jsou vykazovány případy dětské prostituce a případy zneužití dětí k dětské pornografii, které byly v daném roce evidovány orgány sociálně-právní ochrany dětí, včetně případů, ve kterých dosud nebylo skončeno trestní stíhání nebo ve kterých trestní stíhání vůbec neproběhlo. Statistiky MPSV proto nemusí být shodné se statistikami PČR a MV o počtu spáchaných trestných činů v této oblasti. Dle údajů MPSV bylo v roce 2012 zneužito k výrobě pornografie 33 dětí (27 dívek, 6 chlapců), nahlášeny byly také případy dětské prostituce: 22 dětí, z toho 21 dívek.

Etiopie: ZÚ Addis Abeba v roce 2013 informoval o případu občana ČR, který se pokusil v Ugandě ilegálně adoptovat dítě a odcestovat s ním do ČR. Na základě jím předloženého zfalšovaného (ovšem ugandskými orgány náležitě ověřeného) rodného listu dítěte, v němž byl uveden jako jeho otec, vystavil ZÚ pro dítě cestovní průkaz. Český občan byl nicméně při pokusu o odlet ze země s dítětem zadržen na letišti v Entebbe, následně umístěn do vyšetřovací vazby, obviněn z podpory obchodu s lidmi a padělání dokumentů a nakonec soudem propuštěn po zaplacení peněžité pokuty. Poté se vrátil do ČR a dítě zůstalo v Ugandě.

Slovinsko: Slovinská policie eviduje za rok 2013 jeden případ klasifikovaný jako obchodování s lidmi ve vztahu k ČR. Jednalo se o nezletilou občanku ČR romského etnika, která se nevrátila do výchovného zařízení na území ČR a dobrovolně opustila ČR v doprovodu občana Rumunska. Téměř po roce byla zjištěna její přítomnost na území Slovinska a předána do péče výchovného zařízení v ČR.

Zařízení pro děti – cizince

I přes transformaci péče o nezletilé cizince bez doprovodu zákonných zástupců, nám mohou posloužit údaje z jediného diagnostického ústavu pro děti - cizince, sídlícího v Praze 5 – Zařízení pro děti cizince (dále jen „ZDC“). Získávání dalších informací o dětech, které byly přemístěny do zařízení ve spádové oblasti jiných diagnostických ústavů (dále jen „DÚ“), není jednoduché. Povinnost monitorovat jejich další vývoj přechází na DÚ v územní působnosti daného zařízení, kam byly děti umístěny a na příslušné orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“).

Zařízení pro děti-cizince Praha 5 na základě žádosti následného zařízení, které pracuje s dítětem – cizincem, poskytuje metodickou podporu, která se mimo jiné týká také problematiky obchodování. Není výjimkou, že do zařízení přicházejí i samotní bývalí klienti, kteří žádají o pomoc, podporu nebo jen chtějí zůstat v kontaktu; jedná se i o děti, které odešly ze zařízení již v roce 2012.

Ve vztahu k ZDC je další sledování situace klienta po jeho přemístění do následné péče spíše na bázi osobní komunikace se samotným klientem. Pokud se vrací do původní rodiny, pak je monitorace prakticky nemožná neboť se jedná o návraty do zemí původu. Pokud klient zůstává v péči některého ze zařízení institucionální výchovy v ČR, pak povinnost monitoringu mají spádové DÚ a OSPOD.

Kategorie „nezletilí bez doprovodu“ činí cca 51 % přijatých klientů do ZDC. Ostatní klienti jsou z rodin s trvalým či jiným druhem legálního pobytu na území ČR. Následný přehled se tedy týká celkem 18 klientů, nezletilých bez doprovodu: jednalo se o 11 chlapců a 7 dívek, z toho 4 žadatelé o azyl. Jako země původu evidujeme: Afganistán, Albánie, Alžír, Ázerbájdžán, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko (2 osoby), Kosovo, Palestina (2 osoby), Rusko, Slovensko (4 osoby), Sýrie, USA. Průměrná délka pobytu představovala 52 dní, přičemž 7 dětí bylo vráceno do péče rodiny mimo ČR, 5 dětí uteklo, 3 děti jsou stále v ZDC a 3 děti byly umístěny do jiných zařízení v ČR nebo zahraničí.

Tabulka níže už se vztahuje ke konkrétním podezřením na obchodování s lidmi.

PODEZRENÍ NA OBCHODOVÁNÍ DĚTI za rok 2013	
Celkem OD	7
<i>z toho chlapci</i>	<i>0</i>
<i>z toho dívky</i>	<i>7</i>
<i>z toho do 15 let</i>	<i>3</i>
<i>z toho nad 15 let</i>	<i>4</i>
Země původu	
<i>Ázerbájdžán</i>	<i>1</i>
<i>Bosna a Hercegovina</i>	<i>1</i>
<i>Bulharsko</i>	<i>1</i>
<i>Chorvatsko</i>	<i>2</i>
<i>Rumunsko</i>	<i>1</i>
<i>USA</i>	<i>1</i>
Druh obchodování	
<i>Krádeže</i>	<i>5</i>
<i>Prostituce</i>	<i>2</i>
Ukončení pobytu	
<i>Jiné zařízení ČR</i>	<i>2</i>
<i>Do péče rodiny (mimo ČR)*</i>	<i>5</i>
Prům. délka pobytu	97 dní

Zařízení pro děti – cizince v rámci prevence obchodování a zneužívání klade důraz zejména na jazykové kompetence klientů. Pořádá proto pravidelné doučování českého jazyka. V rámci výuky odborných předmětů jsou probírána související témata, pro dlouhodobé klienty byl odbornými pracovníky ZDC realizován v období 5 – 8/2013 tzv. socializační kurz zaměřený zejména na prevenci rizik souvisejících s integračním procesem. Dále ZDC poskytuje terapeutické služby, program přípravy na odchod ze zařízení a další služby dle individuálních potřeb klientů.

V rámci prevence rizik, mimo jiné i obchodování a zneužívání, byly ve spolupráci s jinými institucemi pořádány 2 workshopy ve spolupráci s Poradnou pro integraci a Organizací pro pomoc uprchlíkům na téma Průběžné právní a sociální poradenství.

V rámci problematiky obchodování s lidmi je stěžejní spolupráce s Policií ČR. Ze strany ZDC pravidelně dochází k nahlášení případů podezření na obchodování a následné šetření je v kompetenci pracovníků policie. ZDC dle závažnosti případu poskytuje odbornou péči klientovi, doprovází jej při vyšetřování případu, spolupracuje s dalšími odbornými pracovišti např. zdravotnická zařízení, dětská krizová centra, psychiatrické ambulance, terapeutická zařízení apod. a úzce spolupracuje s OSPOD a soudy.

1.4. Obchodování s lidskými orgány

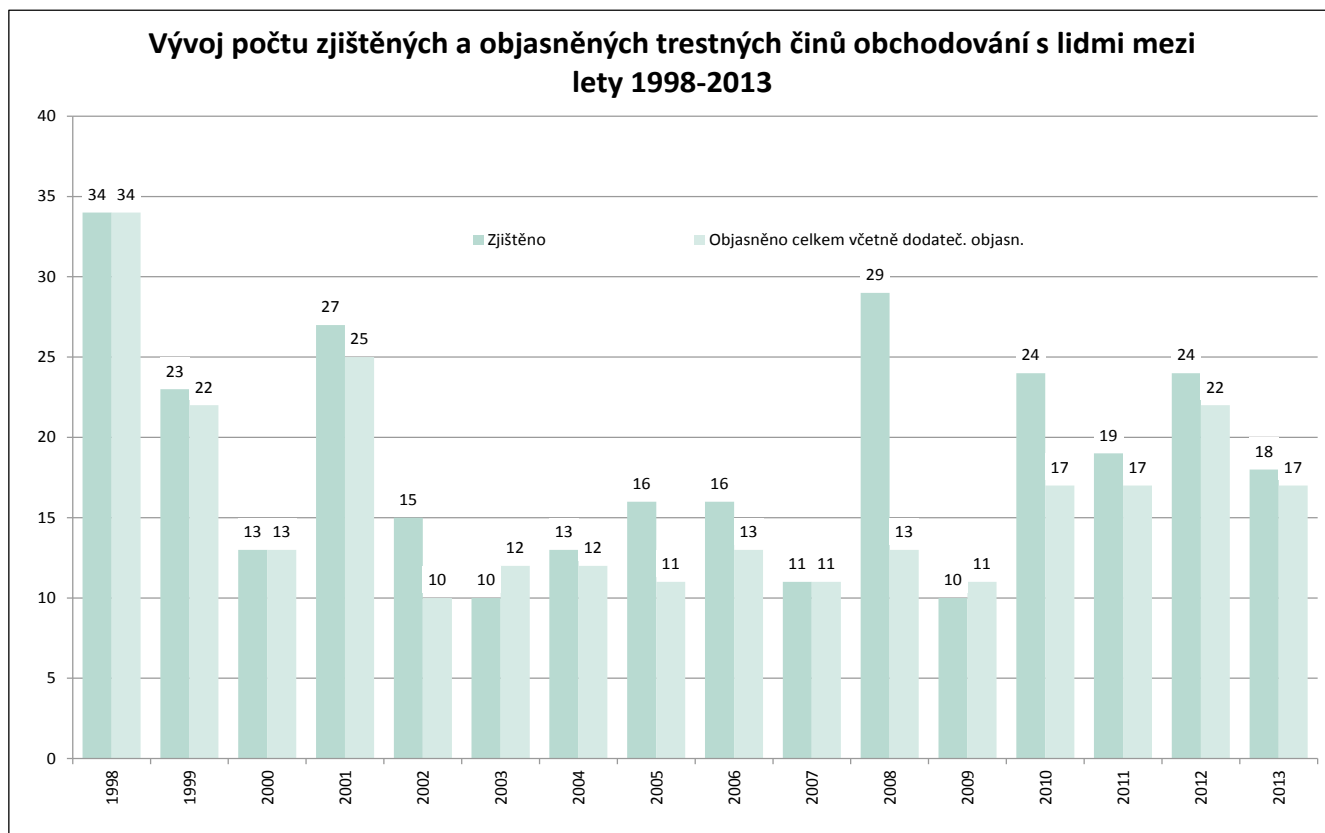
Co se týká obchodování s lidskými orgány, nedisponuje Ministerstvo zdravotnictví ČR (dále jen „MZ“) ani PČR informacemi, že by k této nelegální činnosti v ČR docházelo. V uplynulém roce nebyly zjištěny případy obchodování s lidmi, aby jich bylo užito k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z těla.

2. POSTIH PACHATELŮ

2.1. Kriminální statistiky a související informace

2.1.1. Údaje poskytnuté Policií ČR⁷

Za posledních patnáct let se pohybuje počet jak **zjištěných**⁸, tak **objasněných trestných činů** obchodování s lidmi v řádu desítek. Je zřejmé, že zatímco po roce 2000 došlo k útlumu, od roku 2010 dochází k nárůstu jak zjištěných, tak objasněných trestných činů.

⁷ Data pochází z Evidenčně statistického systému kriminality (ESSK) provozovaného PČR.

⁸ Zjištěné trestné činy představují pojem z kriminálních statistik: znamená to, že byly zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, byla stanovena trestně-právní kvalifikace a zahájeny úkony v trestním řízení

Tento nárůst lze částečně přičíst i novému trestnímu zákoníku platnému od roku 2010. Dalším faktorem, který mohl mít vliv, je též zhoršení ekonomické situace, průběh ekonomické krize. Mezi rokem 2012 a 2011 došlo k mírnému nárůstu jak zjištěných 24 (+5), tak objasněných 18 (+5) trestných činů, což odpovídá vývoji posledních let.

Počty zjištěných a objasněných trestných činů obchodování s lidmi (dříve § 246 resp. § 232a STZ ⁹ , od 1. ledna 2010 § 168 TZ)												
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zjištěno	15	10	13	16	16	11	29	10	24	19	24	18
Objasněno	10	9	12	11	13	11	11	3	13	11	18	11
Objasněno celkem tj. včetně dodatečné objasněnosti	10	12	12	11	13	11	13	11	17	17	22	16
Vyšetřované a stíhané osoby	12	19	30	18	11	20	22	32	35	29	22	25

V roce 2013 bylo v České republice **zjištěno 18 případů** zločinu obchodování s lidmi, z toho bylo objasněno 11 věcí a 5 věci dodatečně. Policejní orgány obecné kriminality objasnily 13 případů, ÚOOZ pak 3 případy. Nutno však v této souvislosti podotknout, že z povahy řešených spisů se v případech svěřených ÚOOZ jedná o závažnější a organizovanou trestnou činnost. Policejní statistiky dále, jak již bylo zmíněno, obsahují informace pouze ke spáchaným činům, u kterých došlo k zahájení úkonů trestního řízení, data k ostatním šetřením nejsou obsažena. Vzhledem k délce trvání skutkově i právně složitých trestních řízení a prodlužování lhůt k prověřování, zpravidla nedochází ke sdělení obvinění ve stejném kalendářním roce. V roce 2013 byly ÚOOZ zjištěny 2 trestné činy obchodování s lidmi, pro které bylo zahájeno prověřování podle § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TR“).

Zajímavostí také je, že **podnět k trestnímu řízení** podali v roce 2013 kromě policejních útvarů ve čtyřech případech (2012: 8 osob) občané (také další 3 osoby v kategorii ostatní). V roce 2011 dali občané 11 podnětů, 1 osoba v kategorii ostatní, roce 2012 8 občanů a 3 v kategorii ostatní. Statistiky bohužel neříkají, o jakou kategorii se konkrétně jedná a jaký podíl z těchto počtu tvoří podněty neziskových organizací. Operativní orgány obecné kriminality daly 9 podnětů

Vyšetřováno bylo celkem 25 osob, z toho 5 žen a 20 mužů (celkem 2 cizinci). Z těchto 25 osob se jednalo o 10 recidivistů. Většina pachatelů spadala do věkové hranice 30 let a výše (15 osob), ve věkové skupině 18-30 let se nachází 10 osob.

V souvislosti s **vzděláním** vyšetřovaných a stíhaných osob významně vyčnívá skupina pachatelů se základní školou bez kvalifikace – 13 osob, střední školu absolvovaly 3 stíhané osoby, ve 2 případech není údaj blíže k dispozici (cizinec, dítě či nezjištěno). Pro ilustraci viz graf níže.

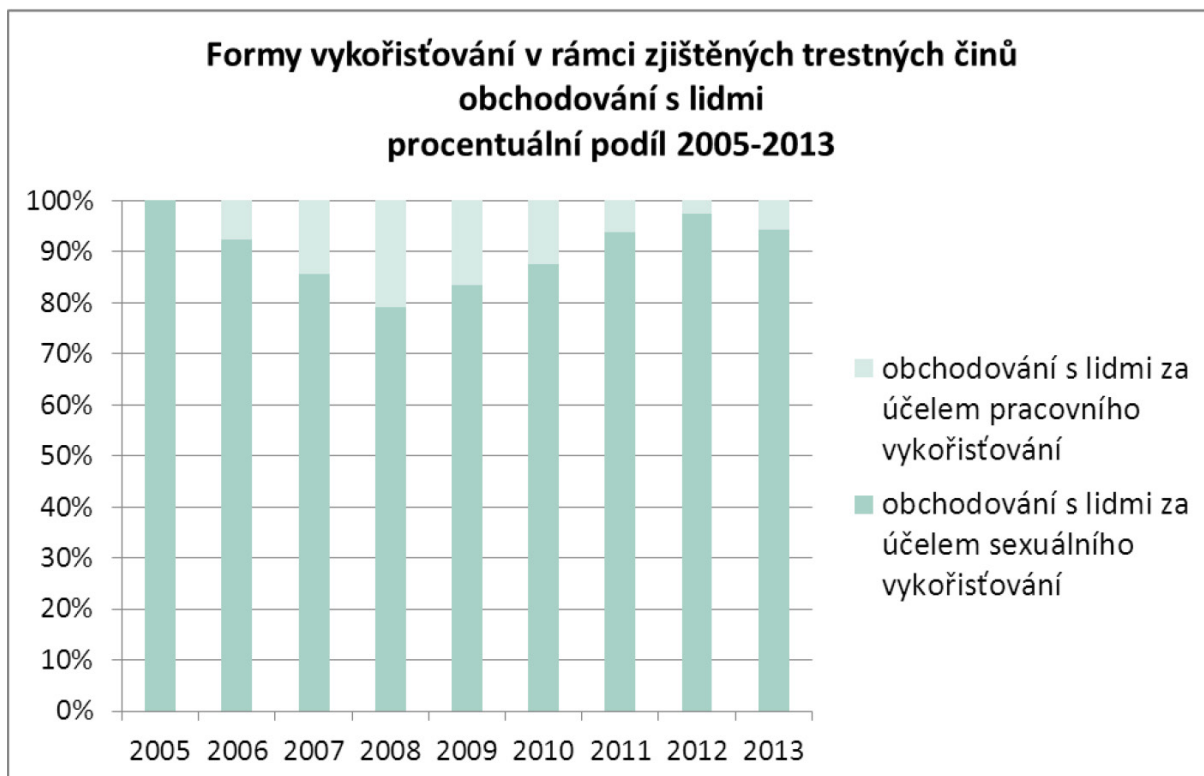
ESSK poskytuje též bližší data k **zaměstnanosti pachatelů**: 13 vyšetřovaných a stíhaných osob bylo bez pracovního zařazení, 1 osoba byly nezaměstnané/vedená na úřadu práce. Další zaměstnání: 3 dělníci (výrobní a stavební), 2 mechanici a montéři/údržbáři/opraváři, 2 podnikatelé/živnostníci osoby SVČ a ostatní.

⁹ STZ = zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

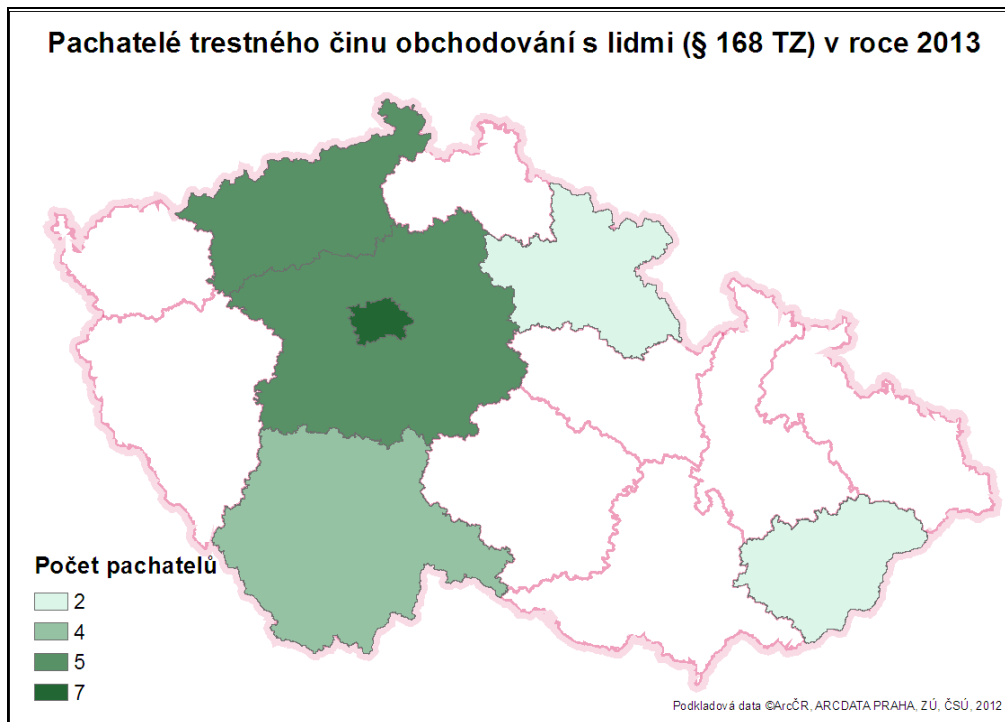

Rodinný stav svobodný/svobodná byl evidován u 11 osob, ženatý/vdaná u 7 osob a rozvedený/rozvedená u 5 stíhaných a vyšetřovaných osob.

Nejčastějšími formami obchodování, a v podstatě jedinými oficiálně identifikovanými, jsou obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a ve statistických datech méně se odrážející vykořisťování pracovní. I přes statistický nepoměr u těchto forem obchodování, lze však na základě monitoringu, obdržených dat od členů Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi, partnerů v zahraničí či českých zastupitelských úřadů v cizině, usuzovat, že problematika obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování potažmo pracovního vykořisťování samotného, je stále tématem srovnatelně aktuálním.

Z hlediska **regionálního rozčlenění** (respektive území krajských ředitelství PČR - KŘP) se jedná o trestný čin, jehož páchaní není registrováno ve stejné intenzitě ve všech krajích, stejně tak jako počet pachatelů, který se na trestné činnosti podílí. Dlouhodobě jsou na první pohled výraznými kraji Ústí nad Labem a Jihočeský kraj, co do počtu stíhaných osob. V roce 2013 došlo k rovnoměrnějšímu rozvrstvení také na další kraje: Praha, Středočeský kraj atd. (viz mapa níže).

Pro informaci jsou níže uváděny stručné charakteristiky s popisem aktuálních kauz ve vybraných krajích řešených příslušnými specialisty daných KŘP.

- **KŘP hl. města Prahy**

7 osob, tedy nejvíce za rok 2013 v porovnání s ostatními regiony, bylo stíháno KŘP hl. města Prahy. Jednalo se o 6 občanů ČR a 1 občana Bulharska.

Pracovníci 3. oddělení služby kriminální policie a vyšetřování (dále „SKPV“) oddělení obecné kriminality KŘP hl. m. Prahy po několikaměsíčním rozpracování realizovali v roce 2013 v souvislosti s touto problematikou rozsáhlý případ obchodování s lidmi, pohlavního zneužití a svádění k pohlavnímu styku. V uvedeném případě figuruje 16 poškozených mladistvých chlapců a několik pachatelů z řad občanů ČR a cizinců: USA, Německo, Francie. Pachatelé na území hlavního města Prahy organizovali provozování homosexuální prostituce, někteří z nich byli odběrateli těchto služeb.

Dalším případem obchodování s lidmi byla zjištěna a zadokumentována trestná činnost obviněných, které se měli dopustit tím, že s využitím životní tísně, do které se dostali nečekanou ztrátou bydlení 2 poškození, pod příslibem sehnání práce s možností vycestovat do Anglie oba poškození, pod legendou nutnosti sehnání potřebné finanční částky nutné k vycestování přiměli, přemluvili a zlákali, aby začali rozprodávat svoje osobní věci a dále pod psychickým nátlakem, že do budoucna zůstanou na "chodníku", je odvezli na území hl. m. Prahy, oddělili je od sebe, poškozenou zlákali k vykonávání pouliční prostituce pod dozorem a poškozeného nutili k shánění peněz krádežemi a prodáváním věcí.

Zdejší součást SKPV v roce 2013 realizovala také rozsáhlý případ kuplířství, kdy se pachatelé uvedené trestné činnosti dopouštěli jako organizovaná skupina. Pachatelé zjednávali ženy k provozování prostituce, přičemž k samotnému výkonu prostitučních služeb docházelo na území Spolkové republiky Německo. Do současné doby bylo vyslechnuto cca 50 prostituujících osob.

- **KŘP Středočeský kraj**

Ve středočeském kraji bylo stíháno 5 státních příslušníků ČR. Středočeský kraj zmiňuje charakter území (výstavba, satelitní obce, logistická centra, popisuje poptávku po levné pracovní síle jako příležitosti pro obchodníky, přesto však nebyla identifikována rozsáhlá trestná činnost, docházelo spíše k „práci načerno“.

V roce 2013 byl zaznamenán případ obchodování s lidmi, kdy pachatelé nutili nezletilou dívku k prostituci. Pachatelům bylo sděleno obvinění pro trestné činy obchodování s lidmi, vydírání a znásilnění.

- **KŘP Jihočeského kraje**

V tomto kraji byly evidovány celkem 4 stíhané a vyšetřované osoby, ve všech případech se jednalo o občany České republiky. Policejní specialisté pro oblast obchodování s lidmi zmiňují dobrou spolupráci s pracovníky Celní správy ČR a cizineckou policií či městskými úřady a jejich příslušnými odbory (životnostenský a sociální) při součinnostních akcích.

- **KŘP Libereckého kraje**

V roce 2013 V roce 2013 byl Odborem obecné kriminality KŘP Libereckého kraje prověřován jeden případ obchodování s lidmi. Jedná se o podezření, že mladistvá narozená roku 1996, nabídla svým spolužačkám možnost finančního výdělků sexuálním stykem s cizími muži, které sama následně kontaktovala a zprostředkovala těmto dívkám. Poté co došlo k uskutečnění sexuálního kontaktu, převzala si od dívek polovinu finanční částky obdržené od mužů za sexuální služby. Provedeným šetření se dosud podařilo ustanovit dvě poškozené (ročník 1996, 1997). Ve věci je nadále prováděno šetření.

- **KŘP Ústeckého kraje**

V Ústeckém kraji bylo v roce 2012 stíháno a vyšetřováno celkem 5 osob (občanství českého, 1 občan Slovenské republiky). Dle dostupných informací se v posledních letech v Ústeckém kraji na této trestné činnosti podílejí zejména občané ze sociálně vyloučených lokalit, a to jak z řad podezřelých osob, tak i poškozených. Proniknout do této uzavřené společnosti osob a objektivně věc zadokumentovat je velice obtížné.

- **KŘP Vysočina**

V roce 2013 byla provedena změna právní kvalifikace u skutku původně kvalifikovaného jako přečin kuplířství na zvlášť závažný zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 a), odst. 3 d) TZ. Tento zločin je spatřován ve společném jednání mladistvého (věk 16 let), chovance DD se školou v Jihlavě a jeho bratra (věk 22 let), nyní ve výkonu trestu odnětí svobody, kteří v období srpna 2013 přiměli mladistvou (16 let) chovankyni výchovného ústavu Hradec Králové, zneužívaje její tísně a věku v době jejího útěku, k pohlavnímu styku v úmyslu, aby jí bylo užito k prostituci. Případ je v současné době v prověřování.

- **Zlínský kraj**

Od 23. 08. 2012 byla pohřešována nezletilá XY. Policií územního odboru Vsetín bylo vedeno pátrání po této osobě: v rámci šetření k jejímu pobytu bylo zjištěno, že se měla nejméně od června 2013 pohybovat spolu s YZ, 1987, přičemž spolu bydleli postupně na třech místech. Z šetření vyvstalo podezření, že nezletilá dívka se stala obětí trestného činu pohlavní zneužití, posléze z obchodování s lidmi, kdy obchodníkem měl být YZ. Dotčená poskytovala sexuální služby na základě inzerátu "Ahojky mam moc rada sexyk a chci si ho uzivat i za odmenu tak pokud mas zajem tak mi napis ja 175cm vazim 67kg cerne vlasly dvojky prsa tak mi napis a domluvime se".

Dne 16. 10. 2013 byl podezřelý YZ po předchozím písemném souhlasu krajského státního zástupce zadržen podle § 76 odstavec 1 TR ve Zlíně. Po provedení nezbytných úkonů byla nezletilá XY propuštěna ze zajištění v okamžiku předání personálu příslušného dětského diagnostického ústavu. Zadržený YZ byl dne propuštěn a nadále bylo vedeno trestní stíhání na svobodě. Věc je nadále v šetření.

Trestný čin **kuplířství** byl od roku 2000 do roku 2010 s výjimkou roku 2005 v počtu zjištěných trestných činů, objasněných trestných činů a i pachatelů na ústupu. Od roku 2011 však dochází k mírnému nárůstu, což potvrzují i data za rok 2013. Došlo k nárůstu zjištěných trestných činů kuplířství na 52 (+10 oproti roku 2012), přičemž objasněno bylo 46 trestných činů (+10). Došlo k vyšetřování 44 osob (-2).

Počty PCR zjištěných a objasněných trestných činů kuplířství (dle § 189 TZ, dříve § 204 STZ)												
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zjištěno	116	101	83	123	85	46	52	37	33	44	42	52
Objasněno	101	96	83	119	79	39	43	28	26	32	36	46
Vyšetřované a stíhané osoby	107	103	105	119	98	66	88	35	28	61	46	44

TZ zavedl s účinností od 1. ledna 2010 nový trestný čin **neoprávněné zaměstnávání cizinců** (§ 342 TZ). V roce 2013 byly zjištěny 2 trestné činy neoprávněného zaměstnávání cizinců, přičemž stíháno a vyšetřováno bylo 12 osob. Jedná se o nárůst, oproti roku 2012, kdy byly stíhány 2 osoby, v letech 2010, 2011 nebyl stíhán a vyšetřován nikdo. Také lze pozitivně hodnotit, že se daří tuto trestnou činnost i objasňovat: zatímco v roce 2010, 2011 nebyl objasněn žádný zjištěný trestný čin, v roce 2012 šlo už o 2, v roce 2013 byly objasněny 3 trestné činy.

Pokud jde o trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190 TZ), byl zjištěn jeden trestný čin, který byl také objasněn. Zdá se, že rok 2012 činil výjimku v řadě nižších počtů zjištěných trestných činů, kdy bylo zjištěno 7 případů, z toho objasněno 6, přičemž za léta 2010-2011 šlo o jediný zjištěný případ. Při bližším pohledu na výkyv z roku 2012, zjišťujeme, že se jednalo o osoby stíhané obvodním oddělením Horní Vltavice v jihočeském kraji, nedaleko státní hranice s Německem (1 osoba tvořila výjimku – stíhaná v Chomutově).

2.1.2. Údaje poskytnuté Nejvyšším státním zastupitelstvím

Následující údaje vycházejí ze zjištění, které vyplynuly ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2012, z předběžně zjištěných údajů za rok 2013 na základě vlastního statistického vyhodnocení trestní statistiky státního zastupitelství (tyto údaje jsou jen

předběžné, zprávu o činnosti státního zastupitelství za uplynulý rok předkládá nejvyšší státní zástupce prostřednictvím ministra spravedlnosti každoročně do poloviny roku vlády).

V roce 2008 byl zaznamenán zvýšený počet trestného činu obchodování s lidmi podle § 232a STZ, a to zejména v souvislosti s prostitucí, nucenými pracemi či jinými formami vykořisťování. V uvedeném období se objevila nová forma spočívající v donucení k výkonu práce a s tímto spojeným vykořisťováním dělníků přivážených ze zahraničí pod slibem zajištění práce. Využíváni byli lidé ze sociálně slabých skupin (bezdomovci, cizí státní příslušníci bez zaměstnání a pracovního povolení), bylo jim nabídnuto zaměstnání i ubytování, žili v nevyhovujících hygienických podmínkách a pracovali za nízkou mzdu, která nestačila pokrýt ani jejich základní životní potřeby.

Ze zpráv o činnosti státního zastupitelství z let 2009 až 2011 je patrné, že trestný čin obchodování s lidmi zůstává i nadále v popředí zájmu orgánů činných v trestním řízení. Shoda panuje v tom, že obchod s lidmi je charakterizován třemi základními znaky, a to transportem na území ČR, donucením k výkonu práce a s tímto spojeným vykořisťováním. Obtížné je však prokázat zejména vědomost obchodovaných osob o budoucích podmínkách své existence v místě určení.

Poznatky jsou uváděny k formám jiného než sexuálního vykořisťování spíše sporadicky, což zřejmě souvisí i s dosud ne zcela ujasněným výkladem pojmu různých forem vykořisťování. Zejména jde o tzv. pracovní vykořisťování, kde se vyskytují aplikační problémy s rozlišením pojmů „nucená práce“ a „jiné formy vykořisťování“. Specifikem těchto trestních věcí je také skutečnost, že poškození jsou vůči orgánům činným v trestním řízení velmi nedůvěřiví a ve svých výpovědích opatrní. Předmětná trestná činnost nepochybně vykazuje velmi vysokou míru latence, umocňovaná též problematickým (zranitelným) postavením obětí, které nejsou vždy ochotny (z důvodu obecně známých - jazyková bariéra, neznámé prostředí, sociální provázanost, strach ze msty na nich samotných nebo rodinných příslušníků) spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, přičemž je tato spolupráce problematická zejména i v pozdějších fázích „formalizovaného“ trestního řízení. Zřejmě více než u jiných typů kriminality je tu možno hovořit o důkazní nouzi, ať už na počátku samotného trestního řízení (či těsně před jeho „spuštěním“) nebo na jeho výsledném konci.

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012 konstatuje, že ohledně obchodování s lidmi, a to popřípadě i za účelem pracovního vykořisťování, zůstává i v roce 2012 počet stíhaných i obžalovaných osob pro trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 TZ) i nadále velice nízký (33 stíhaných i stejný počet obžalovaných, zcela shodně jako v roce 2011; oproti roku 2010 šlo o vzestup o 7 stíhaných a 5 obžalovaných osob).

Z poznatků nižších státních zastupitelství (za období r. 2012) lze uvést např.:

U Městského státního zastupitelství v Praze byly vedeny tři věci, v nichž byla použita právní kvalifikace podle § 168 TZ; ani v jednom případě se však nejednalo o pracovní vykořisťování, ale o přiměnění a zlákáni k pohlavnímu styku.

Krajské státní zastupitelství v Českých Budějovicích uvedlo, že pokud jde o obchodování s lidmi, přetrvávají problémy se svědky zejména v případech sexuálního vykořisťování. Zpravidla setrvávají v prostředí, kde dochází k páčání trestné činnosti, odmítají se k pachatelům vyjadřovat, pachatelé s nimi manipulují i tak, že jim poskytují omamné a psychotropní látky a prostitutky se tak stávají závislými na drogách. Jde navíc o osoby s nízkým vzděláním, často jde o cizinky, takže výsledky je nutno řešit žádostmi o právní pomoc.

Krajské státní zastupitelství v Brně konstatuje, že v roce 2012 se v jeho obvodu vyskytly sice tři případy stíhaných i obžalovaných osob pro trestné činy obchodování s lidmi podle § 168 TZ; žádný se však netýkal pracovního vykořisťování. Lze usuzovat, že zneužívání pracovních sil z řad cizinců je v případě odhalení mnohdy kvalifikováno jako trestný čin neoprávněného zaměstnávání cizinců podle § 342 TZ. Důvodem takového postupu je patrně fakt, že cizinci v důsledku výrazně nepříznivých podmínek ve své zemi pracují v ČR za horších pracovních podmínek dobrovolně a přesto, že z jejich práce těží skupiny osob, které umí pro tyto cizince opatřit doklady, ubytování a práci, se do ČR vracejí, aby opět žádali stejné osoby o pomoc při získání práce. Toto jednání pak obvykle nevykazuje takovou míru škodlivosti, aby bylo možno usuzovat na právní kvalifikaci podle § 168 odst. 2 písm. e) TZ.

V roce 2013 je podle předběžných údajů zaznamenáno 39 trestných činů; 30 osob stíhaných a 30 osob obžalovaných.

Počty obžalovaných osob pro trestný čin obchodování s lidmi (dle § 168 TZ, § 232a STZ, dříve § 246 STZ)												
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obžalováno	14	24	0	0	14	20	17	26	26	31	31	30

K trestnému činu **kuplířství** podle § 204 trestního zákona, § 189 trestního zákoníku lze uvést následující. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2010 uvádí, že velmi výrazný pokles se projevil právě u tohoto trestného činu, a to zhruba na třetinu proti roku 2009 (o 57 osob stíhaných a 56 obžalovaných), u tohoto trestného činu jde vůbec o nejnižší počet od roku 1992. Důvody ze zpráv nižších státních zastupitelství nevyplývají, může jít o souvislost s přijetím trestního zákoníku, avšak tento závěr by byl spekulativní. Největší pokles byl zaznamenán v Jihočeském kraji (z 22 stíhaných osob na 3) a v Severočeském kraji (z 26 stíhaných osob na 7) a v hl. m. Praze (ze 13 stíhaných osob na 1)¹⁰.

Ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2011 je naopak patrné, že se poněkud **zvýšil počet osob stíhaných** (o 20 na celkem 54) i **obžalovaných** (o 18 na celkem 51) u trestného činu kuplířství (§ 189 TZ, resp. § 204 TZ), nedosáhl však ještě úrovně z r. 2009 (91 stíhaných a 89 obžalovaných osob). Důvody ze zpráv nižších státních zastupitelství nevyplývají. Největší počet stíhaných i obžalovaných osob (shodně po 16) byl zaznamenán v Jihočeském kraji (pokles na 3 osoby v r. 2010 se proto jeví být výjimkou), následovalo hl. m. Praha (13 stíhaných a 12 obžalovaných osob, i tam zřejmě šlo v r. 2010 o výjimku, pokud byla tehdy vykázána jen 1 stíhaná osoba a žádná obžalovaná).

V roce 2012 bylo zaznamenáno 80 trestných činů; 69 osob stíhaných a 67 osob obžalovaných. V roce 2013 je podle předběžných údajů zaznamenáno 63 trestných činů; 57 osob stíhaných a 51 osob obžalovaných.

Počty obžalovaných osob pro trestný čin kuplířství (dle § 189, § 204 STZ)												
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obžalováno	111	181	118	205	136	72	119	89	33	43	67	51

¹⁰ U tohoto trestného činu se projevil v roce 2009 pokles jak v počtu stíhaných, tak i v počtu obžalovaných osob zhruba o jednu čtvrtinu (meziročně o 26,6% u stíhaných a o 25,2% u obžalovaných osob); v roce 2010 tento trend pokračuje jak v počtu stíhaných, tak i v počtu obžalovaných zhruba o dvě třetiny (meziročně o 62,6% u stíhaných a o 63% u obžalovaných osob); při porovnání v delší časové řadě je patrné, že tento trestný čin vykazuje klesající trend (zejména od roku 1995) s ročním výkyvem ve prospěch nárůstu v roce 2005.

K trestným činům souvisejícím s **neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem** (§ 164 - 167 TZ) lze uvést, že u trestného činu nedovoleného nakládání s buňkami, tkáněmi a orgány podle § 209a TZ byl v roce 2009 zaznamenán výskyt jedné stíhané i obžalované osoby, v roce 2010 byl zaznamenán výskyt 5 stíhaných i obžalovaných osob. V roce 2011 nebyl vykázan žádný výskyt uvedených trestných činů. V roce 2012 byl zaznamenán výskyt 6 trestných činů, které byly posléze odloženy. Ve vztahu k ustanovení § 166 TZ byl zjištěn výskyt jednoho trestného činu. V roce 2013 je podle předběžných údajů zaznamenán ve vztahu k ustanovení § 209a TZ výskyt jednoho trestného činu.

U trestného činu **obchodování s dětmi, resp. svěření dítěte do moci jiného** (§ 216a TZ, resp. 169 TZ) nebyl za rok 2009 a 2010 vykázan žádný výskyt. V roce 2011 byly zaznamenány dva trestné činy. V roce 2012 byl zaznamenán výskyt 3 trestných činů. V roce 2013 je podle předběžných údajů zaznamenán výskyt 1 trestného činu.

U trestného činu **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** (§ 190 TZ) a **neoprávněné zaměstnání cizinců** (§ 342 TZ) nebyl podle údajů za rok 2011 vykázan žádný výskyt. V roce 2012 byl zaznamenán výskyt 2 trestných činů podle § 342 TZ. V roce 2013 je podle předběžných údajů zaznamenán výskyt jednoho trestného činu podle § 190 TZ a dvou trestných činů podle § 342 TZ.

2.1.3. Údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti ČR

Dle dat Ministerstva spravedlnosti ČR (dále také „MS“) bylo odsouzeno celkem 19 osob pro trestný čin obchodování s lidmi v roce 2013.

Pokud porovnáme údaj s předchozími lety, pak lze vysledovat od mezidobí 2006-2009 nárůst počtu odsouzených, což potvrdil i výraznější výkyv v podobě nárůstu roku 2011, obdobně jako v roce 2013.

Počty pravomocně odsouzených osob a uložených trestů za obchodování s lidmi (dle § 168 TZ a 232a STZ)												
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Odsouzené osoby	20	5	12	20	2	4	3	1	10	19	11	19
K nepodmíněnému trestu	5	1	3	8	0	3	3	0	9	18	10	17
K podmíněnému trestu	15	4	9	12	2	1	0	1	1	1	1	2

Z devatenácti odsouzených osob bylo 6 osob odsouzeno pro obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Zatímco roku 2012 byly pravomocně odsouzeny 2 případy obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování souzené Krajským soudem České Budějovice a Krajským soudem v Ústí nad Labem (bližší informace k případům jsou k nalezení v předchozích zprávách o stavu obchodování s lidmi, v roce 2013 se jednalo také o dva případy souzené Krajským soudem v Brně a Ústí nad Labem¹¹.

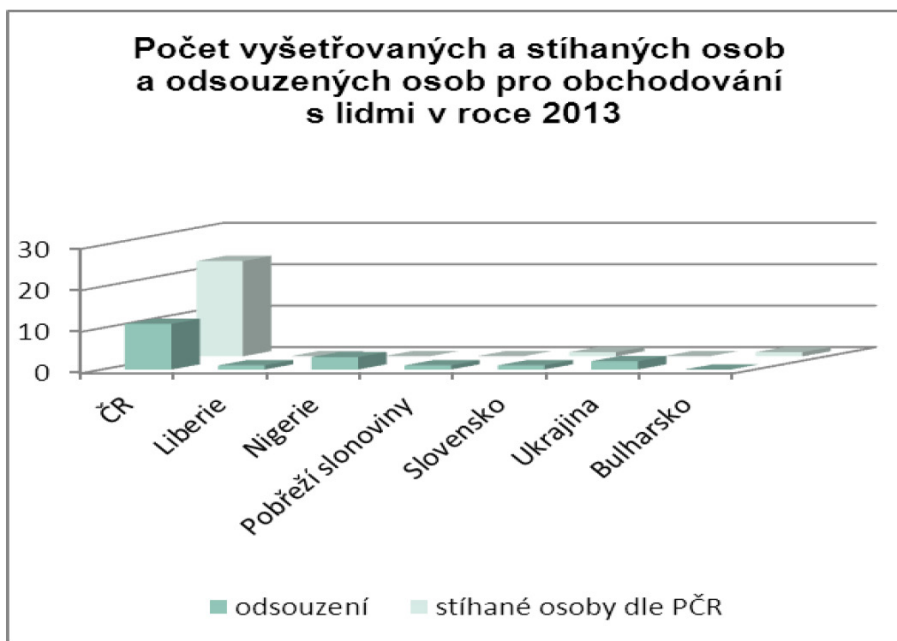
¹¹ Sp. zn.: 1 T 1/2012 a 39 T 12/2012.

Z těchto 17 nepodmíněně odsouzených bylo 11 osob odsouzeno k trestu odnětí svobody do 5 let, 6 osob se k trestu odnětí svobody do 10 let. K trestu vyhoštění došlo u 3 osob (občané Ukrajiny, Liberijské republiky, Nigérie).

Pokud údaje srovnáme s daty od roku 2002, pak lze jednoznačně poukázat na skutečnost, že poměr nepodmíněně odsouzených vůči podmíněně odsouzeným se mění – soudy přistupují častěji k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Ve vztahu k pohlaví odsouzených šlo o 13 mužů a 6 žen. V roce 2013 zjišťujeme pestřejší národnostní složení v řadách odsouzených osob: jednalo se o občany ČR (9 mužů, 2 ženy), Libérie (1 muž), Nigérie (2 ženy, 1 muž), Pobřeží slonoviny (1 žena), Slovensko (1 žena), Ukrajina (2 muži).

Co se týče trestného činu **kuplířství**, evidujeme za rok 2013 pokles odsouzených osob pro tento trestný čin oproti srovnání s předchozími lety. Jedinkrát nepodmíněný trest odnětí svobody převýšil hranici 5 let, v ostatních případech to bylo méně. Trend ve vztahu k uloženým trestům zůstal nezměněný – podmíněné tresty převyšují nad nepodmíněnými. V souvislosti s evidovanými oběťmi nalzáme ve statistických datech MS 1 dítě a 20 žen, MS data k obětem – mužům neeviduje.

Počty pravomocně odsouzených osob a uložených trestů za kuplířství (dle § 204 STZ, § 189 TZ)								
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet odsouzených osob	68	74	60	82	64	50	76	40
K nepodmíněnému trestu	12	20	14	19	21	17	13	5
K podmíněnému trestu	49	48	44	60	39	41	49	33

Stejně jako v roce 2012, ani v roce 2013 nedošlo k odsouzení pro žádný z těchto trestných činů, které souvisí s **obchodování s lidmi za účelem odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla**: § 164 TZ – neoprávněné odebrání tkání a orgánů, § 165 TZ – nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány, § 166 TZ – odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu, § 167 TZ – nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem.

Celkem byla roku 2013 odsouzena 1 osoba za trestný čin **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** § 190 TZ (pokles oproti roku 2012).

2.2. Finanční šetření

Dle informací ÚOOZ je oblast finančního šetření v rámci trestního řízení na úseku obchodování s lidmi srovnatelná s předchozím obdobím.

Dohledání výnosů z trestné činnosti je problematické v důsledku jednání a chování pachatelů. Naprostá většina podezřelých - pachatelů této trestné činnosti využívá hotovostních finančních operací, nevyužívá bezhotovostních operací prostřednictvím bankovních převodů a služeb. Výnosy ze své trestné činnosti ve značné míře využívají pro vlastní spotřebu, resp. zvyšují si jejich prostřednictvím svůj životní standard, tzn. takto získané prostředky nejsou legalizovány v rámci obchodní činnosti, případně klasického „praní peněz“. Fakticky je pak v těchto případech následně zajištěn vyšší objem finančních prostředků v hotovosti zejména při domovních prohlídkách, než za pomoci dalších zajišťovacích institutů dle příslušných ustanovení trestního řádu (nejčastěji jde o zajištění finančních prostředků na účtu banky).

V rámci ÚOOZ byla v roce 2013 na základě vedených trestních řízení pro trestný čin obchodování s lidmi zajištěna finanční částka 132.072,- Kč a bylo zajištěno osobní motorové vozidlo VW SCHIROCCO v hodnotě 565.000,- Kč. V případě kuplířství byla zajištěna finanční částka 1.170.079,- Kč.

2.3. Kontrolní a další akce orgánů veřejné správy

2.3.1. Kontrolní a další činnost v gesci MPSV

Připomeňme, že od 1. 1. 2012 převzal Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) od Úřadu práce ČR kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o zaměstnanosti“). Kromě svých dosavadních pravomocí v oblasti kontroly dodržování ustanovení zákoníku práce, dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, vykonává od roku 2012 SÚIP i kontrolní činnost v oblasti, která upravuje podmínky výkonu práce zahraničními občany na území ČR.

Současně došlo k převodu pravomocí v oblasti vedení správního řízení o uložení pokut za zjištěné přestupky a správní delikty z Úřadu práce ČR na SÚIP a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“).

Údaje o kontrolní činnosti na úseku zahraniční zaměstnanosti v roce 2012 nelze porovnat s údaji o kontrolní činnosti v roce 2011, neboť informační systém SÚIP vyhodnocuje statistická data v odlišné struktuře, než byla struktura dat poskytovaná úřady práce ČR.

V roce 2013 vykonával SÚIP, resp. jeho oblastní inspektoráty, **kontroly v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti** včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území ČR, **dodržování ustanovení zákoníku práce**, dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“).

Obdobně jako v roce 2012 také v roce 2013 probíhala kontrolní činnost SÚIP zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce v rámci projektu **„Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“**, který je financován z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Kontrolní činnost realizovalo 14 týmů inspektorů specializovaných na kontrolu nelegálního zaměstnávání. Tyto týmy jsou od roku 2013 vybaveny tzv. mobilními kancelářemi, umožňujícími rychlejší provedení a ukončení kontrol a předání protokolu přímo na místě v den provedené kontroly. Kontroly probíhaly ve spolupráci s dalšími orgány a institucemi - se Službou cizinecké policie ČR, Celní správou, Úřadem práce ČR, Českou správou sociálního zabezpečení. V doporučených případech předávaly kontrolní týmy SÚIP výsledky své činnosti i dalším orgánům - rejstříkovým soudům, živnostenským úřadům nebo finančním úřadům.

V roce 2013 bylo na kontrolu nelegálního zaměstnávání zaměřeno pět hlavních úkolů SÚIP. Tyto úkoly byly zacíleny na **kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců**, kontrolu **nelegálního zaměstnávání na základě podaných podnětů**, dále na mimořádné **kontrolní akce** jak na celostátní, tak na regionální úrovni, vztahující se k vybrané oblasti podnikání kontrolovaných subjektů, u které je předpoklad zvýšené četnosti nelegálního zaměstnávání. Další úkol byl zaměřen na následné kontroly u těch subjektů, které již byly v minulých obdobích kontrolovány a byly u nich zjištěny nedostatky a porušení zákona.

V roce 2013 bylo orgánům inspekce práce podáno 9 205 podání, která obsahovala **celkem 10 946 podnětů ke kontrole**¹².

Z tohoto pohledu bylo podáno:

- 6 826 podnětů směřujících do oblasti pracovních vztahů a podmínek
- 2 247 podnětů směřujících do oblasti nelegálního zaměstnávání
- 969 podnětů směřujících do oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- 791 podnětů směřujících od oblasti zákona o zaměstnanosti
- 113 podnětů směřujících do oblasti vyhrazených technických zařízení

Státní příslušnost podatele je při podání podnětu nepovinným údajem, některá podání jsou i anonymní. Rozhodne-li se podatel neuvést svou státní příslušnost, nemá SÚIP příslušný údaj k dispozici. Statistika podání podnětů dle státní příslušnosti tak neodráží přesně rozdělení podnětů dle státní příslušnosti podatele.

¹² Jedno podání mohlo obsahovat i podněty do více oblastí, např. podnětz oblasti nelegálního zaměstnávání a podnětz oblasti pracovních vztahů a podmínek.

Počet podaných podnětů dle státní příslušnosti 2012-2013		
Státní příslušnost	Počet podání	
	2012	2013
Slovenská	85	78
Ukrajinská	21	26
Bulharská	30	15
Ruská	2	9
Polská	8	3
Běloruská	0	3
Rumunská	3	2
Moldavská	3	1
Mongolská	6	1
Jiná	23	15
Česká	2520	2 557
Nespecifikováno	6974	6 495
Celkem	9675	9 205

V roce 2013 byl zaznamenán **mírný pokles počtu podaných podnětů** oproti roku 2012 (9 675 podání, která obsahovala 11 575 podnětů ke kontrole). Nejvýznamnější rozdíl (pokles o 695 podnětů oproti roku 2012) byl zaregistrován v počtu podnětů podaných do oblasti nelegálního zaměstnávání.

V roce 2013 provedl **SÚIP celkem 36 047 kontrol v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti**. Ve srovnání s rokem 2012 bylo realizováno téměř o 2 000 kontrol více (v roce 2012 provedl 34 016 kontrol v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti).

V roce 2013 bylo při kontrolách zaměřených na **odhalování nelegální práce zjištěno nelegální zaměstnávání u 1 368 kontrol**. Z celkového počtu 3 125 zjištěných nelegálně zaměstnaných osob se v 1 396 případech jednalo o občany ČR, což představuje pokles téměř o 50% oproti roku 2012, kdy bylo odhaleno 2 730 nelegálně zaměstnaných občanů ČR. V 1 467 případech se jednalo o cizince ze třetích zemí a v 289 případech o občany z ostatních států EU. V porovnání s rokem 2012 nebyl zaznamenán výrazný nárůst počtu nelegálně zaměstnaných cizinců ze třetích zemí a občanů z ostatních států EU.

V případě odhalení některé z forem **nelegální práce cizinců** ze třetích zemí se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (544 osob), Vietnamu (336 osob), Číny (36 osob), Moldávie (20 osob), Mongolska (15 osob), Turecka (10 osob), Makedonie (9 osob).

V roce 2013 uložil SÚIP za umožnění výkonu nelegální práce¹³ celkem 214 nepravomocných pokut v celkové výši 71 577 500,- Kč. V porovnání s rokem 2012 (v roce 2012 bylo uloženo 559 nepravomocných pokut v celkové výši 158 810 400,- Kč) došlo k podstatnému snížení celkového počtu uložených pokut a celkové výše pokut uložených za umožnění výkonu nelegální práce, a to více než o polovinu. V souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí bylo uloženo 61 pokut za umožnění výkonu nelegální práce v celkové výši 31 300 000,- Kč. Z tohoto počtu bylo 30 pravomocných pokut ve výši 14 305 000,- Kč. Dalších 261 pokut je v současnosti (únor 2014) navrženo k uložení. Za výkon nelegální práce uložil SÚIP 12 pokut ve výši 192 000,- Kč, z tohoto počtu 8 pravomocných pokut ve výši 131 000 Kč, dalších 37 pokut je navrženo k uložení.

¹³ § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti.

Počet provedených kontrol při dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2013			
Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	1. pololetí 2013	2. pololetí 2013	Celkem
Počet kontrol dle zákona o zaměstnanosti	20 474	15 573	36 047
Počet kontrol - zjištěn nedostatek z oblasti zákona o zaměstnanosti	2 963	2 436	5 399
Počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR	726	670	1 369
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	113	176	289
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	625	842	1 467
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR § 87 zákona o zaměstnanosti	781	699	1 480
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR § 88 zákona o zaměstnanosti	4	5	9

Počty zjištěných a prokázaných případů nelegálního zaměstnávání a počet a výše uložených a navrhovaných pokut nejsou konečné, neboť část kontrol zahájených v roce 2013 a podstatná část správních řízení o uložení sankcí za zjištěné případy nelegální práce není v současné době (únor 2014) ukončena.

Počet a výše pokut uložených za nedodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2013		
Důvod pokuty	Počet uložených nepravomocných pokut	Výše uložených pokut v Kč
§139 odst. 1 písm. c) - přešůpek, výkon nelegální práce fyzickou osobou	44	244 600
§139 odst. 1 písm. d) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle §5 písm. e) bodu 1 nebo 2	2	33 000
§140 odst. 1 písm. b) - správní delikt, zprostředkování zaměstnání bez povolení nebo jiné porušení při zprostředkování zaměstnání	8	885 000
§140 odst. 1 písm. c) - správní delikt, umožnění výkonu nelegální práce podle §5 písm. e) bodu 1 nebo 2	199	67 347 500
§140 odst. 1 písm. d) - správní delikt, nesplnění oznamovací povinnosti nebo nevedení evidence podle zákona o zaměstnanosti	320	3 085 500
§140 odst. 1 písm. e) - správní delikt, umožnění výkonu nelegální práce podle §5 písm. e) bodu 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	15	4 230 000

Kontroly agenturního zaměstnávání

SÚIP se v roce 2013 opakovaně zaměřil na kontroly agentur práce a jejich uživatelů. Posílila se také spolupráce s Úřadem práce ČR, a to jak s Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP“), tak jednotlivými krajskými pobočkami a pracovišti ÚP. Přes několikaleté soustavné působení ze strany inspekce práce na podnikatelské subjekty působící v oblasti agenturního zaměstnávání nedošlo k žádoucí nápravě stavu, protože u agentur práce je nadále zjišťováno kromě běžných porušování pracovněprávních předpisů také porušování těch ustanovení zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti, která upravují agenturní zaměstnávání.

V roce 2013 bylo uzavřeno 567 kontrol agentur práce napříč všemi hlavními úkoly. Kontroly byly provedeny na základě hlavního úkolu podle plánu kontrolní činnosti, na základě přijatých podnětů, v rámci mimořádných kontrolních akcí, kontrolami nelegálního zaměstnávání, kontrolami na úseku BOZP atd. SÚIP obtížně stanoví přesné číslo těchto kontrol, protože kontrole podléhají i agentury práce, které již pozbyly povolení ke zprostředkování, nebo ho vůbec nezískaly, ale jejich činnost má skryté prvky agenturního zaměstnávání. Za zjištěné nedostatky byly uloženy pokuty v celkové výši 2 655 000,- Kč. SÚIP podrobný rozbor nedostatků ze všech kontrol neprovádí.

Výhradně v rámci samostatného specializovaného úkolu, jehož předmět obsahuje vymezené okruhy zaměření kontroly, bylo oblastními inspektoráty práce provedeno z výše uvedeného počtu celkem 147 kontrol agentur práce a 75 kontrol jejich uživatelů. Z tohoto počtu bylo 64 kontrol agentur práce a 42 kontrol uživatelů bez závad. Zjištěných nedostatků bylo u agentur práce celkem 233, u uživatelů 56. V rámci provedených kontrol tohoto úkolu bylo uloženo 14 pokut agenturám práce ve výši 1 423 000,- Kč a 4 pokuty uživatelům ve výši 250 000,- Kč.

Na základě hodnocení nedostatků ze speciálních kontrol agentur práce a uživatelů lze konstatovat, že nadále jsou **nejvíce porušovány pracovněprávní předpisy v oblasti agenturního zaměstnávání**, např.: dohoda mezi agenturou práce a uživatelem neobsahovala všechny předepsané náležitosti; písemný pokyn, kterým agentura práce přidělovala zaměstnance k výkonu práce u uživatele, neobsahoval zákonem uložené údaje, agentura práce a uživatel nezabezpečili, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance. Mezi další nejčastější porušení zákona patří nedostatky v oblasti odměňování, např. nevyplacení mzdy v termínu splatnosti, neproplacení příplatků ke mzdě, a dále nedostatky na úseku pracovní doby, zejména nevedení její průkazné evidence.

V roce 2014 se bude SÚIP nadále zaměřovat na agentury práce a provádět jejich soustavné kontroly. V následujícím období budou kontroly více zaměřeny na formální stránku agenturního zaměstnávání – zákonné pojištění, roční hlášení úřadu práce, dodržování povolení ke zprostředkování zaměstnání podle obsahu, povinnosti hlášení nástupu občanů EU do zaměstnání a podobně.

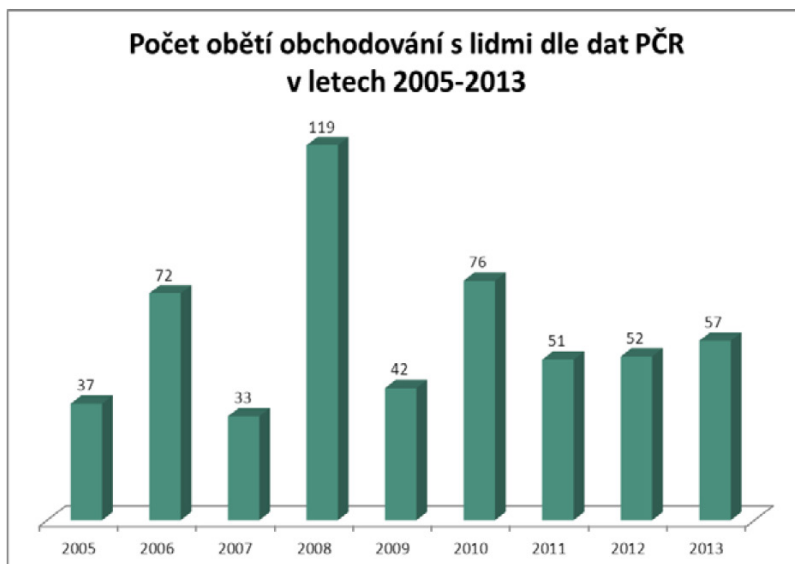
Od ledna 2014 **zavedl SÚIP v oblasti nelegálního zaměstnávání a pracovněprávních vztahů** na oblastních inspektorátech práce **specializaci inspektorů** (cca 2 inspektori na jeden oblastní inspektorát práce), kteří se zaměří na kontrolu zaměstnávání cizích státních příslušníků (občanů EU a občanů tzv. třetích zemí). Vybraní inspektori jsou školeni a dále vzděláváni zejména v oblasti rovného zacházení, diskriminace, vysílání pracovníků a seznamování s aktuálními legislativními změnami v těchto oblastech. SÚIP bude i nadále iniciovat a pokračovat v úzké spolupráci s Cizineckou policií, městskou policií, celními úřady a Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra.

3. PODPORA A OCHRANA OBĚTÍ

3.1. Oběti v trestním řízení

3.1.1. Oběti ve statistikách

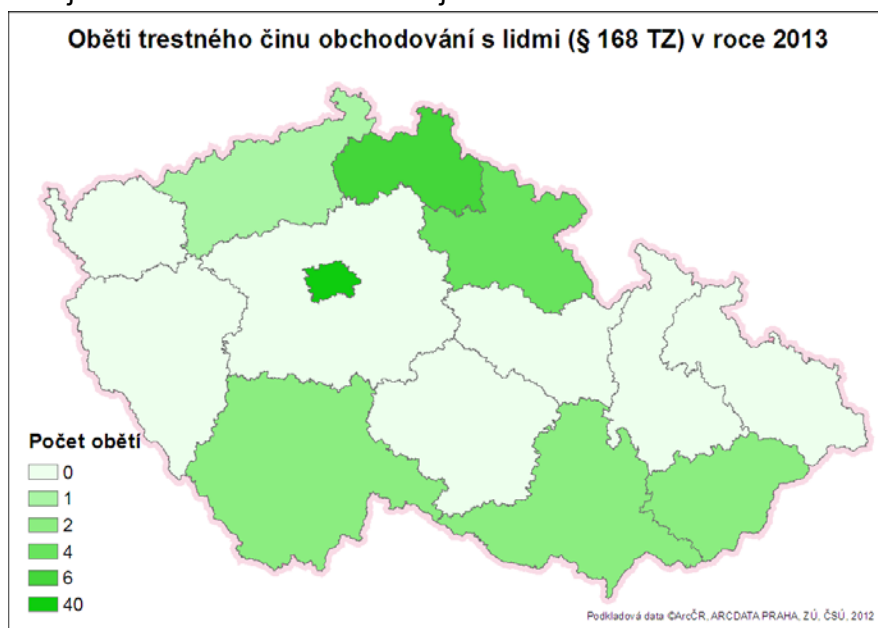
V této podkapitole uváděné informace o obětech trestné činnosti vycházejí opět z větší části z Evidenčně statistického systému kriminality. Upozorňujeme, že termín oběť nepředstavuje totéž co poškozený dle trestněprávní úpravy, ale jedná se o kategorii vytvořenou pro účely policejních statistik¹⁴. Ne však u všech obětí lze zjistit stejné množství informací. Ve formuláři o trestném činu, který vyplňuje policista, se v rámci položky *objekt*

napadení vykazují následující kategorie: žena, muž, skupina osob (např. jedná-li se o větší případ) atd. Zaškrtnout lze pouze jednu kolonku z uvedených kategorií. U obětí – osob ve skupinách se pak nelze dopátrat stejně obsáhlých informací ve srovnání s případy, kdy je oběť identifikována individuálně označena jako muž či žena.

V roce 2013 bylo identifikováno dle policejních statistik celkem 57 obětí obchodování s lidmi, z tohoto počtu bylo 6 obětí identifikováno individuálně a 51 ve skupinách.

Jak naznačuje mapička níže, nejvíce obětí bylo evidováno v Praze, 6 obětí v Libereckém kraji, 4 v Královéhradeckém, po dvou obětech v Jihočeském, Jihomoravském a Zlínském a jedna osoba v Ústeckém kraji.

¹⁴ Oběť se vykazuje u násilné, mravnostní a vybrané majetkové kriminality (př. kapesní krádež).

Od roku 2005 je jednoznačný trend poklesu podílu obětí ve věkové skupině 18-30 a nárůst podílů obětí do 15 let a 15-18 let. Data za rok 2013 tento trend potvrzují.

3.2. Oběti obchodování s lidmi a sociální služby

Systém sociálních služeb v České republice je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“). Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím jednotlivých druhů sociálních služeb, podmínky nároku na výplatu příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb¹⁵ atd.

Podle zákona o sociálních službách je možné poskytovat sociální služby jen na základě registrace u místně příslušného krajského úřadu. Seznam registrovaných poskytovatelů sociálních služeb je veřejně přístupný v registru poskytovatelů sociálních služeb (dále jen registr) na webové adrese <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/>. Veřejně dostupná část registru ve své rozšířené části nabízí vyhledávat služby dle cílové skupiny, včetně cílové skupiny „oběti obchodu s lidmi“.

Vzhledem k tomu, že v existujících datových aplikacích MPSV se nezjišťuje reálné zastoupení obětí obchodování s lidmi jako klientů sociálních služeb, nelze v současné době uspokojivě určit ani jejich souhrnný počet. Fakt, že výše zmíněný počet organizací uvádí jako převažující cílovou skupinu právě oběti obchodování s lidmi, ovšem nikterak nevyovídá o jejich reálném zastoupení v konkrétní službě. V žádném z vykazovacích systémů MPSV se totiž nesleduje skutečný počet klientů v konkrétní cílové skupině za určité období. Lze ovšem konstatovat, že v roce 2013 bylo **121 služeb** připraveno na příjem obětí obchodování s lidmi.

Druhy služeb s cílovou skupinou „oběti obchodování s lidmi“ 2013	
Druh služby	počet
odborné sociální poradenství	54
telefonická krizová pomoc	25
sociální rehabilitace	2
terénní programy	20
azylové domy	10
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	3
krizová pomoc	6
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	1
CELKEM	121

V této souvislosti je ovšem nutné zdůraznit, že u **většiny výše uvedených služeb tvoří oběti obchodování s lidmi** v celkovém počtu klientů pouze **marginální část**.

¹⁵ Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

3.3. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Odbor prevence kriminality na základě pověření 1. náměstka ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost, v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. prosince 2011 č. 925 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 10. dubna 2012 č. 282 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 - 2015, realizoval v roce 2013 v rámci rozvoje systému prevence kriminality na republikové úrovni specifický projekt **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“). Novým relevantním dokumentem ve vztahu k péči o oběti obchodu s lidmi je Směrnice EU k obchodování s lidmi, která stanovila v článku 12, že členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby byla dané osobě poskytnuta pomoc a podpora, jakmile příslušné orgány získají důvodné podezření, že se uvedená osoba mohla stát obětí trestného činu obchodování s lidmi. Národní referenční mechanismus, jehož nedílnou součástí je Program, je plně v souladu s touto Směrnicí.

Program je opatření vytvořené s cílem poskytnout pravděpodobným obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika, a umožnit tak přístup k programu na ochranu svědků, v tomto případě k Programu. Program je náležitě chrání **pravděpodobné oběti obchodování s lidmi v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení**. Pokud pravděpodobná oběť **dobrovolně** akceptuje nabídku účasti v Programu, tak vyplní a podepíše vstupní prohlášení, které obsahuje práva a povinnosti spojené s účastí v Programu.

Věk	18-23	24-30	31-40	41-50	51+	2013
Země původu						
Česká republika	1	2			1	4
Slovenská republika	2	2				4
Vietnam			1			1
Rumunsko		2	7	4	1	14
CELKEM	3	6	8	4	2	23

V roce 2013 byla spolupráce se součinnostními partnery (tj. specializované nevládní organizace¹⁶, ÚOOZ, Mezinárodní organizace pro migraci - dále „IOM“) výborná. **Díky této spolupráci bylo v roce 2013 zařazeno celkem 23 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi z Rumunska, Slovenské republiky a České republiky a Vietnamu.**

Převážně se jednalo o obchodování s lidmi za účelem nucené práce či pracovního vykořisťování. Z počtu 23 obětí bylo 17 pravděpodobných obětí referováno specializovanými nevládními organizacemi do Programu a zbylých 6 obětí referovali zástupci ÚOOZ.

Nucená práce/pracovní vykořisťování	Sexuální vykořisťování
18	5

Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 143 obětí obchodování s lidmi. Z tohoto celkového počtu zůstává v Programu (k datu 31. prosince 2013) zařazeno celkem 9 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi (z toho 4 oběti jsou z roku 2013), kterým jsou poskytovány komplexní služby v rámci Programu a které spolupracují s orgány činnými

¹⁶ Z bezpečnostních důvodů nezveřejňujeme názvy dotčených neziskových organizací.

v trestním řízení. Všech 23 pravděpodobných obětí zařazených v roce 2013 do Programu souhlasily s předáním podnětů na prošetření jejich případů na ÚOOZ.

Počet obětí 2013	Muži	Zeny
23	14	9

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, bylo realizováno 8 dobrovolných návratů. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 63 dobrovolných návratů, z toho 19 zpět do České republiky (uvedený počet obětí je ke dni 31. prosince 2013). Dle údajů jedné z neziskových organizací také celkem 5 osob odcestovalo do země původu na své náklady.

Rok Země původu	Rok											Celkem
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Česká republika		2	3	4	5	4	3	3	2		4	30
Slovenská republika		3		1	1	1	1				4	11
Moldávie	3								1			4
Ukrajina		1	6	3	3	7	8		1			29
Bulharsko		2	4		1				1			8
Vietnam	1		3	3	2			1	1		1	12
Rumunsko				3		6					14	23
Makedonie					2							2
Rusko	1	1			3	1						6
Kyrgyzstán		1			1	1						3
Lotyšsko		1	1									2
Uzbekistán						1						1
Brazílie						3						3
Thajsko							1					1
Honduras								2				2
Nigérie								1	2			3
Srí Lanka									1			1
Filipíny										1		1
Neuvádí se									1			1
Celkem	5	11	17	14	18	24	13	7	10	1	23	143

V roce 2013 bylo požádáno v součinnosti s odborem azylové a migrační politiky MV (dále jen „OAMP MV“) o celkem 2 trvalé pobyty pro oběti v Programu, kterým bylo na základě pravomocného rozsudku vyhověno.

3.4. Podpora ze strany pomáhajících organizací

3.4.1. La Strada Česká republika, o.p.s.

3.4.1.1. Základní informace o organizaci

La Strada Česká republika, o. p. s. (dále jen „La Strada“) působí v oblasti obchodování s lidmi od roku 1995. Je zakládající organizací La Strada International¹⁷ s členskými organizacemi v dalších sedmi evropských zemích¹⁸. V ČR je součástí Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty a Sdružení azylových domů (SAD). Cílem organizace je přispívat k odstranění obchodování s lidmi a vykořisťování a poskytovat podporu a ochranu vykořisťovaným, obchodovaným a vykořisťováním a obchodováním ohroženým osobám.

La Strada poskytuje cílové skupině sociální služby, věnuje se prevenci a vzdělávání a advocacy aktivitami usiluje o systémové či legislativní změny s cílem předcházet obchodování s lidmi a vykořisťování a chránit práva a zájmy cílové skupiny.

La Strada poskytuje 4 **sociální služby** pro obchodované a vykořisťované osoby

- Odborné sociální poradenství - § 37 zákona o sociálních službách¹⁹,
- Krizová pomoc - § 60 zákona o sociálních službách,
- Azylové domy - § 57 zákona o sociálních službách.
- Telefonická krizová pomoc.²⁰

V oblasti prevence, šíření informačních materiálů a mapování trendů organizace rozvíjí specifickou metodu **práce v terénu**. Tato aktivita je již několikátým rokem finančně podporována MVČR.

3.4.1.2. Poskytované služby

La Strada rozlišuje pro své interní účely poskytované služby následovně:

1. **„Komplex sociálních služeb“: klienty jsou** obchodované a vykořisťované osoby, které využijí více registrovaných sociálních služeb organizace²¹, mají zájem s organizací řešit komplexně svoji situaci a dochází do organizace na pravidelné schůzky.
 - V roce 2013 využívalo komplex sociálních služeb 59 klientů/klientek (39 žen a 20 mužů), z toho jich 25 přešlo z minulého roku a nově 34 osob zahájilo s organizací spolupráci. Došlo k nárůstu klientely, která využila tento typ služeb La Strady v porovnání s rokem 2012 (40 osob). Komplex sociálních služeb čerpaly osoby, které využívaly především azylové ubytování organizace, zprostředkování lékařské péče (vč. psychiatrické, psychoterapeutické), asistenci při kontaktu s úřady a dalšími institucemi, finanční pomoc, právní zastupování a poradenství, volnočasové aktivity a další služby, které organizace La Strada nabízí.
 - Z celkového počtu nově přijatých 34 klientů se v 15 případech jednalo o občany z ČR (14 žen a 1 muž; nárůst oproti 2012 - 4 občane ČR). Z 19 přijatých osob cizí

¹⁷ <http://lastradainternational.org/>.

¹⁸ Dalšími členskými zeměmi jsou Bělorusko, Bulharsko, Makedonie, Moldávie, Nizozemí, Polsko a Ukrajina.

¹⁹ Poskytované také osobám, které prožily nebo se nacházejí v situaci blízké obchodování či vykořisťování, osobám, které jsou v blízkém vztahu k lidem, kteří byli nebo jsou obchodováni či vykořisťováni, osobám, které hledají práci či cestují do zahraničí a dalšími lidem, kteří mají zájem o informace, jak rizikům obchodování s lidmi a vykořisťování předcházet

²⁰ Dle zákona o sociálních službách.

²¹ La Strada má registrovány tyto služby: odborné sociální poradenství, krizovou pomoc pobytovou či ambulantní a pobytovou službu, azylové domy a telefonickou krizovou pomoc.

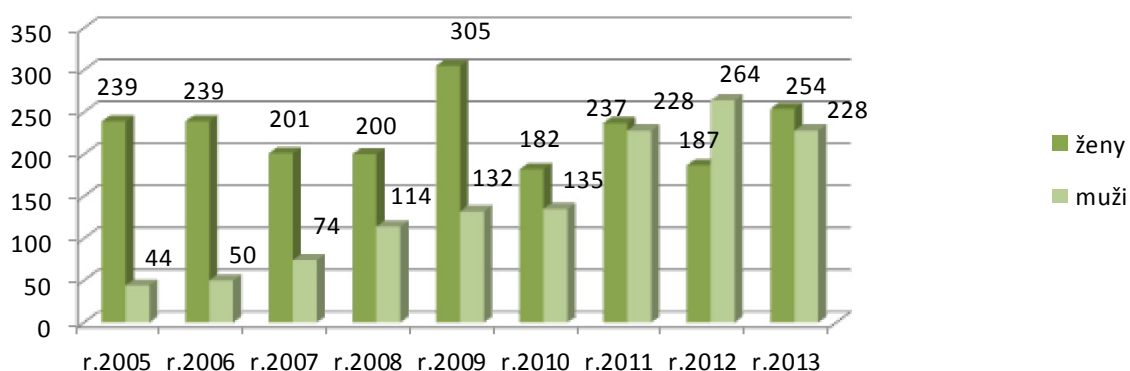
státní příslušnosti v roce 2013 bylo 9 žen a 10 mužů: klienti z Rumunska (7 mužů a 2 ženy), Slovenska (5 žen a 1 muž), Bulharska (1 muž a 1 žena), 1 žena z Nigérie a 1 muž z Vietnamu.

- Z celkového počtu 23 žen se ve 20 případech jednalo o **nucenou prostituci** a ve třech případech se jednalo o obchodování za účelem pracovního vykořisťování. Z celkového počtu 11 nově přijatých mužů se ve všech případech jednalo o vykořisťující práci v rámci ČR, v jednom případě se jednalo vykořisťující práci ve Velké Británii.
 - **Průměrný věk** osob, které v roce 2013 začaly využívat komplex sociálních služeb, byl 32,4 let; nejmladší byl osmnáctiletý klient, nejstaršímu klientovi bylo v době zahájení spolupráce s organizací 58 let.
 - Pokud jde o **typ náboru**: převažovaly tzv. neformální způsoby náboru prováděné lidmi ze sociálního okolí (celkem u 20 osob). Dalších 14 osob, uvedlo způsoby formálního náboru (pracovní agentury – 11 osob, inzeráty na internetu – 3 osoby). Ve většině případů se jednalo o nucenou prostituci na území ČR, 4 ženy ve Velké Británii a v Německu - šlo o nucenou prostituci; případ nucené prostituce se odehrál ve Finsku. V roce 2013 se zástupci La Strada nesetkali s žádným případem ženy nucené k domácím pracím.
 - Ve většině případů se **nábor** uskutečnil v zemích původu s následným transportem do ČR. V jednom případě se jednalo o vykořisťování za účelem nucené práce ve Velké Británii. Ve sledovaném roce se také objevil případ, kdy se na nás obrátily 2 **skupiny** z Rumunska, které byly vykořisťovány za účelem nucených prací v oblasti zemědělství stejným pachatelem. Jednalo se o skupinu 6 osob (2 ženy, 4 muži) a skupinu 3 mužů. V obou případech se jednalo o nábor v zemi původu přes **zprostředkovatelskou agenturu**.
 - Mezi **způsoby nátlaku** se objevovalo např. zadržování dokladů, zabraňování svobodného pohybu, kontrola pohybu, nedostatek jídla a pití, vyhrožování fyzickým násilím, vyhrožování ublížením, jak ženám, tak i jejich rodinným příslušníkům, došlo také k fyzickému napadení (10 žen, 1 muž). Dále se u mužů vyskytovalo vyhrožování vyhozením z ubytovny, pokud nebudou i nadále pracovat. Došlo k zadržování mzdy; vyplácení minimálních částek či přídělově (např. na týden). Většina z mužů uváděla neúměrně dlouhou pracovní dobu, bez odpočinku, práci o víkendech (10- 12 hodin práce).
 - Pokud jde o **referování klientely do služeb organizace**, po jednom případě referovala cizinecká policie, mezinárodní organizace manažer nočního klubu; odboru prevence kriminality MV a ze strany Policie ČR nám bylo referováno 5 žen. V uvedeném roce **spolupracovalo s policií** celkem 13 osob. V rámci ČR se jednalo o sedm žen a pět mužů. Jedna klientka spolupracovala s policií v zahraničí, konkrétně ve Finsku.
 - V roce 2013 se podařilo zajistit **právní zastupování** devíti osobám (5 mužů, 4 ženy). Z toho spolupráci ukončilo 6 osob, které se vrátily do země původu. Zbývající 2 případy jsou nyní ve stádiu hlavních líčení před soudem a jeden případ je ve fázi přípravného řízení. U dvou z těchto případů byl podán návrh na náhradu škody.
2. „**Kontaktní sociální poradenství**“: klienty jsou osoby, které využijí (i jednorázově konzultování své situace v rámci služby odborného sociálního poradenství. Kontaktní poradenství poskytovala organizace v roce 2013 30 klientům, kteří se převážně setkali s vykořisťováním v práci či se situací blízkou obchodování a vykořisťování.

A) Info a SOS linka La Strada

- INFO a SOS²² linka je další z klíčových složek činností organizace – slouží jednak jako vstupní brána do pobytových či poradenských služeb; v posledních letech se však prohlubuje poradensko- intervenční charakter linky. V roce 2013 bylo realizováno 862 úkonů ve prospěch 482 osob, které kontaktovaly Linku La Strada touto cestou (oproti roku 2012 se zvýšil počet úkonů o 110, počet osob o 31). Služba je poskytována osobám české i cizí státní příslušnosti bez ohledu na jejich pobytový status. Služba může být poskytována anonymně.

Počet osob volajících na Info a SOS Linku LS 2005-2013

- Cílovou skupinu této služby tvoří: obchodované a vykořisťované osoby (tedy lidé, kteří byli podvedeni a/nebo nuceni vykonávat práci či poskytovat služby vč. prostituce a z jejichž práce jiní kořistili); osoby, které prožily či se nacházejí v situaci blízké obchodování či vykořisťování; osoby, které jsou v blízkém vztahu k lidem, kteří byli nebo jsou obchodováni či vykořisťováni; osoby, které hledají práci či cestují do zahraničí a dalším lidem, kteří mají zájem o informace, jak rizikům obchodování s lidmi a vykořisťování předcházet.
- Mezi volajícími převažovaly osoby ze zemí EU (175 osob)²³ na druhém místě hovory od českých občanů (167) a od občanů ze zemí mimo EU (107 osob). U 33 osob státní příslušnost nebyla zjištěna. Stejně jako v roce 2012 i v roce 2013 **počet občanů EU převýšil počet občanů pocházejících z třetích zemí**. Také co se týká pohlaví volajících, loňská změna, kdy jsme poprvé za celou dobu sledování této statistické veličiny zaregistrovali větší počet mužů než žen, se tento rok nezopakovala, počet žen (254) převýšil počet mužů (228).
- Významná část hovorů se týkala **pracovního vykořisťování a/nebo nevyplácení mzdy** (cca 400), většinou minimálně po dobu dvou až tří měsíců. Na druhém místě byly hovory, které se týkaly **cizineckých otázek** (pobyt a zaměstnání). Z pohledu zemí původu volajících v této kategorii, cca ¼ volajících tvořili občané EU (Rumunsko, Bulharsko, pobaltské státy), kteří se nacházejí krátkodobě na území ČR. Dále byly na lince řešeny hovory ohledně hledání **práce v zahraničí a ověření agentur nabízejících takovou práci**, pohřešovaných osob, domácího násilí, bezdomovectví a další. Dvanáct osob, které původně kontaktovaly organizaci La Strada skrze linku, později začaly čerpat komplexní služby La Strada a ve 23 případech jim bylo poskytnuto kontaktní sociální poradenství.

²² Provozní doba INFO a SOS Linky (+420) 222 71 71 71: PO: 10.00 – 16.00 (v českém a ruském jazyce), ÚT: 10.00 – 16.00 (v českém a anglickém jazyce), ČT: 10.00 – 16.00 (v českém jazyce); 800 07 77 77 (bezplatné volání); ST: 12.00 – 20.00 (v českém, ruském a rumunském/moldavském jazyce); Mimo provozní dobu linky je k dispozici záznamník. Organizaci je možné kontaktovat e-mailem: pomoc@strada.cz nebo dopisem. Linka je provozována s důrazem na potřeby migrantů a migrantek.

²³ Vzhledem k nárůstu počtu hovorů občanů Bulharska byla často využívána tlumočnice z/do jazyka bulharského.

B) Kontaktní sociální poradenství

- Službu tzv. **kontaktního poradenství** využilo v roce 2013 celkem **30 osob**, z nichž nejvíce získalo informace o nízkoprahové poradně v rámci práce v terénu nebo na INFO a SOS lince organizace. Dále pak také byly informace o poradenství šířeny prostřednictvím jiných pomáhajících organizací případně prostřednictvím osob, jež poradenství již využily. Za rok 2013 bylo přijato do služeb celkem 23 klientů (7 žen, 16 mužů), z předcházejících let pokračovalo 7 klientů (3 ženy – Thajsko, Bulharsko a 4 muži – Bulharsko, Rumunsko, ČR).
- Převahu klientely, stejně jako v loňském roce, tvořily osoby ze zemí EU – převládali zejména státní příslušníci Bulharska (17). Dále bylo poskytnuto poradenství osobám z Rumunska, Ukrajiny, ČR, Thajska, Moldavska, Filipín a Uzbekistánu (řazeno dle četnosti).
- Mezi klientelou převažovali muži (20), oproti ženám (10). Ve všech konzultovaných případech se téměř výhradně jednalo o **vykořisťování mimo oblast sexbyznysu**, zejména pak o **nevypacení mzdy**.
- La Strada pomáhá klientům v kontaktním sociálním poradenství v řešení jejich situace i **právní cestou** - jsou učiněny po dohodě s klientelou příslušné kroky směřující k vymožení dlužné mzdy smírnou cestou. Dle situace byla klientům/klientkám nabídnuta možnost vypracování žaloby k soudu. Dále je klientele poskytována právní asistence související s ukončením pracovního poměru a vypořádáním vzájemných práv a povinností; poradenství v oblasti trestně i správně-právní.²⁴ Několik případů bylo konzultováno přímo se Státním úřadem inspekce práce či oblastním inspektorátem práce, ale také s odborovým svazem KOVO.
- Prakticky u všech osob se vyskytoval zprostředkovatel práce – tzv. klient v rámci klientského systému, nebo zprostředkovatelská agentura. I v tomto roce nadále platilo, že většina z nich pracovala ve vykořisťujících podmínkách (těžká práce, vynucená flexibilita, nedodržování povinných přestávek, neúměrně dlouhé směny, neproplácení přesčasů či nezohledňování práce v noci nebo ve svátek, nezákonné finanční sankce, bez nároku na dovolenou apod.). Žádná nebo částečná mzda (forma záloh), avšak nebyly jim odebrány doklady a mohly se svobodně pohybovat.

C) Krizová pomoc ambulantní

- V roce 2013 byla poskytnuta Krizová pomoc ambulantní²⁵ 5 osobám (1 žena a 4 muži), ve všech případech se jednalo o občany EU. V jednom závažném případě byla využita zákonná možnost prodloužení smlouvy na další týden.

D) Práce v terénu

- Práce v terénu byla v roce 2013 rovněž jako v předcházejících letech zaměřena především na tři již dříve definované prioritní okruhy, a to na tzv. ženská prostředí,

²⁴ Úspěšnost vymáhání nevypacené mzdy/odměny za práci nicméně zůstává relativně malá. Stále v praxi totiž poškozeným brání vsystematickém uplatňování svých oprávněných nároků především složitost dokazování, důkazní nouze a značná délka projednávání občanskoprávních sporů, v jejichž důsledku si tyto osoby někdy již nadále nemohou dovolit zůstat dostatečnou dobu v České republice, neboť se kvůli nevypacené mzdě/odměně za práci často dostaly do obtížné finanční situace. Tento nedostatek finančních prostředků má vliv i na jejich možnost zaplacení různých poplatků a soudních výloh. Většina poškozených proto raději volí cestu návratu do země původu nebo hledání nové práce a co nejrychlejšího vykompenzování utrpěné finanční ztráty výdělkem v jiné práci, místo nejisté a riskantní procedury jejího soudního vymáhání. Tímto se ovšem dostávají do rizikové situace a mohou být zranitelnější vůči dalšímu vykořisťování. Předmětné firmy, agentury a zprostředkovatelé jsou si toho vědomí a této své „beztržnosti“ zneužívají. U poškozených se lze i s nedůvěrou v rovnost před zákonem („on/ona má své právníky“), případně jim zaměstnavatel sdělí, „ať si ho klidně zažalují, že jim to stejně k ničemu nebude“.

²⁵ Viz Krizová pomoc § 60 - Posláním je řešení aktuálního krizového stavu zapříčiněného obchodováním s lidmi či vykořisťováním a vytváření podmínek pro stabilizaci celkové situace. Poskytnutím dočasného bezplatného ubytování (resp. v případě Krizové pomoci ambulantní finanční prostředky na ubytování či stravu) na maximálně sedm dní, s možností opakovaného prodloužení v odůvodněných případech.

sezónní práce a opakované návštěvy vytipovaných lokalit, kde lze na základě dřívějších zkušeností předpokládat výskyt vykořisťovaných a potenciálně obchodovaných osob. Kontaktováno bylo v terénu za rok 2013 celkem 221 osob z cílové skupiny, z toho bylo 98 žen (tj. 44,3%), plus více než 48 osob blízkých (osoby z prostředí cílové skupiny a osoby v pracovním či osobním vztahu k osobám z cílové skupiny).

- Nejvíce kontaktovaných osob bylo ze zemí EU. Zastoupení zemí, z nichž tyto osoby pocházely, bylo (dle četnosti): **Bulharsko, Ukrajina, Slovensko, Rumunsko, Polsko, ČR, Čína, Thajsko, Vietnam, Uzbekistán, Kazachstán, Moldávie, Litva, Rusko, Bělorusko** a další.
- Nadále byl zřejmý pokračující trend **zaměstnávání osob ze zemí EU přes agentury**, který je pravděpodobně dán menšími legislativními omezeními a jednodušší administrativou oproti zaměstnávání osob z tzv. třetích zemí. Mezi klientelou organizace ze třetích zemí převažují nadále osoby ukrajinské státní příslušnosti.
- **Takzvaný ad hoc terén** byl na základě mimořádné situace realizován jedenkrát. Výjezd byl podniknut na základě informací o špatných pracovních podmínkách v konkrétní pracovní agentuře a o větším množství cizinců pracujících v konkrétním podniku. V rámci tohoto terénu byly navštíveny celkem i 4 ubytovny v okolí.
- V roce 2013 bylo pro účely distribuce v terénu a do dalších organizací či institucí **vytištěno celkem 16 000 kusů materiálů** s informací o cílové skupině a nabízených sociálních službách organizace. Z toho bylo při práci v terénu **rozdistribuováno 2 130 kusů prevenčních a informačních materiálů organizace La Strada ČR** a přes 500 kusů materiálů bylo předáno jiným organizacím a institucím.
- **Nejčastějším tématem konzultací** s klienty a klientkami byla nevyplacená mzda/odměna za práci²⁶, nedostatek informací ohledně práv a povinností souvisejících s výkonem práce na území ČR²⁷, neoprávněné ukončování pracovního poměru a dohod ze strany zaměstnavatele v případě, že pracovník onemocněl a praktikování nezákonných finančních sankcí za fiktivní či zcela banální „prohřešky“; otázka bezdomovectví a nedostatku financí na základní životní potřeby v důsledku nevyplacení odměny za práci (v této situaci, či velmi blízko ní, se na území ČR nacházejí i celé rodiny s dětmi, a to zejména bulharské státní příslušnosti.²⁸

3.4.1.3. Další aktivity organizace

Organizace La Strada je nadále činná v oblasti advokačních služeb a lobby. Podílela se na přípravě návrhu zákona o toleranci prostituce; negativní stanovisko projevila vůči druhému návrhu v této oblasti - návrhu Zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání

²⁶ Toto téma se ve většině případů týkalo mužů bulharské státní příslušnosti, pracujících na dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti, popřípadě zcela bez smlouvy a to v různých oblastech – stavebnictví, zemědělství, zpracovatelský průmysl. Nejčastější doba, za niž jim nebyla mzda/odměna vyplacena, byla 1 - 3 měsíce. Častým jevem je rovněž podepsání smlouvy/dohody na 3 měsíce s možností jejího pozdějšího prodloužení, k němuž ovšem nedojde, přestože osoba dále vykonává danou práci, popřípadě zaměstnanec nedostane vlastní kopii této smlouvy. V těchto případech byly klientům vysvětleny jejich možnosti zákonného vymáhání mzdy a předány kontakt na příslušné instituce a organizace poskytující právní poradenství v této oblasti, včetně letáku organizace La Strada.

²⁷ Týkalo se především občanů a občanek EU (Bulharsko, Rumunsko a další). Mezi frekventované situace patří absence jakékoliv smlouvy či podepsání pracovní smlouvy v českém jazyce, i když danému dokumentu nerozuměli a nebyl jim přeložen.

²⁸ Specifičtější případy se týkaly například toho, že zaměstnavatel vyžadoval od svých zaměstnanců podepsání prázdných výplatních pásek nebo při kontrole předložil inspektorátu práce zaměstnancem podepsané pokladní výdejové doklady, přestože je zaměstnanec nikdy nepodepisoval, neboť mu výplata měla chodit výhradně na bankovní účet.

zákonu o regulaci prostituce.²⁹ Dále se zaměřila na monitoring tzv. kauzy Stromkaři (bližší informace viz předchozí zprávy o stavu obchodování s lidmi). La Strada se stala akreditovanou organizací, která je oprávněna poskytovat právní informace obětem trestných činů podle § 39 odst. 1 zákona č. 45/2013 o obětech trestných činů.

3.4.2. Arcidiecézní charita Praha, Projekt Magdala

3.4.2.1. Základní informace o projektu Magdala

Síť Magdala vykonává svou působnost na území celé České republiky. Problematice obchodování s lidmi se věnuje i Středisko Migrace Arcidiecézní charita Praha (dále jen „ADCH Praha“), které se zaměřuje na cizince nacházející se v zařízeních Správy uprchlických zařízení a na cizince žijící na území Prahy a Středočeského kraje.

3.4.2.2. Poskytované služby

V rámci obou projektů poskytují pracovníci obětem obchodování s lidmi komplexní služby - sociální a právní poradenství, psychosociální poradenství, asistenci na úřadech, přímou pomoc a zajištění utajeného bydlení.

Cílem všech prováděných aktivit je plné začlenění oběti a jejich dětí do společnosti, to znamená, že oběť je schopna postarat se o sebe a děti. Ve sledovaném období jsme se zaměřovali především na prevenci. Zaměřovali jsme se zejména na oběti obchodování s lidmi, oběti nucené a nelegální práce a oběti převaděčů.

Projekt Magdala a Středisko Migrace asistovaly v roce 2013 klientům – obětem obchodování s lidmi při jednáních se zaměstnavateli, vymáhání jejich práv. Dále například při asistencích na úřadech, OAMP MV, zdravotních pojišťovnách, u lékaře apod. V mnoha případech jsme také zprostředkovali klientům tlumočnické a překladatelské služby.

- V rámci sítě Magdala bylo kontaktováno 846 osob a Středisko Migrace kontaktovalo 309 osob. Jednalo se nejvíce o klienty z ČR, Slovenské republiky, dále pak o klienty z Běloruska, Bulharska, Kuby, Mongolska, Sýrie, Ukrajiny, Alžírsko, Arménie, Burundi, Egypta, Iránu, Jemenu, Kamerunu, Konga, Palestiny, Ruska, Srí Lanky, Sýrie, Turecka, Ukrajiny, Vietnamu, 2 osoby bez státní příslušnosti, Afghánistán, Eritrey, Gruzie, Guiney, Indie, Iráku, Iránu, Kamerunu, Keni, Kosova, Kyrgyzstánu, Litvy, Makedonie, Maroka, Moldávie, Nigerie, Pákistán, Ruska, Srbska, Sýrie, Súdánu, Tunisu a Uzbekistán.
- Postupně se mění skladba klientů z hlediska státního občanství obětí. Věk klientů se pohybuje nejvíce mezi 21 – 33 let. Nejčastější způsob vykořisťování je nucená práce, na druhém místě nucená prostituce a forma náboru je přes zprostředkovatele. Největší poptávka klientů je po sociálním poradenství, poskytování ubytovacích služeb a po materiální pomoci ve formě zdravotnického materiálu.
- Projekt Magdala je součástí národního referenčního mechanismu pro pomoc obětem obchodování s lidmi. Středisko Migrace ADCH Praha zajišťovalo ve sledovaném období ubytování a následné služby dvěma klientům, zařazeným do jiného Projektu MV.
- V uplynulém roce fungovala Linka pomoci sítě Magdala, která zaznamenala 620 telefonických kontaktů.
- Projekt Magdala během roku 2013 zaznamenal celkem 876 kontaktů na základě podnětu klientů, z nichž bylo 731 telefonických. Jednalo se o 823 žen a 23 mužů. Celkem bylo provedeno v rámci projektu 1464 intervencí.

²⁹ Sněmovní tisk 1108/0, VI. volební období.

3.4.2.3. Další aktivity Projektů Magdala

Mezi pracovníky sítě Magdala docházelo k pravidelným telefonním kontaktům a osobním setkáním, kdy docházelo k výměně zkušeností a konzultacím. V dubnu se uskutečnilo setkání všech pracovníků Charit, které bylo věnováno spolupráci v rámci sítě Magdala, výměně zkušeností, změnám financování.

Charity Blansko, Litoměřice a Znojmo se aktivně zabývají prevencí. V rámci terénní práce bylo kontaktováno 414 žen a 11 mužů. Preventivních přednášek se účastnilo 420 osob.

V zařízeních Správy uprchlických zařízení SUZ pořádala ADCH Praha preventivní besedy s cílem informovat klienty o riziku obchodování s lidmi a nelegální práce. Besedy byly pořádány pro různé jazykové skupiny, nejčastěji pro rusky, ukrajinsky, vietnamsky a arabsky hovořící klienty. Dále se pořádali besedy na školách, pro veřejnost a v jednotlivých diecézích.

Zástupci ADCH se účastnili panelových diskusí o domácím násilí (Senát ČR, Acorus, Výbor pro prevenci domácího násilí, ProFem, Rosa, Koordona, Pražské intervenční centrum, La Strada, Diakonie, Migrační kolegium všech charit).

Pracovníci Projektů Magdala a Střediska Migrace spolupracovali v rámci realizace Projektů s neziskovými organizacemi v ČR, Policii České republiky a soudy. Pokud jde o spolupráci s neziskovými organizacemi, spolupracovali jsme především s La Stradou, Diakonií, IOM, Acorus, R-R a OPU. Spolupráci se všemi organizacemi hodnotíme pozitivně, neboť všichni účastníci mají stejný cíl, a to blaho klientů.

Velmi pozitivně je hodnocena spolupráce s Policií České republiky. Spolupráce byla realizována zejména v souvislosti probíhajícími trestními řízeními ve věcech obchodování s lidmi. Kladně je ze strany ADCH hodnocen přístup policistů, kteří byli podle našich zkušeností dostatečně vyškoleni na práci s oběťmi obchodování s lidmi.

3.4.3. Diakonie Českobratrské církve evangelické

3.4.3.1. Základní informace o organizaci

Diakonie Českobratrské církve evangelické (dále jen „Diakonie ČCE“) je druhou největší nestátní neziskovou organizací poskytující sociální služby v ČR. Diakonie ČCE je také členem mezinárodní platformy Eurodiakonie (evropská federace organizací, institucí a církví) a spolupracuje s partnery po celém světě. Zřizovatelem Diakonie ČCE je Českobratrská církev evangelická.

Diakonie ČCE realizuje svou činnost zejména prostřednictvím svých organizačních jednotek, především středisek, případně dalších organizačních jednotek. Činnost všech organizačních jednotek Diakonie ČCE je vzájemně provázána, koordinována a strategicky řízena ředitelstvím. Ředitelství Diakonie ČCE a jednotlivé zřízené organizační jednotky tvoří jeden celek a vystupují jedním jménem.

Do boje proti obchodování s lidmi je Diakonie ČCE **zapojena** prostřednictvím svého centrálního projektu již **od roku 2008**. Nejdříve byl projekt zaměřen především na monitorování stavu obchodu s lidmi v ČR a vytvoření programu primární prevence určeného pro vzdělávání dětí v oblasti rizik obchodování s lidmi a komerčního sexuálního zneužívání. Výsledky z činnosti projektu postupně vedly k rozšíření práce Diakonie ČCE s obchodovanými osobami. V roce 2009 vznikl v souvislosti s touto činností pod záštitou tehdejšího Ústředí Diakonie ČCE **program Ne-Násilí**, v rámci kterého je poskytována pomoc a podpora osobám obchodovaným a osobám tímto jevem ohroženým.

Diakonie ČCE se díky svým aktivitám v boji proti obchodování s lidmi stala v roce 2010 stálým členem MKS. Sociální služby a další projekty v této oblasti zajišťují jednotlivá střediska Diakonie ČCE. Od roku 2011 realizuje program Ne-Násilí Diakonie ČCE – Středisko celostátních programů a služeb (dále jen „SCPS“). Od roku 2012 poskytuje sociální služby obchodovaným osobám také Diakonie ČCE – Středisko Západní Čechy (dále jen „Diakonie Západ“).

3.4.3.2. Poskytované služby

SCPS realizuje:

Program Ne-Násilí

- Cílem programu Ne-Násilí je zajištění poskytování pomoci, podpory a ochrany osobám obchodovaným a osobám tímto jevem ohroženým. **Hlavní činností** programu je koordinace a metodické vedení poskytovaných sociálních služeb, projektů dlouhodobých i krátkodobých a další mezirezortní a mezinárodní organizační spolupráce v boji proti obchodování s lidmi. Dále se program věnuje činnostem v oblasti prevence kriminality, zejména aktivitám směřujícím ke zvyšování citlivosti veřejnosti na dodržování lidských práv, předcházení obchodování s lidmi a jiným formám vykořisťování a rozšiřování povědomí o tomto fenoménu, zejména pak u osob ohrožených sociální exkluzí. V rámci programu je poskytována sociální služba azylové domy, jejíž součástí je práce v terénu, která zajišťuje aktivní vyhledávání klientů a preventivní rozšiřování informací o obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Prostřednictvím programu Ne-Násilí je také metodicky vedena sociální služba terénní programy, kterou poskytuje Diakonie Západ.
- V roce 2013 poskytlo SCPS své **služby celkem 72 klientům a klientkám** (50 klientů identifikovaných jako pravděpodobné oběti obchodování s lidmi a jiných forem vykořisťování a 22 klientů, kteří byli identifikováni jako osoby obchodováním s lidmi bezprostředně ohrožené)
- Pracovníci Diakonie ČCE v roce 2013 **oslovili v terénu celkem 512 osob**, z čehož 390 osob bylo kontaktováno v rámci terénní práce SCPS a 122 osobám byla Diakonií Západ poskytnuta sociální služba terénní programy. V rámci programu Ne-Násilí byl v roce 2013 zaznamenán prudký nárůst pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.
- Nárůst klientů reflektuje nejen změnu trendů v oblasti obchodování s lidmi v ČR (nárůst počtu klientů z EU, zejména z Rumunska a z Bulharska), ale také poměrně krátkou historii a rozvoj služeb, které Diakonie ČCE obchodovaným osobám poskytuje.

Počet pravděpodobných obětí dle Diakonie ČCE v letech 2010 - 2013				
Pohlaví, věk	2010	2011	2012	2013
MUŽI	4	6	9	34
18 – 24 let	1	1	2	3
25 a víc let	3	5	7	31
ŽENY	2	0	3	16
18 – 24 let	0	0	0	3
25 a víc let	2	0	3	13
CELKEM	6	6	12	50

Azylové domy

- podle zákona o sociálních službách, § 57 a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 22. Služba je určena pro osoby obchodované a osoby tímto jevem bezprostředně ohrožené. Azylový byt s neveřejnou adresou má **kapacitu 5 míst pro muže starší 18 let**, kteří přechodně nemohou nebo nedokážou řešit svoji nepříznivou situaci spojenou se ztrátou bydlení vlastními silami a to bez rozdílu náboženství, etnicity či státní příslušnosti. Služba je poskytována nonstop na dobu půl roku s možností prodloužení, maximálně však na jeden rok. Služba má celorepublikovou působnost a je financována především ze státních dotací Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Další kofinancování služby SCPS zajišťuje v rámci spolupráce se zahraničními donátory, s Ministerstvem vnitra ČR a s partnerským sborem Českobratrské církve evangelické.
- V rámci práce s klienty v azylovém domě je zajištěno ubytování na utajené adrese, strava, sociální poradenství, socioterapie, případně krizová pomoc, dále asistence při uplatňování práv, administrativní pomoc klientovi formou tlumočení, asistence při komunikaci s institucemi, doprovody, pracovní poradenství a jiné aktivity, které vedou k rozvoji nebo udržení osobních sociálních schopností a dovedností klienta. Pracovníci SCPS dále vyhledávají pro klienty vhodné návazné služby pro zprostředkování zdravotní péče, psychologické či psychoterapeutické péče, právního poradenství či zastupování a návratu do země původu. Komplexnost zajišťovaných a zprostředkovaných služeb si klade za cíl psychosociální stabilizaci obchodované osoby, její informovanost o rizicích spojených se současným způsobem života, snížení těchto rizik a podporu a provázení při postupném osamostatnění, které směřuje k návratu do běžného způsobu života.
- Sociální **služba azylové domy byla** v roce 2013 **poskytnuta celkem 25 mužům**, z toho 3 přesahovali z roku 2012 a 22 z nich bylo nově přijatých. Z hlediska národnosti se jednalo o 15 Rumunů, 5 Bulharů, 2 Čechy, 1 Slovák, 1 Ukrajince a 1 Uzbeka. Oba čeští občané se stali obětmi obchodu s lidmi na území Velké Británie. Všichni tito klienti byli obchodováni anebo vykořisťováni za účelem

nucené práce, nejčastěji v odvětví zemědělství, stavebnictví, případně ve fabrikách.

- **Průměrný věk klientů** v roce 2013 činil **36 let**. 11 klientů, kterým byla poskytována sociální služba azylové domy, bylo příslušnými organizacemi zařazeno do Programu. Klientům bylo vždy zajištěno ubytování, strava, a pomoc při uplatňování jejich práv a oprávněných zájmů, dále bylo pro klienty ve většině případů zprostředkováno právní poradenství a asistence při návratu do země původu.
- Nárůst klientů azylového domu je způsoben především kratší délkou pobytu klientů v této sociální službě. Většina klientů z EU v roce 2013 využila možnosti stabilizace svého psychosociálního stavu a následného zprostředkování návratu do země původu.

Poradenství, pomoc a podpora

- Díky svým projektům a podpoře ze strany zahraničních donátorů může SCPS poskytnout pomoc i osobám obchodovaným a osobám tímto jevem bezprostředně ohroženým, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, k jejímuž řešení není třeba poskytovat komplex sociálních služeb formou azylového bydlení. Těmto osobám je zajištěna či zprostředkována podpora v překonání akutní situace a jsou jim předány adekvátní informace podle jejich individuálních potřeb. Poradenství je prováděno jako preventivní činnost a rozšiřování informací o obchodu s lidmi a příbuzných tématech. Tuto činnost SCPS realizuje celorepublikově na základě národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR. V rámci **prevence kriminality** zvyšuje informovanost obchodovaných osob a osob ohrožených obchodováním s lidmi. Pomáhá těmto osobám minimalizovat důsledky obchodování a přecházet nebezpečným situacím, vlivům a ohrožujícím způsobům chování. SCPS zajišťuje podporu klientům v krátkodobé krizové situaci, ale i pomoc při řešení jejich přetrvávající nepříznivé sociální situace. Takovou pomoc poskytuje jak osobám ohroženým sociální exkluzí, tak osobám, které byly obchodovány a přetrvávají u nich důsledky obchodu s lidmi. Cílem poradenství, pomoci a podpory obchodovaných osob je **provázení a informování** klienta tak, aby mohli žít v co největší míře svým běžným a důstojným způsobem života. Tato činnost je **financována především ze strany zahraničních donátorů** a částečně ze strany Ministerstva vnitra ČR.
- V roce 2013 bylo v rámci prevence kriminality podpořeno celkem 50 osob, z toho 27 mužů a 23 žen. Z hlediska národnosti se jednalo o 17 Rumunů, 11 Bulharů, 8 Čechů, 5 Uzbeků, 3 Slováky, 3 Ukrajince, 2 Gruzínci a 1 Rusa. Všichni občané ČR byli bezprostředně ohroženi obchodováním s lidmi, respektive pracovním vykořisťováním, v ČR. Ve 2 případech se jednalo o problematiku sexuálního vykořisťování spojeného s pouliční prostitucí, u ostatních klientů byla řešena situace spojená s pracovním vykořisťováním, většinou v oblasti zemědělství a ve fabrikách. Průměrný věk klientů činil 35 let. 4 klienti, kterým byla poskytnuta pomoc a podpora v rámci prevence kriminality, byli příslušnými organizacemi zařazeni do Programu MV. 14 osobám byla poskytnuta krizová pomoc a podpora včetně finanční či materiální podpory a zprostředkování ubytování, 29 osobám bylo zajištěno adekvátní poradenství a asistence např. formou doprovodu či tlumočení a dále jim byly zprostředkovány odpovídající služby. 7 osobám byly předány základní informace a kontakty na vhodné organizace, které jim dále pomáhaly v řešení nepříznivé sociální situace. Nejčastěji potřebovali klienti zprostředkovat kontakt na právní poradenství, anebo asistenci při návratu do země původu.
- Nárůst klientů podpořených v rámci prevence kriminality je způsoben především rozvojem práce SCPS a podporou ze strany zahraničních partnerů, která je popsána v dalších aktivitách organizace.

Terénní práce

- Terénní práce je prováděna jako preventivní činnost, sběr a rozšiřování informací o obchodu s lidmi a příbuzných tématech. Tuto činnost SCPS realizuje celorepublikově na základě národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR. V rámci prevence jsou terénními pracovníky rozšiřovány materiály a předávány informace osobám ohroženým sociální exkluzí. Materiály jsou předkládány např. v českém, anglickém, ruském, rumunském, ukrajinském, bulharském či vietnamském jazyce vždy tak, aby jim oslovená osoba porozuměla. Pracovníci navštěvují **osoby ohrožené obchodováním s lidmi v jejich přirozeném prostředí**. Poskytují jim **informace o jejich právech** a upozorňují je na ohrožující jevy a nebezpečné **situace v oblasti pracovního vykořisťování**. V případě individuální potřeby nabízejí těmto osobám využití sociálních služeb Diakonie ČCE či odkazují na jiné vhodné služby, které jsou v ČR poskytovány. S ohledem na latentní povahu obchodování s lidmi je terénní práce součástí sociální služby azylové domy, a to jako forma aktivního vyhledání a identifikace obchodovaných osob. Činnost je proto **financována** částečně ze státních dotací Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, především však ze strany **zahraničních donátorů** a Ministerstva vnitra ČR.
- V roce **2013** bylo realizováno celkem **35 terénních výjezdů**, z toho 10 se uskutečnilo ve spolupráci s terénními pracovníky Diakonie Západ v Plzeňském kraji, 5 výjezdů bylo směřováno do předem vytypovaných vyloučených lokalit ve Středočeském kraji a v severních Čechách, 5 výjezdů bylo realizováno krizově díky předávání informací mezi nestátními neziskovými organizacemi a 15 výjezdů bylo cíleně zaměřeno na prevenci obchodu s lidmi a monitoring pracovní migrace cizinců na celém území ČR. Celkově bylo v rámci terénní práce v roce 2013 kontaktováno **390 osob**, z toho 208 mužů a 182 žen.
- Převážná většina oslovených osob pocházela ze **zemí EU**, konkrétně z **Rumunska** a z **Bulharska**. Osoby oslovené terénními pracovníky se během intervence nejčastěji dotazovali na pracovní právní problematiku v ČR a na zákonnou úpravu pobytu cizinců. Často byli nedostatečně informováni o základních podmínkách své práce. Nerozuměli znění podepsané pracovní smlouvy a neznali systém výpočtu své mzdy. Pracovní smlouva většinou neodpovídala skutečným podmínkám práce, v některých případech pracovníci neměli smlouvu vůbec. Většinou se jednalo o zaměstnance **pracovní agentury**, kteří pracovali ve **stavebnictví**, v **zemědělství** nebo ve **fabrikách**. Nejčastějším problémem, který tyto osoby popisovaly, byla nevyplacená mzda. Zaznamenán byl také **nárůst** počtu **párů** a celých **rodin s dětmi**, které z důvodu nepříznivé ekonomické, politické či sociální situace ve své zemi původu přicestovali do ČR za prací.
- V roce 2013 také **narostl počet skupin pracovníků, kteří pocházejí ze stejné země a ze stejného regionu**. Bývají rekrutováni prostřednictvím **inzerce v novinách** (burza práce) v zemi původu. Společně pak přijíždějí pracovat do ČR. Za zprostředkování práce nezřídka zaplatí nějaký finanční obnos. Předem domluvené podmínky však nebývají dodrženy. Na základě vyhodnocení individuálních potřeb oslovených osob nabízeli terénní pracovníci služby Diakonie ČCE, anebo předali kontakty na vhodné pomáhající organizace. Dalším zvyšujícím se trendem, který pracovníci v terénu zaznamenali, je **ubytování vykořisťovaných osob do privátních bytů**. Tato skutečnost pak komplikuje práci v terénu, zejména z hlediska vyhledávání a oslovování obchodovaných osob.

Pan J. je české národnosti. Pochází ze sociálně slabší rodiny. Je odborně vyučen. V důsledku nepříznivé rodinné situace přišel pan J. o svůj domov a následně i o zaměstnání.

Nějakou dobu byl bez domova a nové zaměstnání se mu nedařilo nalézt. Jako bezdomovec mu byl nabídnut rychlý přívídělek v Anglii. Pan J. nabídku přijal. Na základě domluvy odjel do Londýna, kde na něj měl čekat zprostředkovatel nové práce. Na domluveném místě však pana J. nikdo nečekal. Společně s ním odjeli za prací do Anglie i další Češi. S jejich pomocí se mu nakonec podařilo v Anglii sehnat jiné pracovní místo. Pracoval pro zaměstnavatele pákistánské národnosti, který mu současně se zaměstnáním zprostředkoval také ubytování. Zaměstnavatel panu J. z každé jeho týdenní výplaty odebíral 50 % za zprostředkování práce. Ubytování a náklady na živobytí si hradil pan J. sám, a to ze zbylých 50% své výplaty. Práce byla fyzicky velice náročná. Panu J. se začal rychle zhoršovat jeho zdravotní stav. Ze zdravotních důvodů tak musel přestat pracovat. V důsledku toho přišel o zdroj příjmů, současně však i o ubytování. Od dalších cizinců žijících v Anglii získal kontakty na tamější nevládní organizace. Díky spolupráci s těmito nevládními organizacemi nemusel být pan J. znovu na ulici. Ještě nějakou dobu žil v Anglii. Jelikož se jeho zdravotní stav příliš nezlepšil, rozhodl se pro návrat do ČR. Za pomoci anglických organizací byl panu J. zprostředkován návrat do země původu a byly mu předány kontakty na nevládní organizace v ČR. Po návratu začal pan J. společně s jednou nevládní organizací pracovat na své nepříznivé sociální situaci. V kontextu nepříznivých pracovních podmínek, které pan J. zažil, dále spolupracoval s policií a dalšími příslušnými institucemi. Díky mezinárodní spolupráci jednotlivých organizačních složek se podařilo pana J. resocializovat. V současné době má stálý příjem a zajištěné ubytování.

Terénní programy diakonie Západ

- Od roku 2010 poskytuje Diakonie ČCE registrovanou sociální službu **terénní programy** podle zákona o sociálních službách, § 69 a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 34. Služba je poskytována terénní formou ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (dále jen „SO ORP“) **Plzeň, SO ORP Rokycany, SO ORP Nýřany a SO ORP Klatovy**. Terénní pracovníci se zaměřují na skupiny osob ohrožené vykořisťováním, komerčním zneužíváním a obchodem s lidmi, vyhledávají potenciálně obchodované a vykořisťované osoby v jejich typickém prostředí, poskytují informace o možných způsobech pomoci a kontakty na pomáhající nestátní neziskové organizace. V případě potřeby pracovníci zajišťují či zprostředkovávají stabilizaci psychického a fyzického stavu klientů, jakož i vhodné podmínky k tomuto procesu. Cílem Terénního programu je **posílení sociálních kompetencí** klientů služby, podpora a provázení klienta či klientky k postupnému osamostatnění, návratu do běžného života a tím i **předcházení znovu opakování ohrožení a zneužití**.
- Práce s klienty služby je individuální. V první řadě spočívá ve **zprostředkování informací** o možnostech pomoci, **předání kontaktu** na SOS linku a jiné organizace jak ze státního, tak neziskového sektoru. V rámci dlouhodobé spolupráce je s klienty zahájen proces individuálního plánování zahrnující kroky potřebné ke stabilizaci jejich individuální situace a návratu do společnosti, na trh práce, včetně nabídky služeb týkajících se trestně-právní problematiky spojené s danou cílovou skupinou. Služba je poskytována anonymně a zdarma.
- Sociální služba **terénní programy** byla v roce 2013 poskytnuta celkem **122 klientům a klientkám**, z toho 55 osobám na území Plzně, 44 v Rokycanech, 20 v Nýřanech a 3 v Klatovech. Během jednotlivých kontaktů s klienty byla především řešena **nevyplacená mzda** pracovníků, **porušování pracovněprávních předpisů** ze strany zaměstnavatele a **informování klientů** o reálném stavu pracovního trhu v ČR a o zákonné úpravě pobytu cizinců na území ČR. Terénní pracovníci se v rámci řešení situace klientů často obracejí na inspektorát práce, ombudsmana, zdravotní pojišťovnu, státní správu sociálního zabezpečení, organizace zajišťující pobytové služby pro obchodované osoby, anebo organizace pracující s migranty, případně asistují při mediaci smířčí

komunikace mezi poškozeným pracovníkem a zaměstnavatelem, který nějakým způsobem porušil pracovněprávní předpisy.

- Práci terénních pracovníků a úspěšnost poskytované asistence nejčastěji komplikuje **nepružnost kontrol** inspektorátu práce na pracovištích, na nichž dochází k porušování předpisů. Mezi nahlášením zjištěných pochybení na inspektorát práce a provedením kontroly na nahlášeném pracovišti často vznikají velké prodlevy. Terénní pracovníci se také často setkávají s neochotou zaměstnavatelů a pracovních agentur jakkoli řešit nastalou situaci. Vykořisťovaným pracovníkům pak často nezbyvá nic jiného, než se obrátit na soud v rámci občanskoprávního sporu.

3.4.3.3. Další aktivity Diakonie ČCE

SCPS realizuje:

- **Projekt se zahraničním partnerem HEKS:** SCPS v roce 2013 zahájila spolupráci se zahraniční organizací Hilfswerk der evangelischen Kirchen Schweiz. Díky finančnímu zajištění ze strany této partnerské organizace může SCPS v rámci projektu poskytovat krátkodobou pomoc a podporu v krizových situacích pro osoby obchodované a pro osoby tímto jevem bezprostředně ohrožené. V rámci krizové pomoci a podpory jsou zajišťovány základní životní potřeby klientů, jako je jídlo, oblečení a bezpečné ubytování. Cílem je překonání akutní krizové situace klienta a jeho informovanost o rizicích spojených s obchodováním s lidmi, o lidských právech a o možnostech řešení situace, včetně zprostředkování kontaktu na vhodný druh sociálních služeb.
- **Projekt se zahraničním partnerem KHK:** ve spolupráci s organizací Kirchen helfen Kirchen bylo SCPS umožněno od roku 2011 do roku 2013 realizovat preventivní aktivity v terénu, které zahrnovaly monitoring pracovních podmínek u ukrajinských pracovníků v ČR a spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi na Ukrajině. V rámci terénní práce byly klientům poskytovány informace o jejich základních právech a kontakty na pomáhající organizace.
- **Projekt spolupráce s The U. S. Embassy in Prague:** v letech 2012 až 2013 bylo SCPS finančně podporováno Velvyslanectvím Spojených států Amerických v Praze. Projekt byl zaměřen na informování široké veřejnosti o obchodování s lidmi. V roce 2013 vznikly nové propagační materiály a pracovní listy manuálu pro novináře, kteří píšou o této problematice. Manuál je dostupný na webových stránkách SCPS: <http://scps.diakonie.cz/>.
- **Projekt spolupráce s Britskou ambasádou:** další aktivity v terénu, které SCPS realizovala díky spolupráci s Velkou Británií v letech 2012 a 2013 zahrnovaly terénní práci zaměřenou na zvyšování informovanosti o obchodování s lidmi a pracovním vykořisťování u občanů ČR ohrožených sociální exkluzí, kteří se chystají vycestovat za prací do Velké Británie. Díky projektu byla také navázána spolupráce s britskými nestátními neziskovými organizacemi.
- **Program práce s migranty:** v rámci **Programu práce s migranty**, který je realizován pod SCPS, je mimo jiné aktivity zajišťována také následná dlouhodobá asistence obchodovaným migrantům, tzv. **životní koučink**, jejímž cílem je začlenění klientů do běžného způsobu života v ČR.

Diakonie Západ realizuje:

Preventivní program Kudy-Kam

- Preventivní program Kudy-Kam vznikl již v roce **2009**. V současné době je nabízen především školám v Plzeňském kraji ve dvou verzích pro děti ve věkových kategoriích 11 – 13 let a 13 – 15 let. Program je zaměřen na **primární**

prevenci určenou pro vzdělávání dětí v oblasti rizik obchodování s lidmi a komerčního sexuálního zneužívání. Preventisté mají v rámci programu k dispozici řadu interaktivních pomůcek a film z produkce Diakonie ČCE „Může se to stát – dnes mě, zítra tobě“.

V dalším roce plánuje Diakonie ČCE **rozšířit pole svých registrovaných sociálních služeb**, a to jak kapacitně, tak personálně. Především se však mimo obchodované muže plánuje věnovat také práci s manželskými či životními partnery, kteří se stali obětí obchodování s lidmi, anebo jsou tímto jevem bezprostředně ohroženi.

SCPS i nadále spolupracuje s organizací **Kirchen helfen Kirchen**. Nový projekt je zaměřen na monitoring pracovních podmínek u rumunských, bulharských a moldavských pracovníků v ČR. Cílem je **rozšiřování povědomí o lidských právech a o obchodování s lidmi**. Plánovaným výstupem projektu je **navázání mezinárodní spolupráce** pomáhajících organizací a vytvoření **vzdělávacích aktivit** pro osoby ohrožené pracovním vykořisťováním. Do projektu je zahrnuto také plánované rozšíření služeb Diakonie ČCE pro obchodované osoby.

3.4.4. Mezinárodní organizace pro migraci

3.4.4.1. Základní informace o organizaci

IOM je mezivládní organizace založená v roce 1951 s hlavním sídlem v Ženevě, má 130 členských zemí a dnes 440 kanceláří po celém světě. Jde o mezinárodní organizaci zabývající se úkoly v oblasti migrace – pomáhá migrantům a vládám podporou humánní migrace. Úzce spolupracuje s širokou škálou mezinárodních i místních nevládních organizací. Mise IOM v Praze byla založena v roce 1998.

Oblasti působnosti IOM

- pomoc při náhlých migračních vlnách;
- návratové a reintegrační programy;
- usnadňování pracovní migrace;
- zdravotní programy;
- informační a výchovné programy;
- výzkum řízení migrace a migrační politiky;
- školení státní správy a budování kapacit v migračním managementu;
- **programy zaměřené na potírání a prevenci obchodu s lidmi.**

3.4.4.2. Poskytované služby

Program dobrovolných návratů pokračoval i v roce 2013, nicméně počty navrátilců jsou výrazně nižší než v předchozích letech. Příčinou byla v roce 2013 snížená kapacita IOM kanceláře v Praze a též snížená informační kapacita, která je stále nutná pro cizince v České republice. Počet dobrovolně navrácených cizinců z České republiky je 146 migrantů.

Počty navrácených osob	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Česká republika	635	617	297	315	312	399	214		2224	214	202	223	146	5,798

Pokud se týče státních příslušností, nejčastěji byly IOM vráceny občané Vietnamu, států Střední Asie a Ukrajiny.

Za velmi dobrou praxi, v IOM velmi osvědčenou, se jeví práce komunitních poradců, které IOM kancelář využívá pro Vietnamce a Mongoly pobývající v České republice a práce regionálních poradců pro vysvětlování všech otázek spojených s dobrovolnými návraty. Trend, kterého by bylo vhodné dosáhnout je spojen se širokou informovaností všech cizinců, kteří pobývají na území České republiky o možnostech dobrovolných návratů. Tato informace by měla zaznívat zejména pro ty cizince, kteří řeší svoji neperspektivu v ČR a kteří mají kromě jiných práv, též právo na asistenci při rozhodnutí o návratu do domovské země.

IOM Praha úzce spolupracuje se všemi aktéry Programu. I když v roce 2013 neměla kancelář IOM žádný aktivní projekt se zaměřením na oběti obchodování s lidmi, je napojena na Program ve smyslu pomoci obětem, které se budou chtít navrátit do státu původu. V rámci **operativní úrovně** se IOM Praha podílela na návratu 8 obětí obchodování. 1 oběť (muž) byl navrácen do ČR z Velké Británie a 7 obětí byly navráceny do Rumunska. IOM síť kanceláří ve světě je informována o Programu, díky němuž lze pomoci oběti navrátit se do ČR či využít pomoci finančních prostředků, aby se oběti-cizinci(ky) mohli vrátit domů. Tento Program je ojedinělý v Evropě a při setkání evropských ředitelů IOM misí byl velmi kladně hodnocen jako možnost pro české oběti. Je zřetelné, že v rámci „udržitelnosti“ lze Program hodnotit velmi kladně.

3.4.4.3. Další aktivity

IOM Praha se podílí svou prací i na **preventivní úrovni**, kdy na základě požadavku MZV vedoucí mise připravila a prezentovala novým či nově delegovaným konzulům ČR boj proti obchodování s lidmi (trafficking) jak v České republice tak i obecně v zahraničí. Tyto kurzy proběhly v roce 2013 tři a společně se zástupkyní OBP jsou připraveny prezentace tak, aby byli konzulové vnímaví k fenoménu traffickingu a připraveni pomoci možným obětem či profilovat potenciální oběti v ČR.

IOM je připravena se podílet na aktivitách, které pomohou šířit informace o pomoci potenciálních obětem – mužům i ženám, ať už v případě vykořisťování v sexuálním průmyslu či v případě nucených prací. Takovou velkou preventivní akcí byla informační kampaň vedená všemi specializovanými organizacemi – La Strada, Charita, IOM na vybraném území ČR v roce 2007. Bylo by třeba informovat o pomoci v České republice znovu tak, aby se informace dostaly k potenciálním obětem, které se nyní rekrutují i z občanů členských států EU.

Rok 2014 bude v IOM zaměřen opět na preventivní aktivity v rámci školení konzulů (MZV) i na spolupráci v rámci Programu. Pro lepší informovanost se IOM kancelář připravovala na školení inspektorů práce a odlišování nelegální práce od nucené práce, nicméně zatím nenašla IOM Praha způsob financování takového celorepublikového školení.

3.5. Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „cizinecký zákon“) stanoví podmínky vstupu cizince na území České republiky (dále také „území“) a vycestování cizince z území, stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost PČR, MV a MZV v této oblasti státní správy. § 42 konkrétně stanoví podmínky, za kterých podmínek MV na základě žádosti cizince vydá povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území.

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území vydá MV na žádost cizinci, který je pravděpodobnou obětí trestného činu obchodování s lidmi, nebo osobou, pro kterou bylo organizováno anebo umožněno nedovolené překročení státní hranice, nebo osobou, které bylo napomáháno k neoprávněnému pobytu na území, jejíž svědectví je významné pro odhalení pachatele nebo organizované skupiny zabývající se organizováním

anebo umožněním nedovoleného překročení státní hranice nebo napomáháním k neoprávněnému pobytu na území za podmínky, že spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení na trestním řízení vedeném o podezření ze spáchání tohoto trestného činu a nespolupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu.

MV vydá také na základě žádosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území, a sice cizinci, jehož spolupráce s OČTŘ je významná pro předejití, odhalení, prověřování anebo vyšetřování zločinu nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, za podmínky, že spolupracuje s OČTŘ a nespolupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu.

OAMP jako správní orgán v rámci vedené statistiky nerozlišuje statut oběti trestného činu obchodování s lidmi v intencích trestně právní normy, neboť tato skutečnost je pro potřeby správního řízení irelevantní. Dále je též nutné opakovaně upozornit na skutečnost, že níže uvedený přehled není směrodatný pro jednoznačné rozlišení počtu svědků – „osob obchodovaných“ a počtu svědků „osob, kterým bylo napomoženo k nedovolenému přistěhovalectví“, neboť se tyto statuty mohou v závislostech na okolnostech případu prolínat. Totéž platí pro další kategorii oprávněných osob, o kterou bylo ustanovení § 42e rozšířeno k 1. 1. 2011, a sice cizinců, jejichž spolupráce s OČTŘ je významná pro předejití, odhalení nebo vyšetřování zločinu, nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva.

Správní řízení vedená v roce 2013 - celkem 23			
ve věci udělení povolení k pobytu	2	uděleno	2
		zastaveno	0
ve věci prodloužení povolení k pobytu	19	prodlouženo	18
		zamítnuto	1
ve věci zrušení povolení k pobytu	2	zrušeno	0
		zastaveno	2

Z celkového uvedeného počtu bylo správní řízení vedeno v 9 případech se státní příslušníky Vietnamu, dále 6 občanů Nigerie, 3 Ukrajiny, 2 Hondurasu, Alžírsko a v 1 případě se státním příslušníkem Srbska. Z uvedeného celkového počtu 23 řízení bylo 12 řízení vedeno se ženami a 11 s muži.

3.6. Finanční zdroje

3.6.1. Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR

Rok 2013 pokračoval novým systémem financování z roku 2012, kdy odbor prevence kriminality MV, na základě schválení 1. náměstka ministra vnitra, přistoupil ke změně financování Programu, aby byly finanční prostředky maximálně hospodárně využívány. Změna spočívala v tom, že platby byly uskutečňovány na základě smlouvy o poskytování služeb uzavřené s nevládní organizací a Ministerstvem vnitra na základě řádného výběrového řízení. Výběrové řízení bylo z bezpečnostních důvodů zadáno formou veřejné zakázky bez uveřejnění a v souladu se Zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Tento způsob financování umožňuje zadavateli přesnou evidenci poskytovaných služeb, okamžitou kontrolu případných zjištěných nedostatků a jejich odstranění a také

umožňuje flexibilněji reagovat na potřeby klienta v rámci poskytování služeb. Významnou součástí je také podpora preventivních aktivit, zejména terénní práce, osvětových aktivit a sociálního poradenství. Uvedeným činnostem konaným v rámci Programu v roce 2013 odpovídají i fakticky vynaložené finanční náklady ve výši 826 449 Kč.

3.6.2. Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR

MPSV, konkrétně odbor sociálních služeb, každoročně vyhláší **dotační řízení** k poskytnutí dotace ze státního rozpočtu pro právnické a fyzické osoby, které poskytují sociální služby (poskytovatelé sociálních služeb). Dotační řízení MPSV je vyhlášeno v návaznosti na § 101 a § 104 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a na zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dotaci ze státního rozpočtu lze poskytnout k financování běžných výdajů, které souvisejí s poskytováním sociálních služeb, a to pouze registrovanému poskytovateli sociální služby na financování základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi při poskytování sociálních služeb pro příslušný druh sociální služby. Dotace ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb je poskytována s ohledem na regionální a místní potřebnost sociální služby (tj. v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb).

V roce 2013 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu **dotace v celkové výši 47 073 000 Kč** pro 121 služeb, které uvádějí jednu ze svých cílových skupin "oběti obchodu s lidmi". Z toho 7 služeb podpořené částkou **5 833 000 Kč** uvedlo tuto cílovou skupinu jako prioritní, přičemž zařazena do seznamu byla také služba ADCH Praha, která nebyla tímto způsobem vyfiltrována vzhledem k svému zaměření na obchodované osoby a oběti domácího násilí zároveň.

Dotace poskytnuté MPSV poskytovatelům sociálních služeb v roce 2013 pro klíčovou cílovou skupinu oběti obchodu s lidmi				
Organizace	Název služby	Cílová skupina	Druh sociální služby	Dotace 2013
La Strada Česká republika, o.p.s.	Poradna pro obchodované a vykořisťované osoby	Oběti obchodu s lidmi	odborné sociální poradenství	781 000
La Strada Česká republika, o.p.s.	krizová pomoc obchodovaným a vykořisťovaným osobám	Oběti obchodu s lidmi	krizová pomoc	1 510 000
La Strada Česká republika, o.p.s.	Info a SOS linka La Strada	Oběti obchodu s lidmi	telefonická krizová pomoc	37 000
La Strada Česká republika, o.p.s.	ubytování pro obchodované a vykořisťované osoby	Oběti obchodu s lidmi	azylové domy	1 055 000
Diakonie CCE - středisko Západní Čechy	Terénní program	Oběti obchodu s lidmi	terénní programy	549 000
Diakonie CCE - Středisko celostátních programů a služeb	azylový byt	Oběti obchodu s lidmi	azylové domy	916 000
Arcidiecézní charita Praha	Poradna Magdala	Oběti obchodu s lidmi	Odborné sociální poradenství	985 000

Dalším finančním zdrojem pro poskytovatele sociálních služeb, kteří poskytují sociální služby cílové skupině obětí obchodu s lidmi, jsou **prostředky ESF**, jichž v období let 2007 – 2013 ČR využívala.

3.6.3. Další finanční zdroje

Je třeba dále zmínit, že dotační titul MPSV či finanční podpora MV je pouze jedním ze zdrojů, kterým jsou tyto služby financovány. Dalšími zdroji pro financování těchto poskytovatelů mohou být rozpočty územně správních celků, individuální projekty jednotlivých krajů, Evropský sociální fond, nezávislé nadace, partnerské organizace, mezinárodní organizace (př. OBSE), jiné mezinárodní fondy, velvyslanectví atd. V neposlední řadě jsou jako zdroj financování v případě neziskových organizací zejm. církevního charakteru uváděny dary fyzických a právnických osob.

4. PREVENCE

V následujících kapitolách se nachází informace o vzdělávacích aktivitách, legislativních změnách, výzkumech, osvětových aktivitách, informačních kampaních, koordinovaných aktivitách v ČR i na mezinárodní úrovni. Některé další informace takovéto povahy jsou k nalezení též v kapitolách vztahujících se k podpoře obětí, zej. v profilu neziskových organizací – tyto informace nebyly vzhledem k zachování kontextu a plynulosti textu přeřazeny.

4.1. Vzdělávání

V rámci prevence obchodování s lidmi pokračovaly i v roce 2013 vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku obchodování s lidmi. Byly pořádány ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi z ČR, ale také za spolupráce s partnery z mezinárodního prostředí. Cílem bylo informovat o aktivitách MV v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu, možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Stěžejním tématem bylo také informovat o možnostech a způsobu identifikace potenciálních obětí relevantními profesními skupinami, které při výkonu své profese mohou s těmito případy vejít v kontakt.

- V oblasti **policejního vzdělávání** uvádíme, že problematika boje proti obchodu s lidmi je v rámci různých předmětů zařazena do policejních škol úrovně středního odborného vzdělávání, vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání na Policejní akademii ČR v Praze; dále pak v rámci základní odborné přípravy a navazující kvalifikační přípravy.
- Jmenovaní **specialisté na problematiku obchodování s lidmi** v rámci Policie ČR (zařazení jak v odboru obecné kriminality krajských ředitelství policie, tak v příslušném odboru ÚOOZ včetně expozitur) jsou vzděláváni v rámci instruktážně metodických zaměstnání. Kromě metodické a koordinační role odboru obecné kriminality úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky, je důležitým hráčem v této oblasti právě ÚOOZ – který několik vzdělávacích akcí organizoval či se na jejich realizaci podílel (např.: přednášky k problematice obchodování s lidmi v rámci specializačního kurzu pro policisty Národní protidrogové centrály, přednáška k problematice obchodování s lidmi v rámci specializačního kurzu pro příslušníky cizinecké policie (i v rámci předvýjezdové přípravy pro policisty SCP na pozici imigračních důstojníků).
- Úřadem zabývajícím se mimo jiné i potíráním organizované trestné činnosti je Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích EU

Frontex, která má mandát nejen k řízení ochrany vnějších hranic EU, ale také k záležitostem týkajících se přeshraniční kriminality. Od roku 2013 je ze strany Policejního prezidia implementován **vzdělávací projekt zaměřený na předávání znalostí v problematice obchodování s lidmi policistům cizinecké policie pracujícím na první a druhé kontrolní linii v rámci vnějších hranic EU**. Plán vzdělávání byl posléze rozšířen i na další skupiny příslušníků SCP. Pilotní vzdělávací třídní program je plánován na září roku 2014.

Oddělení analýzy rizik Frontexu v roce 2013 aktualizovalo tzv. analýzu rizikových profilů obětí a pachatelů obchodování s lidmi využitelnou zejména policisty na hraničních přechodech. Analýza byla na národní úrovni přeložena a postoupena k využití příslušným policistům.

- K bodu specializovaných pracovišť lze uvést, že za **Službu cizinecké policie** jsou považováni jako specialisté na problematiku trestního řízení a i specializované problematiky obchodování s lidmi pracovníci jednotlivých Oddělení dokumentací na jednotlivých KŘP odborech cizinecké policie, Odd. TČ a dokumentace na ŘSCP a na ICP Praha Ruzyně – Skupina dokumentace / Skupina trestního řízení. Tito jsou také s novými trendy a problematikou OSL prioritně seznamováni v rámci jednotlivých instrukčně metodických zaměstnání pořádanými ředitelstvem SCP a v průběhu metodických výjezdů pracovníků Oddělení šetření TČ a dokumentace ředitelství SCP.
- V rámci celé SCP na území ČR při každé instruktáži s pracovníky Oddělení dokumentací (OD) před opatřením či bezpečnostní akcí, byly vždy připomenuty základy problematiky OSL a zdůrazněno zaměření se na odhalování této trestné činnosti v rámci prováděné a připravované akce. Většinu „větších“ bezpečnostních a kontrolních akcí, buď plně připravovali, nebo se podíleli na přípravě a realizaci pracovníci OD jednotlivých Krajských ředitelství policie, Odborů cizinecké policie. Tito jsou seznamováni s problematikou a jsou v rámci dané akce a problematiky bráni jako styční pracovníci, pro další realizaci při možném výskytu tohoto problému. Dále tito pracovníci disponují kontakty na místně příslušné pracovníky SKPV a ÚOOZ, kteří jsou místně a věcně příslušní. Akce s tímto zaměřením byly pořádány po celém území ČR a v průběhu celého roku.
- Konkrétní poznatky o této trestné činnosti jsou již tradičně rozebírány i na **vzdělávacích akcích pro soudce a státní zástupce**. Předmětné problematice je pravidelně každoročně věnován minimálně jeden (obvykle vícedenní) seminář, uspořádaný Justiční akademií. Problematika obchodování s lidmi byla dále v roce 2013 zahrnuta také do seminářů věnovaných zdravotnické problematice, násilné trestné činnosti projednávané před okresními soudy, mravnostní kriminalitě a kriminalitě páchané na mládeži; náhradě škody, nemajetkové újmě, bezdůvodnému obohacení; dále pak seminářům k novému občanskému zákoníku pro orgány činné v trestním řízení, k novému zákonu o obětech trestných činů.
- V říjnu 2013 se uskutečnil kulatý stůl na téma **Obchodování s lidmi za účelem nucené práce**. Byl organizován Justiční akademií za asistence OBP MV a zaměřený na výměnu zkušeností v oblasti obchodování s lidmi za účelem nucené práce mezi ČR, SRN a Polskem. Problematika dokazování, aktuální judikatura v SRN, Polsku a ČR.
- Odbor konzulárních koncepcí a metodiky MZV je v rámci MZV gestorem **vzdělávání konzulárních pracovníků**. Systém konzulárního vzdělávání je realizován na více úrovních. Základním druhem konzulárního vzdělávání je tzv. předvýjezdového školení, které standardně probíhá v třítydenních kurzech s pevně stanoveným rozvrhem, v jehož rámci se na školení aktivně podílí i další resorty státní správy ČR, jež jsou příslušné pro danou konzulární problematiku. Všichni konzulární pracovníci vysílání k výkonu práce s konzulární agendou na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí, jsou povinni se před svým odjezdem absolvovat školení včetně

závěrečného testu. V mimořádných případech vyslání mimo standardní termíny střídání jsou konzulární pracovníci zaškolováni individuální formou, přičemž i v takovém případě je školení prováděné dalšími resorty v rámci dané působnosti nezbytnou součástí předvýjezdové přípravy konzulárních pracovníků. Problematika obchodování s lidmi je vždy nedílnou částí konzulárního vzdělávání.

Mezi spolupracující resorty spadá i OBP MV, který v předvýjezdovém školení zajišťuje přednášky k problematice obchodování s lidmi. V roce 2013 se na přednáškách podíleli jak zástupci OBP MV, tak zástupce IOM. Přednášky byly zaměřeny na seznámení se s formami a projevy obchodování s lidmi, s možnostmi pomoci obětem obchodování s lidmi, se systémy podpory těmto obětem a způsoby nakládání s informacemi a zjištěními o obchodovaných osobách. Konzulární pracovníci byli rovněž informováni o možnostech spolupráce ZÚ s příslušnými organizacemi, které se obchodem s lidmi zabývají a mohou v případě potřeby obětem poskytnout následnou pomoc.

Pro informaci dodáváme, že úspěšné absolvování předvýjezdového školení je podmínkou vyslání konzulárního pracovníka k výkonu agendy na ZÚ. V roce 2013 se uskutečnily tři řádné předvýjezdové školicí kurzy, v jejichž rámci bylo zaškoleno 33 konzularistů. Individuální formou bylo dále v této problematice proškoleno 12 konzulárních pracovníků.

- Ve dnech 13. - 14. listopadu 2013 se uskutečnila vzdělávací akce k problematice obchodování s lidmi pro zaměstnance **Správy uprchlických zařízení**. Akreditovaného kurzu poskytovaného organizací La Strada s názvem Prevence obchodování s lidmi o délce 14 hodin se účastnilo celkem 17 sociálních pracovníků.
- V Hustopečích u Brna proběhlo v říjnu 2013 **proškolení inspektorů práce** - vedoucích zaměstnanců k nové problematice boje proti nelegálnímu zaměstnávání. Školení se zúčastnilo cca 50 vedoucích zaměstnanců systému SÚIP a jeho účelem bylo seznámit zaměstnance SÚIP se situací v oblasti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování a možnostmi identifikace. Následně bylo proškoleno přibližně 300 inspektorů, kteří vykonávají kontrolní činnost v rámci projektu „Efektivní rozvoj zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“. Vzdělávání bylo zaměřeno zejména na oblast evropské a české legislativy s ohledem na problematiku obchodování s lidmi, na případové studie, zodpovědné orgány, atd.
- Vedle podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v Programu, podpořil odbor prevence kriminality v roce 2013 také preventivní aktivity, a to **terénní práci a osvětové aktivity a kampaň**, které zvýší povědomí o této problematice. Další část kampaně bude pokračovat také v roce 2014, stejně tak i terénní práce za účelem vyhledávání potencionálních obětí.

4.2. Další aktivity

OBP MV a odbor tisku a PR MV vyhlásily soutěž **Cesta bez rizik: vymysli, varuj, vyhraj**. Soutěž běžela od 1. února do 31. března 2013. Cílem bylo natočit video vysvětlující, na co si na cestách do zahraničí dát pozor, a pomoci tak předejít řadě rizik, jako je obchodování s lidmi, pracovní vykořisťování nebo různé podvody. Smyslem nebylo šokovat či odrazovat od cestování do zahraničí. Videá však měla upozornit na skutečnost, že nedodržují-li lidé základní bezpečnostní pravidla, může mít cestování určitá rizika. Ceny do soutěže vložil soukromý dopravce, se kterým byla sjednána spolupráce formou memoranda ještě na sklonku roku 2012. K vyhodnocení soutěže a ocenění došlo během května 2013, v květnu a v červnu 2013 se také promítaly preventivní klipy na autobusových linkách

spolupracující soukromé společnosti. Více informací naleznete na stránkách Ministerstva vnitra www.mvcr.cz/cesta.

V rámci běžícího projektu OP LZZ projektu „Efektivní rozvoj zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“ je od 1. 1. 2014 realizována **nová klíčová aktivita 08 - „Činnost pracovního týmu poradců prevence nelegálního zaměstnávání ÚP ČR“**. Klíčová aktivita 08 bude probíhat v období do 31. 12. 2014 a partnerem této klíčové aktivity je Úřad práce ČR. Cílem aktivity je prevence nelegálního zaměstnání mezi dlouhodobě evidovanými uchazeči o zaměstnání, zejména ztížení a zabránění zneužívání systému, spočívající ve výkonu nelegální práce paralelně s evidencí na ÚP a současně možným pobíráním podpory v nezaměstnanosti či sociálních dávek, a to s ohledem i na možný výkon nelegální práce na území jiného členského státu EU. Důraz bude kladen na maximální efektivní práci s uchazeči o zaměstnání způsobem vysoce intenzivního individuálního i skupinového poradenství směřujícího k uplatnění evidovaného uchazeče na trhu práce. Pozornost a péče o uchazeče bude především zaměřena na rozvoj uvědomění si důsledků nelegálního zaměstnávání, vzdělávání v oblasti základů pracovního práva, v oblasti finančně a sociálně právní, osobní doprovod k zaměstnavateli apod., případně zprostředkování zaměstnání. Tato intenzita by měla představovat docházku uchazečů o zaměstnání na ÚP minimálně 1× za 14 dnů.

Inspekce práce nadále pokračuje v prevenci obchodování s lidmi, co nejširší informovaností veřejnosti, poradenstvím pro veřejnost, které poskytuje nejen pro české občany, ale také občanům ze zahraničí. Na webových stránkách www.suip.cz jsou vyvěšeny informační letáky týkající se různých okruhů z pracovněprávní oblasti, které upozorňují na práva a povinnosti občanů a zaměstnavatelů v pracovněprávních vztazích. Informace jsou jak češtině, tak i v dalších osmi jazykových verzích. SUIP navázal úzkou spoluprací s Velvyslanectvím Rumunské republiky, které se snaží preventivními opatřeními působit na své občany přímo v Rumunsku, ještě před jejich odjezdem za prací do ČR.

Jeden z prostředků předcházení nezákonných postupů při působení cizinců v ČR představuje dostatečná **informovanost** všech **zainteresovaných subjektů**. **V roce 2013 proběhla kompletní migrace webového portálu www.cizinci.cz**, který je spravován MPSV ve spolupráci s Ministerstvem vnitra. Nová uživatelsky přívětivější verze portálu bude spuštěna v roce 2014 (předpoklad březen 2014). Na uvedeném portálu je možno nalézt řadu užitečných informací např. o možnostech financování projektů v oblasti podpory integrace cizinců, o realizovaných projektech, dále informační publikace v elektronické podobě atd. Nainternetových stránkách MPSV www.portal.mpsv.cz byly aktualizovány informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na území ČR.

V roce 2013 se uskutečnily **tři zasedání Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů**. Otázky související s obchodováním s lidmi na žádném z těchto zasedání projednávány nebyly. Stejně jako v předchozích letech zpracoval sekretariát Rady – oddělení rovných příležitostí žen a mužů MPSV – vnitrostátní akční plán pro rovnost žen a mužů s názvem „Aktualizovaná opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže“, která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 15. května 2013 č. 348. Jedním z úkolů obsažených v Aktualizovaných opatřeních, je prostřednictvím mediální politiky informovat o rovných příležitostech žen a mužů a zdůrazňovat nepřijatelnost násilí na základě pohlaví a obchodování s lidmi. Aktualizovaná opatření rovněž obsahují úkol uložený ministru vnitra, a to přijímat opatření k odstraňování a prevenci násilí založeného na pohlaví, domácího násilí a obchodování s lidmi, rozpracovávat tato opatření do rezortních priorit a brát v úvahu problematiku násilí na základě pohlaví a obchodování s lidmi při koncipování migrační politiky.

Pro přecházení obchodování s lidmi je také nutné disponovat dostatečnými informacemi o tomto jevu. V této oblasti je nezbytné zmínit, že MV je gestorem **národního**

bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále také „bezpečnostní výzkum“). Plní všechny úkoly poskytovatele státní podpory ve výzkumu vývoji na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků. Bezpečnostní výzkum je realizován na základě „Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“, která byla schválena usnesením vlády č. 743/2008. Koncepce stanovila 3 základní priority bezpečnostního výzkumu v ČR – Bezpečnost občanů, Bezpečnost kritických infrastruktur, Krizový management a 5 priorit podpůrných. Projekty související s problematikou obchodování s lidmi vychází z priority Bezpečnost občanů, která zahrnuje mimo jiné tematické oblasti „Ochrana občanů proti kriminalitě, protispolečenskému jednání a sociopatologickým jevům“ a „Terorismus, organizovaná kriminalita a další formy závažně kriminality ohrožující bezpečnost státu“ a z podpůrné priority č. 4 – Predikce a scénáře a č. 6 – Identifikace lidí a prostředků. S problematikou obchodování s lidmi souvisí např. realizované výzkumné projekty „Snižování bezpečnostních rizik korupce a organizovaného zločinu v ČR“ a „Násilná sexuální kriminalita v ČR se zaměřením na její aktuální formy, na zvyšování účinnosti odhalování a postihu jejích pachatelů a na možnosti ochrany společnosti před sexuálně motivovaným násilím“.

4.3. Prevence cestou zlepšení právní úpravy

Legislativní změny v ČR

- Usnesením vlády č. 739 ze dne 25. září 2013 byl zrušen úkol předložit v roce 2013 novou právní úpravu vstupu a pobytu cizinců s tím, že řešení této problematiky bude navrženo do Plánu legislativních prací v budoucnu. Zároveň byl uložen Ministerstvu vnitra úkol předložit do 30. září 2013 návrh zákona, kterým se mění cizinecký zákon a další související zákony, který bude transponovat evropskou legislativu.
- Implementací Směrnice 2011/98/EU bude v roce 2014 zaveden **nový druh povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR**, tzv. zaměstnanecká karta, která bude mít duální charakter (opravňující cizince jak k dlouhodobému pobytu, tak k výkonu práce na území ČR) či neduální charakter (pouze povolení k pobytu). MV příslušným správním orgánem pro vydávání zaměstnanecké karty. Zelená karta (duální doklad opravňující cizince k pobytu a zaměstnání na území ČR) bude zrušena, naopak modrá karta bude i nadále používaným institutem. Zaměstnanecká, resp. modrá karta bude vydávána na volné pracovní místo zařazené v centrálních evidencích volných pracovních míst vedených MPSV, pokud toto pracovní místo nebylo obsazeno do 30 dnů ode dne jeho oznámení Úřadu práce ČR.
- **Povolení k zaměstnání** bude nadále vydáváno krajskými pobočkami Úřadu práce ČR např. vyslaným cizincům k výkonu práce do ČR, cizincům vykonávajícím sezónní práce a některým dalším kategoriím cizinců. Povolení k zaměstnání nebude nově vyžadováno pro osoby s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny s cizincem, který na území ČR pobývá na základě platného povolení k dlouhodobému pobytu.
- **Novela zákona o zaměstnanosti** zavede novou sankci pro zaměstnavatele tím, že nezařadí nebo vyřadí volné pracovní místo u zaměstnavatele z centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty, pokud byla tomuto zaměstnavateli v období posledních 12 měsíců pravomocně uložena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce. Novela také upraví možnost zaměstnavatele vysílat cizince z třetích zemí na služební cesty.
- V roce 2012 byla Parlamentem ČR schválena velká **novela zákona** č. 359/1999 Sb., **o sociálně-právní ochraně dětí**, která byla provedena zákonem č. 401/2012 Sb. s

účinností od 1. 1. 2013. V rámci této novelizace se upravuje specializovaný institut sociální kurately pro děti a mládež (viz §§ 31 až 34 zákona o sociálně-právní ochraně dětí), která se zaměřuje na péči o děti s výchovnými problémy, které zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, žijí se prostitutkami, spáchaly trestný čin nebo čin jinak trestný, dopouští se přestupku či jinak narušují občanské soužití, případně se opakovaně dopouštějí útěků od rodičů nebo jiných fyzických či právnických osob odpovědných za výchovu.

- **Trestné činy** související s **neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem** (§ 164 až 167 TZ), **trestný čin svěřeni dítěte do moci jiného** (§ 169 TZ), **trestný čin kuplířství** (§ 189 TZ), **trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** (§ 190 TZ) ani **trestný čin neoprávněné zaměstnávání cizinců** nedoznaly v roce 2013 žádných změn.
- Pokud jde o **trestný čin obchodování s lidmi** (§ 168 TZ), pak byl předložen návrh zákona, kterým se mění TR, TZ, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb. – sněmovní tisk 45. Tisk implementuje mj. požadavky Směrnice EU k obchodování s lidmi a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. V rámci navrhovaných změn je **navrhována i novelizace ustanovení § 168 trestního zákoníku**.

Ve vztahu k § 168 TZ přináší uvedený návrh zákona změnu ve dvou oblastech:

- a) změna vnímání obchodování s lidmi (za účelem pracovního vykořisťování)
- b) rozšíření forem jednání

a) změna vnímání obchodování s lidmi (za účelem pracovního vykořisťování)

Předně dochází k vypuštění slovo "jiným" z návětí základních skutkových podstat (odst. 1 a 2). Slovo "jiným" bylo do návětí odst. 1 a 2 § 168 TZ zakotveno novým trestním zákoníkem, kdy touto změnou mělo dojít ke zdůraznění prvku obchodování (obchodník "prodává" oběť vykořisťovateli - trojstranný vztah). Tato podoba § 168 TZ však zavádí ničím neodůvodněné rozdíly v právní kvalifikaci jednání obchodníka a vykořisťovatele, a to obzvláště u případů pracovního vykořisťování - písm. d) a e). Dle současného znění § 168 TZ je totiž obchodník trestně odpovědný za trestný čin obchodování s lidmi (trestní sazba dvě léta až deset let), samotný vykořisťovatel (tedy slovy tr. zákoníku "jiný") bude však podle intenzity vykořisťování odpovědný za jiný trestný čin, který je obvykle spojený s nižší trestní sazbou (§ 175 vydírání či § 177 útisk). Takovéto znění § 168 TZ je navíc v rozporu právě s výše uvedenou směrnicí. Tento důvod však není jediným důvodem k provedení této změny.

- Srovnávací analýzou evropských rozsudků z oblasti pracovního vykořisťování byly zjištěny další závažné důvody. Na základě rozhodovací praxe českých soudů se totiž klade otázka, kdo je onou "jinou" osobou, která užívá oběť k nucené práci či dalším formám pracovního vykořisťování? Jaké nároky lze na tuto osobu uživatele pracovní síly klást? Musí tato osoba udílet obětem pracovní pokyny či postačuje, kdy tato osoba coby vlastník pole pouze kontroluje kvalitu vykonané práce (sklizenou úrodu), aniž by byla s oběťmi v jakémkoliv fyzickém kontaktu. V konkrétních případech tak mohou vznikat neodůvodněné rozdíly v právní kvalifikaci, a to i přesto, že jednání pachatele vůči oběti bude z hlediska závažnosti trestné činnosti zcela srovnatelné.

- Komparativní analýzou bylo rovněž zjištěno, že v zemích jako Belgie, Bulharsko, Německo či Nizozemí není k naplnění skutkové podstaty obchodování s lidmi dokazovat prvek obchodování (viz výše). Tyto země tedy vychází z koncepce, že o obchodování s lidmi se jedná i v těch případech, kdy pachatel vykořisťuje oběť bez přítomnosti a aktivity jiných osob (dvojstranný vztah).

- Posledním důvodem je i judikatura ESLP (Siliadin proti Francii, C.N. proti Velké Británii). Na základě konceptu prozařování základních lidských práv do celého právního řádu a konceptu pozitivních závazků států dospěl soud k závěru, že adresátem zákazu otroctví, nevolnictvím nucené a povinné práce podle čl. 4 EÚLP není pouze stát, ale i právnické a fyzické osoby. Čl. 4 EÚLP je tak ze strany státu porušen také v těch případech, kdy vnitrostátní úprava účinně nepostihuje jednání osoby, která jinou osobu vystaví pracovním a životním podmínkám odporujícím lidské důstojnosti. Nedostačující je tedy taková úprava, jež upravuje např. pouze trestný čin únosu či vydírání, a to z toho důvodu, že v takovém případě nedochází ke zohlednění všech okolností a podmínek, kterým byla oběť vystavena.

Vzhledem k tomu, že pouhým vypuštěním slova "jiným" by došlo k dalšímu překrývání skutkových podstat (překrývání s § 166 odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu, § 185 znásilnění a § 202 svádění k pohlavnímu styku) bylo zapotřebí vložit slovo "jiným" k písm. a) a b) odst. 1 a 2 § 168 TZ. S případy sexuálního vykořisťování (písm. a) a odběru tkáně, buňky nebo orgánu (písm. b) nejsou spojeny takové interpretační a aplikační problémy jako je tomu právě u pracovního vykořisťování. V těchto případech totiž nalezení odpovědi na otázku, kdo je onou "jinou" osobou, která užívá oběť k daným formám vykořisťování, není nikterak problematické. Díky tomu tak nedochází k ničím neodůvodněným rozdlům v právní kvalifikaci jako v případech pracovního vykořisťování.

b) rozšíření forem jednání

Předkládaná novela § 168 TZ dále po vzoru evropské směrnice rozšiřuje výčet forem jednání, a to o formu "přijme".

- **Novelou trestního zákoníku se do něj doplňují dvě nové skutkové podstaty, a to účast na pornografickém představení (nový § 193a), kde se navrhuje postihnout účast na pornografickém představení, ve kterém účinkuje dítě. Dále se doplňuje trestný čin **navazování nedovolených kontaktů s dítětem** (nový § 193b), který zakotvuje trestnost úmyslného jednání, při němž navrhne dospělá osoba setkání dítěti, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti, s cílem spáchat na něm trestný čin pohlavního zneužití nebo obdobné trestné činy. Taktéž se rozšiřuje stávající skutková podstata trestného činu **výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií** (§ 192), kde se doplňuje postih úmyslného získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií. Ke splnění všech požadavků v oblasti boje proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii jsou taktéž do zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim doplňovány další trestné činy, za které mohou být právnické osoby stíhány (trestný čin znásilnění, účast na pornografickém představení a navazování nedovolených kontaktů s dítětem).**
- Dne 1. 8. 2013 vstoupila v účinnost převážná většina zákona č. 45/2013 Sb. **o obětech trestných činů**, jež posiluje postavení obětí trestné činnosti. Zákon upravuje povinnost Policie ČR a OČTŘ srozumitelně poučit oběť o jejich právech, právo na anonymizaci osobních údajů oběti, právo na peněžitou pomoc či právo na ochranu před druhotnou újmou. Oběti obchodování s lidmi mají podle § 2 odst. 4 písm. c) automaticky status zvlášť zranitelné oběti. S tímto statutem jsou spojeny další práva oběti - např. silnější postavení při poskytování bezplatné odborné pomoci či podávání vysvětlení.

5. PARTNERSTVÍ

5.1. Partnerství v rámci ČR

V této kapitole zmiňujeme příklady spolupráce jak na strategické, tak na operativní úrovni.

- Ministr vnitra jako osoba odpovědná za koordinaci aktivit v oblasti potírání obchodování s lidmi na národní úrovni je předsedou **Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi** (MKS), která se v roce 2013 pod vedením prvního náměstka pro vnitřní bezpečnost sešla dvakrát. Kromě zhodnocení úkolů z minulých jednání se témata zaměřovala na představení aktivit a činností přítomných organizací od posledního jednání, představení základních výstupů ze Zprávy o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2012, zprávy EUROSTATu, zprávy Mezinárodní organizace práce (ILO), problematiku obchodování s dětmi a nucené práce a jiných forem vykořisťování: žebření, nucení ke krádežím. Na prosincovém jednání se mimo jiné řešila otázka snižování poptávky po službách obchodovaných osob, zákon o obětech trestných činů ve vztahu k obětem obchodování s lidmi jako zvlášť zranitelným obětím, či zapojování nových aktérů, kteří pravděpodobně obchodované oběti mohou identifikovat. MKS je jediným orgánem v rámci problematiky obchodu s lidmi, kde se pravidelně setkávají zástupci relevantních resortů společně s představiteli nestátních neziskových organizací, jakož i mezivládních organizací.
- Po linii **Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci** (ANACEN) byly v roce 2013 zpracovávány dílčí podněty, které se týkaly problematiky nelegální migrace a obchodování s lidmi. Jednalo se především o informace ze zastupitelských úřadů České republiky v zahraničí. Uvedené podněty byly operativně předávány věcně příslušným orgánům činným v trestním řízení.
- V roce 2013 se uskutečnila tři řádná zasedání (v pořadí 32. – 34.) **Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců** (dále jen „MOPNZC“). V rámci zasedání MOPNZC byly podány podrobné informace o připravovaných legislativních změnách v oblasti pobytu a zaměstnávání cizinců, jmenovitě návrh transpoziční novely cizineckého zákona, kterou má být zajištěna implementace Směrnice 2011/98/EU a novela zákona o zaměstnanosti. V rámci zasedání byly prezentovány a následně diskutovány zkušenosti neziskového sektoru s nelegálním zaměstnáváním cizinců v České republice (dále jen „ČR“) a potřeba zefektivnit a rozšířit spolupráci neziskových organizací s kontrolními orgány. V oblasti kontrolní činnosti zaměřené na potírání nelegálního zaměstnávání byly projednávány především výsledky kontrol Státního úřadu inspekce práce, celních úřadů a živnostenských úřadů ve vztahu k cizincům, dále údaje o počtu rozhodnutí o správním vyhoštění cizinců, kteří byli na území ČR zaměstnáni bez oprávnění k pobytu či povolení k zaměstnání, poskytnuté Ředitelstvím služby cizinecké policie ČR. V roce 2013 byla v souladu s Jednacím řádem MOPNZC zřízena pracovní skupina složená ze zástupců MPSV, Generálního ředitelství cel, SÚIP, Ředitelství služby cizinecké policie ČR a Generálního ředitelství Úřadu práce ČR, během které byly projednávány otázky nastavení a funkčnosti poskytování vzájemných informací a **zlepšení koordinace mezi jednotlivými kontrolními orgány** v oblasti kontrolní činnosti zaměstnávání zahraničních pracovníků v ČR.
- Také v roce 2013 probíhala **spolupráce příslušných útvarů PČR** se spolupracujícími **neziskovými organizacemi** a **IOM Praha**. Jednalo se zejména o

případy, kdy identifikovaná oběť byla zařazena do Programu. V takových případech pak byly s konkrétními pracovníky nevládních organizací řešeny dílčí kroky k zabezpečení bezproblémového chodu trestních řízení. PČR také pozitivně hodnotila spolupráci s organizací **R-R** v oblasti získávání poznatků k poškozeným u trestných činů kuplířství, vydírání, omezování osobní svobody, obchodování s lidmi, ale i jiných.

PČR v rámci plnění svých úkolů na poli odhalování obchodování s lidmi spolupracovala i s **orgány sociálně právní ochrany dětí** (např. v případě potřeby zajištění péče pro děti zadržovaných osob při realizacích a výměnou informací) s **orgány Celní správy** České republiky při získávání poznatků o osobách podezřelých z obchodování s lidmi - poměrně častá součinnost při provádění kontrolní činnosti ve vytipovaných místech, kde může docházet k obchodování s lidmi a to především formou nucené práce nebo jinými formami vykořisťování; s **orgány inspekce práce** na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek, jsou prováděny konzultační porady a kontrolní činnost, např. prověrky pracovních agentur; s **živnostenskými úřady** v oblasti podnikání, která mohou s obchodováním s lidmi souviset, jsou prováděny konzultační porady; s **orgány hygienické služby** v oblasti dodržování právních předpisů souvisejících s podnikáním; se **zdravotnickými zařízeními** zejména při zjišťování případů ohrožení pohlavní nemocí, spolupráce nebyla realizována, také s **orgány územní samosprávy** při řešení záležitostí veřejného pořádku a při provádění opatření vyplývajících z obecně závazných vyhlášek obce vztahujících se k prostituci a souvisejícím kriminálně patologickým jevům, je využíván úzký kontakt na konkrétní pracovníky městské policie, za účelem monitoringu a případných podnětů k zaměření výkonu služby do zájmového prostředí a dále s **úřady práce, finančními úřady**, dalšími orgány veřejné správy a právníky osobami, jsou prováděny pravidelné konzultační porady, výměna informací za účelem zaměření činnosti.

Bezpečnostní akce jsou také prováděny kromě výše uvedených partnerů i s Hasičským záchranným sborem. V rámci PČR je pak probíhá ke kooperaci policejních specialistů na problematiku obchodování s lidmi (kriminalisté zařazení na KŘP a ÚOOZ) a SCP (realizace, bezpečnostní akce).

5.2. Přeshraniční spolupráce

Některé, pro tuto kapitolu relevantní informace byly již uvedeny výše, výčet aktivit v této kapitole tedy nelze chápat jako vyčerpávající a kompletní. Zástupci MV (potažmo PČR) se účastní jednání řady platform v rámci EU i jednání, které plynou z účasti v mezinárodních organizacích či jiných bi- i multilaterálních či regionálních partnerství. Dále se jednalo o účast MV a jiných resortů na konferencích, předávání informací a spolupráci na strategické i operativní úrovni, přijímání zahraničních delegací k tomuto tématu atd.

- Dvakrát se sešla v Bruselu **neformální skupina národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů pro otázky obchodování s lidmi**, za účasti zástupců OBP MV. První část obou jednání byla tradičně věnována „tour de table“, novinkám ze strany členských států EU. Vícekrát byla zmíněna problematika navýšení podezření na obchodování s dětmi; popř. jiné formy – obchodování za účelem páchaní podvodů. Značný prostor byl věnován způsobu reportingu Komisi dle čl. 19 a 20 směrnice č. 36/2011. Zastoupena byla i témata směřující k problematice sběru dat za léta 2010-2012 Eurostatem, otázka práv obchodovaných obětí přednesená FRA, také [otázka metodik](#) k identifikaci obětí obchodování pro konzulární pracovníky a cizineckou policii. Externí spolupráce s "civilní společností", otázka obchodování s lidmi a role internetu v ní ve světle přípravy [konference ku příležitosti EU dne boje proti obchodování s lidmi](#) dne 18. října 2013.

- Ve dnech 23. - 25. 9. 2013 hostoval OBP MV studijní **návštěvu turecké delegace** v rámci programu **TAIEX**. Návštěva byla zaměřená na téma: „Osvědčené postupy efektivní prevence obchodu s lidmi a ochrany obětí obchodu s lidmi“. 7 členné delegaci z Ankary byl postupně zástupci různých odborů MV, ÚOOZ a neziskového sektoru představena situace v ČR, způsob koordinace v ČR, příklady dobré praxe, legislativa ve vztahu k této problematice i praktické aspekty péče o oběť, včetně představení efektivních postupů provádění výslechu traumatizovaných obětí, ke kterému došlo na KŘP policie Hl. m. Prahy v souvislosti se zdejšími osvědčeným využíváním speciálních výslechových místností.
- Ve dnech 22. - 23. dubna 2013 v Praze spoluorganizoval OBP MV spolu s hlavním koordinátorem **projektu Discovering Trafficking for the Purpose of Forced Labour and Labour Exploitation** (Odhalování obchodování s lidmi za účelem nucené práce a pracovního vykořisťování), organizací La Strada, stejnojmennou závěrečnou konferenci v rámci tohoto projektu, kde byly představeny výstupy společné práce zmíněných organizací a 3. partnera projektu, Justiční akademie. Tento projekt, financovaný z prostředků Evropské komise, byl realizován od června roku 2010. Součástí projektu je kromě jiného mapování zkušeností v oblasti trestně-právního přístupu k problematice obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování v zahraničí a to zejména skrze síť tzv. národních reportérů či ekvivalentních mechanismů. Projekt zahrnuje kromě analýzy již existujících rozsudků a příkladů dobré praxe, jejíž zpracovatelem byl OBP MV (poznatky z analýzy byly využity právě pro výše uvedenou novelizaci ustanovení TZ k obchodování s lidmi), i vzdělávání odborné veřejnosti v této problematice a poskytování právního zastupování obchodovaným osobám.
- **Evropské služby zaměstnanosti EURES** (EUROpean Employment Services) operují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o tzv. informační a poradenský systém, který podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil. Mezi velmi důležité aktivity sítě EURES patří spolupořádání a účast na mezinárodních veletrzích práce, kde čeští i zahraniční poradci EURES nabízejí zájemcům volná pracovní místa v zahraničí, odborné poradenství nebo přednášky zaměřené na životní a pracovní podmínky v jednotlivých evropských zemích. Regionální burzy práce probíhají především v rámci příhraniční spolupráce se zaměřením na specifické obory jako je gastronomie, hotelnictví, zdravotnictví a technické profese. Síť EURES také pořádá např. semináře Café EURES pro regionální partnery podporující pracovní mobilitu a výběrová řízení pro zahraniční zaměstnavatele. Během roku 2013 proběhlo několik náborů se zaměstnavateli např. z Itálie, Nizozemí, Norska a Chorvatska. Služby sítě EURES doplňuje pravidelná aktualizace informací o evropském trhu práce a životních a pracovních podmínkách v zemích EU/EHP a Švýcarska na portálu EURES, jak národním www.eures.cz, tak evropském www.eures.europa.eu, dále na informačních a poradenských dnech v regionech nebo formou informačních materiálů pro všechny cílové skupiny, zejména však pro mladé lidi a absolventy škol. V současné době se celoevropská síť EURES připravuje na reformu, jejíž hlavní pilíře jsou nový systém financování z Evropského Sociálního Fondu a otevření privátnímu sektoru. Cílem je, aby se informační a poradenská služba EURES transformovala na nástroj, který povede k přímému zprostředkování práce v Evropě.
- Zástupkyně MPSV a SÚIP se v roce 2013 zúčastnily workshopu - „*Learning Exchange between Czech Republic, Estonia and Lithuania*“ v Talinu a mezinárodní konference „*Sharing real lessons and good practice in relation to European employment*“ v Bruselu na téma **potírání nelegální práce**. Obě akce se konaly v návaznosti na mezinárodní setkání Peer Review organizované MPSV

v roce 2012. Během panelových diskuzí byla široce debatována otázka důležitosti preventivního přístupu v boji proti nehlášené/nelegální práci a bylo prokázáno, že realizace preventivní strategie pod heslem „prevence je lepší než léčba“ se ukazuje jako velmi účinná. Zástupci ČR vyjádřili zájem zavedených a úspěšných preventivních opatření realizovaných např. v Estonsku v oblasti boje proti nelegální práci implementovat do příslušných národních strategií a politik.

- V dubnu 2013 se OBP MV za spolupráce s ÚOOZ a Státním zastupitelstvím Jihočeského kraje podíleli na organizaci workshopu v rámci konference pořádané nizozemským Ministerstvem bezpečnosti a spravedlnosti v úzké spolupráci s ministerstvy Polska a Kypru a hlavním městem Amsterdamem. Tématem konference nazvané „**Putting Rantsev into practice**“ (praktická aplikace požadavků na spolupráci mezi orgány s pravomocí v oblasti boje proti obchodování s lidmi, které vyplynuly z rozsudku Evropského soudu lidských práv k případu Rantsev) bylo posilování víceoborové operativní spolupráce ve věci boje proti obchodování s lidmi. ČR zde připravila příklad dobré praxe – odsouzení obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Akce se za ČR účastnili také zástupci SUIP a Městské policie Praha.
- V rámci **Politického cyklu EU pro boj se závažnou a organizovanou trestnou činností na období let 2011 - 2013** bylo identifikováno osm priorit. Z tohoto počtu byla Česká republika zapojena ve dvou prioritách a naplňovala spolu s dalšími zúčastněnými zeměmi operační akční plán na rok 2013, který je každoročně rozpracován na základě stanovených víceletých strategických plánů na celé období politického cyklu (strategické tvorby se účastní MV). Policie ČR byla zapojena v prioritách Obchod s lidmi a Syntetické drogy. ÚOOZ se zúčastnil v říjnu 2013, prostřednictvím Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace tvorby tzv. **operačního akčního plánu v rámci EMPACTu**³⁰. Rovněž se zúčastnil v listopadu 2013 operativního meetingu subprojektu ETUTU, kde došlo k výměně a sdílení informací z vyšetřování případů k problematice trestné činnosti obchodování s lidmi se zaměřením na nigerijské kriminální skupiny, jejichž aktivity se projeví rovněž na území ČR.
- Stejně jako v předešlých letech i v roce 2013 byli do zahraničí vysíláni pro účely zintenzivnění vzájemné mezinárodní spolupráce **styční důstojníci a národní experti Policie ČR**. Jedná se o destinace, jejichž občané na našem území páchají závažnou trestnou činností, či je-li daná destinace strategicky významná např. z důvodu převozu návykových látek, organizovaného zločinu atd. V loňském roce jsme měli v zahraniční čtyři styčné důstojníky a to na Velvyslanectví České republiky v Rusku (Moskva), Velvyslanectví České republiky v Rumunsku (Bukurešť, dále akreditován pro Bulharsko, Moldavsko a Turecko), Velvyslanectví České republiky v Srbsku (Bělehrad, dále akreditován pro Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Chorvatsko a FYROM) a Velvyslanectví České republiky ve Vietnamu (Hanoj). Dále pak dva styčné důstojníky v Evropském policejním úřadu Europolu (Hague) a styčného důstojníka při Generálním sekretariátu Interpolu (Lyon). Ve většině případů spolupracují styční důstojníci, zejména s útvary s celorepublikovou působností, které se zabývají závažnou a organizovanou trestnou činností.

³⁰ Blíže viz https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/eu_policy_cycle_socia_empact.pdf.

6. PRIORITY

6.1. Zhodnocení aktivit v boji proti obchodování s lidmi ve světle priorit stanovených na rok 2013

I. Úprava trestního zákoníku

V návaznosti na opatření z roku 2012, a to zhodnocení využívání nástrojů potírání trestného činu obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování, skutečně došlo v roce 2013 k formulaci změn skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi v trestním zákoníku. Podrobnosti byly vysvětleny výše (viz rámeček na str. 61-62). Šlo přitom o upravení definice takovým způsobem, který je v souladu s definicemi v mezinárodních dokumentech k této problematice.

II. Transpozice Směrnice EU k obchodování s lidmi

Významnou událostí nejen v mezinárodním prostředí bylo přijetí již několikrát zmíněné Směrnice EU k obchodování s lidmi. Členské státy EU byly vázány uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 6. dubna 2013. ČR patřila k řadě několika států, které se to k tomuto datu podařilo. Prioritou roku 2013 bylo zaměření se zejm. na implementaci opatření, která jsou Směrnicí definována. Bylo viditelné zaměření se na vzdělávání profesionálů v první linii, kteří mohou identifikovat při výkonu své práce podezřelé situace. Tato témata byla i předmětem diskuzí a úkolů přednesených na MKS.

III. Implementace projektů

V roce 2013 došlo k realizaci hlavních aktivit a ukončení řady projektů, na kterých se ČR podílela, popř. ve kterých poskytovali čeští specialisté na boj proti obchodování s lidmi svou expertýzu. Jednalo se o společné akce jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. Došlo k ukončení pilotního projektu spolupráce se soukromou sférou, včetně jeho vyhodnocení; vrcholu taktéž dosáhl projekt Discovering Trafficking for the Purpose of Forced Labour and Labour exploitation (blíže viz kapitola partnerství).

6.2. Priority pro rok 2014

Priority pro rok 2014 jsou stanoveny v souladu s opatřeními navrženými v Národní strategii boje proti obchodu s lidmi na období 2012 až 2015, také při definici opatření vycházíme z priorit členů MKS na následující rok.

I. Intenzivní kontrolní činnost

V roce 2014 bude věnována pozornost problematice identifikace podezřelých situací souvisejících s obchodováním s lidmi, a to nejen v rovině trestněprávní. V oblasti pracovního vykořisťování hrají stěžejní roli inspektoři práce při inspekci pracovišť, ne nutně zaměřené pouze na odhalování nelegálního zaměstnávání. Důraz bude kladen jak na provádění efektivních kontrol, stejně tak na pokračující vzdělávání této profesní skupiny a zintenzivnění komunikace inspekce práce s orgány činnými v trestním řízení (nejen) v předávání podnětů, pokud je dáno podezření na trestnou činnost. Bude se jednat také o součinnostní kontroly orgánů veřejné správy soustředěné do zájmového prostředí.

II. Monitoring privátní prostituční scény

Poznatky členů MKS potvrzují, že dobrovolná prostituce se stále více soustřeďuje v privátních bytech na úkor klubové či pouliční prostituce. „Privátní“ scéna v oblasti prostituce je problematická vzhledem k možnostem monitoringu, kontroly, či poskytování pomoci – ať již ze strany pomáhajících neziskových organizací či orgánů činných v trestním řízení. Odhalování související trestné činnosti je v tomto prostředí velmi obtížné. V roce 2014 bude zaměřena pozornost členů MKS na monitoring situace v oblasti privátní prostituční scény.

III. Obchod s lidmi v prostředí internetu

Internet jako masmédiu poskytuje mnoho možností pro pachatele trestné činnosti obchodování s lidmi, zejm. pokud půjde o nábor pravděpodobných obětí či nabídku a zprostředkování služeb obchodovaných osob. V roce 2014 bude zaměřena pozornost na tematiku páchaní trestné činnosti obchodování s lidmi za pomocí nových komunikačních médií. Také dojde k zařazení této problematiky do instrukčně metodického zaměstnání určeného pro specialisty na problematiku obchodování s lidmi v rámci PČR.

POUŽITÉ ZKRATKY

ADCH Praha	Arcidiecézní charita Praha
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
Diakonie ČCE	Diakonie Českobratrské církve evangelické
DÚ	diagnostický ústav
EU	Evropská unie
ESSK	Evidenčně statistický systém kriminality
ICMPD	Mezinárodní centrum pro rozvoj migrační politiky
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
KŘP	krajské ředitelství PČR
La Strada	La Strada Česká republika, o.p.s.
MF	Ministerstvo financí ČR
MKS	Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi
MOPNZC	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
MZ	Ministerstvo zdravotnictví ČR
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
Národní strategie	Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2012-2015
OAMP MV	odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR
OBP MV	odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR
OBSE	Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OIP	oblastní inspektorát práce
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie ČR
Program	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV
R-R	ROZKOŠ bez RIZIKA, o. s.
SCP	Služba cizinecké policie PČR
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování PČR
SCPS	Středisko celostátních programů a služeb Diakonie ČCE
SOCA	Serious Organized Crime Agency
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
ÚSKPV	Úřad služby kriminální policie a vyšetřování PČR
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování PČR
ÚP	Úřad práce ČR
ZDC	Zařízení pro děti – cizince
ZÚ	zastupitelský úřad ČR

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

cizinecký zákon	zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Směrnice EU k obchodování s lidmi	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se ruší rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV
STZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
zákon o sociálních službách	zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o zaměstnanosti	zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2013

*Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky
odbor bezpečnostní politiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7*

Editorka: Mgr. Šárka Můstlová

Praha 2014